

TARTU ÜLIKOOL
ÕIGUSTEADUSKOND TALLINNAS
Eraõiguse osakond

Iivika Sale

REISIJA ÕIGUSTE KAITSETASEME MUUTUS UUES
PAKETTREISI DIREKTIIVIS

Magistritöö

Juhendaja: dr. iur. Karin Sein

Tallinn 2016

SISUKORD

SISUKORD.....	2
SISSEJUHATUS.....	3
1. REISIKORRALDAJA LEPINGUEELSE KOHUSTUSED JA NÕUDED	
PKAETTREISILEPINGU SISULE.....	7
1.1 Pakettreisilepingu mõiste laienemine.....	7
1.2 Lepingueelne teave.....	14
1.3 Pakettreisilepingu sisu ja reisijale esitatavad dokumendid.....	22
2. PAKETTREISILEPINGU ÜHEPOOLNE MUUTUMINE JA LEPINGU LÕPETAMINE	
2.1 Lepingu muutmine.....	27
2.1.1 Reisikorraldaja poolne lepingu muutmine.....	27
2.1.2 Lepingu üleandmine teisele reisijale.....	31
2.2 Lepingu lõpetamine.....	34
2.2.1 Reisija poolne lepingust taganemine.....	34
2.2.2 Reisikorraldaja poolne reisi ärajätmine.....	37
2.2.3 Lepingu lõpetamine vääramatul põhjusel.....	39
3. REISIJA ÕIGUKAITSEVAHENDID PAKETTREISILEPINGU MITTEKOHASE	
TÄITMISE KORRAL.....	48
3.1 Reisi lepingitingimustele mittevastavusest teavitamine ja reisikorraldaja õigus	
rikkumine heastada.....	48
3.2 Hinna alandamine.....	51
3.3 Kahju hüvitamine.....	54
3.3.1 Varalise kahju hüvitamine.....	54
3.3.2 Mittevaralise kahju hüvitamine.....	57
3.4 Lepingu ülesülitamine.....	60
KOKKUVÕTE.....	64
RESUMÉ.....	70
LÜHENDID.....	77
KASUTATUD ALLIKAD.....	78
Kasutatud kirjandus.....	78
Kasutatud kohtulahendid.....	80
Kasutatud õigusaktid.....	82

SISSEJUHATUS

Turismisektor on kaubandus-, turustus- ning ehitussektori järel Euroopa Liidu suuruselt kolmas sotsiaalmajanduslik tegevusala, kui võtta arvesse selle osatähtsust sisemajanduse koguproduktis ja tööhõives. Turism on üks väheseid majandusharusid, kus hoolimata majandus- ja finantsprobleemidest on toimunud pidev kasv.¹

Euroopa Ühendus on võtnud endale eesmärgiks tagada tarbijate huvide edendamine ja kõrgetasemeline kaitse. Juba üle kahekümne aasta on ühendus sel eesmärgil vastu võtnud direktiive ja teinud seda asutamislepingu artikli 95 alusel. Paljud tarbija kaitseks vastuvõetud direktiivid kaitsevad eelkõige tarbija majanduslikke huve.² Nii ka Euroopa Nõukogu direktiiv 90/314 EMÜ reisipakettide, puhkusepakettide ja ekskursioonipakettide kohta³ (edaspidi pakettreisi direktiiv).

Pakettreisi direktiiv võeti vastu 13. juunil 1990. Kõnealuse direktiiviga on hõlmatud vähemalt kahest elemendist koosneva reisieenuste kogumid ning selle peamine eesmärk on kaitsta tarbijaid.⁴ Direktiivi vastuvõtmise ajal oli reisirug aga tunduvalt ühetaolisem ja vähemate võimalustega kui praegu, mistõttu puudus ka vajadus nii spetsiifilise valdkonna reguleerimise järele nagu praegusel internetiajastul.

Pakettreisiks loetakse pakettreisi direktiivi artikli 2 lõike 1 kohaselt vähemalt kahe järgmise teenuse veokombinatsiooni, mida müüakse või pakutakse müügiks summaarhinnaga, kui teenus hõlmab pikemat ajavahemikku kui 24 tundi või sisaldab õist majutust: a) vedu; b) majutus; c) muud turismiteenused, mis pole seotud veo ega majutusega ja mis moodustavad pakettreisi olulise osa.

Pakettreisi direktiiv on Eesti õiguskorda üle võetud turismiseaduse ja võlaõigusseadusega. Neist esimene käsitleb peamiselt reisieettevõtjana tegutsemise kohustuslikke eeldusi ja teine reisija pakettreisilepingust tulenevaid õiguseid.

---

¹ Euroopa Komisjoni ettepanek: Nõukogu soovitus Euroopa turismi kvaliteedipõhimõtete kohta, Brüssel 20.2.2014, COM(2014) 85 final, lk 2. Arvutivõrgus kättesaadav: <http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2014/ET/1-2014-85-ET-F1-1.Pdf> (04.02.2016)

² R. Ligi. Teavitamiskohustus. Tarbija huvide kaitse tagatis Euroopa Ühenduses. Juridica VIII/2006, lk 530

³ Euroopa Nõukogu 13. juuni 1990 direktiiv (90/314/EMÜ) reisipakettide, puhkusepakettide ja ekskursioonipakettide kohta. Arvutivõrgus kättesaadav: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31990L0314:et:HTML> (04.02.2016)

⁴ M.G. Faure, F. Weber. Security Mechanisms for Insolvencies in the Package Travel Sector: an Economic Analysis. Journal of Consumer Policy, 36.4, December 2013, lk 431

Internetimüügi areng ja lennundussektori liberaliseerumine on muutnud seda, kuidas tarbijad oma puhkusereise korraldavad, tuues kaasa erinevaid viise, kuidas reisibürood, reisikorraldajad ja teised sarnased ettevõtted reisijatel nende soovi kohaselt reisiteenuseid kombineerida aitavad, seda eriti veebis.⁵ Käesoleva magistritöö autor, olles töötanud Tarbijakaitseametis teenuste talituse (endise nimetusega turismi- ja reklaamitalitus) turismi valdkonna juristina viimased 5 aastat, on täheldanud, et tarbijad pole tihtipeale teadlikud asjaolust, kas neile müüdüd reisiteenuste kogum vastab pakettreisi tunnustele ning kas pakettreisi direktiivist tulenev kaitse reisi kokkulepitud tingimustele mittevastavusel neile kohaldub või mitte. Töö autor peab siinkohal silmas eelkõige individuaalreise, kus reisija on reisikorraldajale avaldanud soovi lennupiletite ja majutuse broneerimiseks sama reisi tarbeks.

Tarbijakaitseamet küsis 2016. aasta Turismimesi külastajatelt nende reisiplaneerimise harjumusi.⁶ Teeb murelikuks, et iga seitsmes inimene ostab koheselt väga hea pakkumise peale reisi ilma eeltööd tegemata ning tihti ei kontrollita ka piletite broneeringute kehtivust. Reisijate hulk, kes tõttavad eriti hea pakkumise korral kohe makset tegema, on märkimisväärselt suur, 14 protsenti.⁷

Asjaolu, et peaaegu 26 aastat tagasi vastu võetud pakettreisi direktiiv ei ole ajakohane ega reguleeri valdkonda nii spetsiifiliselt, kui selleks vajadus on, ei ole ainus põhjus, miks pakettreisi direktiivi muutmise temaatika nii aktuaalseks osutus. Nimelt, direktiivi ülevõtvates seadustes on endiselt märkimisväärsed erinevusi, mis tulenevad direktiivi aluseks võetud minimaalse ühtlustamise põhimõttest, liikmesriikidele antud suurest otsustusõigusest, näiteks vastutavate lepinguosaliste küsimuses ning tekstis esinevatest mitmetimõistetavustest.⁸

Pakettreisi direktiivi ajakohastamist on taotlenud liikmesriikide seadusandjad, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee ning Euroopa tarbijate nõuanderühm. Samuti palus läbivaatamist ka suur osa tööstusharust ja tarbijaühendustest. Direktiivi läbivaatamist on otseselt nimetatud aruannetes Euroopa Liidu kodakondsuse kohta, Euroopa tarbijakaitse

---

⁵ Euroopa Komisjoni ettepanek: Euroopa parlamendi ja nõukogu direktiiv pakettreiside ja toetatud reisikorralduste kohta, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 2006/2004 ja direktiivi 2011/83/EL ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 90/314/EMÜ, Brüssel, 9.7.2013, COM(2013) 512 final, 2013//0246 (COD), seletuskiri, lk 3. Arvutivõrgus kättesaadav: <http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2013/ET/1-2013-512-ET-F1-1.Pdf> (05.02.2016)

⁶ Küsitluses osales kolme messipäeva jooksul 507 inimest peamiselt vanuses 30-64, neljast kolm vastajat olid naised. Tarbijakaitseamet on Turismimesil sarnast küsitlust läbi viinud ka varasematel aastatel.

⁷ Tarbijakaitseamet: Iga seitsmes reisija ostab kohe uskumatult hea pakkumisega reisi. Tarbijakaitseameti 04.04.2016 pressiteade. Arvutivõrgus kättesaadav: <http://www.tarbijakaitseamet.ee/et/node/14416> (04.04.2016)

⁸ Euroopa Komisjoni ettepanek: Euroopa parlamendi ja nõukogu direktiiv pakettreiside ja toetatud reisikorralduste kohta, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 2006/2004 ja direktiivi 2011/83/EL ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 90/314/EMÜ, Brüssel, 9.7.2013, COM(2013) 512 final, 2013//0246 (COD), seletuskiri, lk 2

tegevuskavas ja II ühtse turu aktis.⁹

Eeltoodud põhjustel ja vajadusel valmistas Euroopa Komisjon 2013. aastal ette direktiivi pakettreiside ja toetatud reisikorraldusteenuste kohta, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 2006/2004 ja direktiivi 2011/83/EL ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 90/314/EMÜ.¹⁰

25. novembril 2015 võeti vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2015/2302, mis käsitleb pakettreise ja seotud reisikorraldusteenuseid¹¹ (edaspidi uus pakettreisei direktiiv). Uus pakettreisei direktiiv jõustus 31.12.2015. Ülevõtmise ajaks liikmesriikide siseriiklikus õiguses on määratud 1. juuli 2018.

Käesoleva magistritöö peamine eesmärk on välja selgitada, kas ja mis viisil tagab uues pakettreisei direktiivis sätestatu reisijatele kõrgema kaitsetaseme võrreldes praeguse regulatsiooniga ning kas ja kuidas tuleb Eesti võlaõigusseadust muuta. Ühtlasi analüüsib töö autor, võttes arvesse sealjuures senist Tarbijakaitseameti praktikat nii tarbijakaebuste lahendamisel kui reisiettevõtjate üle järelevalve teostamisel, kas on tõenäoline, et valitud meetodid aitavad soovitud eesmärke saavutada. Peamiselt analüüsitakse teemat reisikorraldaja võimaliku vastutuse suurenemise pinnalt ning keskendutakse eelkõige sellele, mida muudatused Eesti reisijate jaoks tõenäoliselt kaasa toovad võrreldes praeguste reisijate õigusi kajastavate regulatsioonidega. Töö autor lähtub hinnangu andmisel muu hulgas nii Eesti kohtute otsustest kui ka Euroopa kohtu senisest pakettreisei direktiivi tõlgendusest.

Töö teema on kahtlemata aktuaalne, kuna uus pakettreisei direktiiv mõjutab väga suurt hulka reisijaid, kes kasutavad erinevate reisiteenuste kombineerimiseks või valmiskombinatsioonide ostmiseks reisibüroode teenust kas internetis või ettevõttes kohapeal. Kuna uus pakettreisei direktiiv jõustus alles hiljuti, ei ole töö autorile teadaolevalt Eestis varasemalt põhjalikult uuritud reisija lepingust tulenevate õiguste kaitsetaseme võimalikku suurenemist läbi uue paketteisi direktiivi jõustumise.

Reisikorraldaja käesoleva magistritöö tähenduses, vastavalt praeguse pakettreisei direktiivi

---

⁹ Euroopa Komisjoni ettepanek: Euroopa parlamendi ja nõukogu direktiiv pakettreiside ja toetatud reisikorraldusteenuste kohta, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 2006/2004 ja direktiivi 2011/83/EL ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 90/314/EMÜ, Brüssel, 9.7.2013, COM(2013) 512 final, 2013//0246 (COD), seletuskiri, lk 2

¹⁰ Kätesaadav Euroopa Parlamendi veebilehel <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2014-0222+0+DOC+XML+V0//EN> (10.02.2016)

¹¹ Uus pakettreisei direktiiv. Arvutivõrgus kätesaadav: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2015.326.01.0001.01.EST&toc=OJ:L:2015:326:FULL (10.02.2016)

artikli 2 lõikele 2 on isik, kes mitte juhuti korraldab pakettreise ja müüb neid või pakub neid müügiks kas otse või vahendaja kaudu.

Töö jaguneb kolmeks peatükiks, millest esimeses käsitletakse reisikorraldaja lepingueelseid kohustusi ja nõudeid pakettreisilepingu sisule. Lepingueelsete kohustustena peetakse silmas informatsiooni, mida reisikorraldaja kohustub kas ise või läbi vahendaja reisijatele enne lepingu sõlmimist edastama. Alapeatükis, mis käsitleb pakettreisilepingu sisu, tuuakse välja kohustuslikud andmed, mis peavad lepingus sisalduma ning mis on erinevused praeguses ja uues pakettreisi direktiivis.

Teises peatükis on läbivaks teemaks pakettreisilepingu ühepoolne muutmine ja lepingust taganemine enne pakettreisi algust. Praegune pakettreisi direktiiv näeb ette üksikud juhud, mil on võimalik lepingut ühepoolset muuta või lepingust taganeda, sealjuures kandmata olulist majanduslikku kahju. Töö autor püüab välja selgitada, kas ja kuidas paraneb Eesti reisijate õiguste kaitse uue pakettreisi direktiivi jõustumise korral.

Kolmandas ja viimase peatüki eesmärgiks on välja selgitada, millised õiguskaitsevahendid on reisijal pakettreisilepingu mittevastavusel ning kas esineb olulisi erinevusi praegu kehtivas pakettreisi direktiivis võrreldes uues direktiivis sätestatuga.

Töö autor kasutab käesoleva magistritöö eesmärkide saavutamiseks analüüsivat ning võrdlevat meetodit. Peamised allikad, mida töö autor käesolevas magistritöös kasutab, on nii siseriiklikud kui rahvusvahelised õigusaktid, kohtulahendid, uuringud, tarbijakaebuste komisjoni otsused kui ka Tarbijakaitseameti statistika ja praktika. Samuti on kasutatud võrdlusena teiste liikmesriikide praktikat praeguse pakettreisi direktiivi ülevõtmisel siseriiklikku õigusesse.

Töö autor tänab oma juhendajat Karin Seina koostöö, asjakohaste ja informatiivsete märkuste, toetuse ja kannatlikkuse eest.

1. REISIKORRALDAJA LEPINGUEELEDSED KOHUSTUSED JA NÕUDED PAKETTREISILEPINGU SISULE

1.1 Pakettreisilepingu mõiste

Pakettreisei direktiivi artikli 2 lõike 1 kohaselt loetakse pakettreisiks vähemalt kahe järgmise teenuse veokombinatsiooni, mida müüakse või pakutakse müügiks summaarhinnaga, kui teenus hõlmab pikemat ajavahemikku kui 24 tundi või sisaldab öist majutust: a) vedu; b) majutus; c) muud turismiteenused, mis pole seotud veo ega majutusega ja mis moodustavad pakettreisei olulise osa. Nimetatud artikkel on Eesti õigusesse üle võetud nii võlaõigusseaduse¹² (edaspidi VÕS) §-ga 866 kui ka turismiseaduse¹³ (edaspidi TurS) §-ga 7.

VÕS § 866 lõike 1 definitsioon sätestab, et pakettreisileping on poolte vaheline kokkulepe, mille sisuks on reisiteenuse osutamine ning reisisasu maksmise kohustus. Pakettreisilepingu osapoolteks on reisikorraldaja ning teine osapool, kes aga ei pea tingimata olema reisija.¹⁴ Reisijateks on need isikud, kellele lepingu kohaselt tuleb osutada reisiteenuste kogum. Nad kõik ei pruugi sealjuures olla lepingupooleks, vaid lepingupooleks on isik, kes reisikorraldajaga reisilepingu sõlmib. Selleks isikuks võib olla reisija ise, aga see võib olla ka keegi teine, sest on ju tavapärane, et perega puhkusereisile minnes ei sõlmi lepingut reisikorraldajaga terve pere, vaid ainult üks pereliige.¹⁵

Kuigi pakettreisei mõiste on püsinud alates direktiivi jõustumisest muutumatuna, siis juba 1999. aasta Euroopa Komisjoni raportis pakettreisei direktiivi ülevõtmise kohta liikmesriikides, mille eesmärgiks on teavitada meetmetest, mida liikmesriigid on rakendanud direktiivi ülevõtmiseks siseriiklikku õigusesse, tuvastada seeläbi tekkinud probleeme ning algatada arutelu, mis võib lõpuks viia täiustatud regulatsioonini,¹⁶ on pööratud tähelepanu muulgas küsimusele, kas pakettreisei direktiivi kaitse peaks laienema reisiteenustele, mis ei ole direktiiviga kaetud. Näitena on toodud teenus, mis sisaldab piletit jalgpalli MM-i finaalmängule ning tagasisõidupiletit samaks päevaks ning mille maksumus võib lihtsasti

¹² Võlaõigusseadus. Vastu võetud 26.09.2001. RT I, 11.03.2016, 2

¹³ Turismiseadus. Vastu võetud 15.11.2000. RT I, 12.07.2014, 144

¹⁴ P.Varul, I.Kull, V.Kõve, M.Käerdi. Võlaõigusseadus III. Kommenteeritud väljaanne. Kirjastus Juura. Tallinn 2009, lk 445

¹⁵ *Ibid*, lk 445

¹⁶ Report on the Implementation of Directive 90/314/EEC on Package Travel and Holiday Tours in the Domestic Legislation of EC Member States, SEC (1999) 1800 final, lk 3. Arvutivõrgus kättesaadav http://ec.europa.eu/consumers/archive/cons_int/safe_shop/pack_trav/pack_trav02_en.pdf (17.02.2016)

ületada keskmist 7-päevase pakettreisi maksumust.¹⁷ Põhjus, miks kirjeldatu reisiteenusena ei kvalifitseeru, seisneb selles, et kuigi teenus sisaldab nii veoteenust kui ka jalgpalli MM-i finaalmängu piletit, mis moodustab kahtlemata olulise osa reisiteenusest, kestab teenus alla 24 tunni ega sisalda ka öist majutust. Teatud juhtudel võib aga ka sellise teenuse puhul kaitse vajalikuks osutada.

Praktikas on problemaatiline on olnud ka “valmiskombinatsiooni” tõlgendamine. On küsitav, kas reisiteenused tuleb kogumiks siduda enne teisele poolele müügiks pakkumist või on pakettreisiga tegemist ka sel juhul, kui erinevate teenuste ühtse kogumina osutamine lepatakse kokku reisija initsiatiivil.¹⁸

Tallinna Halduskohus leidis otsuses nr 3-12-1977/17¹⁹, et tulenevalt pakettreisi direktiivi artikli 2 lõikest 1 on pakettreis vähemalt kahe teenuse valmiskombinatsioon, mida müüakse või pakutakse müügiks summaarhinnaga. Antud kaasuse puhul oli tegemist reisiettevõtja Good Company OÜ maksejõuetusega ning tarbijale ei hüvitatud ärajäänud reisi eest reisitasu reisiettevõtja tagatisraha arvelt, kuna ettevõtte esitas reisi erinevate osade (lend, majutus, transfeer) eest eraldi arved. Kuna Tarbijakaitseamet lähtub maksejõuetuste menetlemisel esitatud dokumentidest ega hinda tarbija tegelikku tahet ega arusaamist talle esitatud dokumentatsioonist, võib Halduskohtu otsust antud juhul igati põhjendatuks pidada. Kõnealuse kaasuse puhul aga, kui tegemist ei oleks olnud maksejõuetuse olukorraga, vaid näiteks rahulolematusega osutatud reisiteenuste suhtes, on töö autor kindlal seisukohal, et võttes arvesse tarbija tegelikku tahet, mida oleks võimalik kindlaks teha näiteks kirjavahetuse põhjal, ning esitatud arveid, mille põhjal nähtub, et eraldi ostetud reisiteenused on mõeldud ühe ja sama kogumi jaoks ning ostetud sama broneerimise käigus, oli tegemist tarbija soovidest lähtuvalt koostatud pakettreisiga.

Samuti on Euroopa Kohus 30.04.2002 otsuses C-400/00²⁰, *Club Tour*, asunud seisukohale, et mitte miski pakettreisi direktiivi artikli 2 lõikes 1 määratletud pakettreisi mõiste sõnastuses ei

¹⁷ Report on the Implementation of Directive 90/314/EEC on Package Travel and Holiday Tours in the Domestic Legislation of EC Member States, SEC (1999) 1800 final, lk 10

¹⁸ P.Varul, I.Kull, V.Kõve, M.Käerdi. Võlaõigusseadus III. Kommenteeritud väljaanne. Kirjastus Juura. Tallinn 2009, lk 444

¹⁹ Tallinna Halduskohtu otsus nr 3-12-1977/17, 19.12.2012, jõustunud 19.01.2013, I.R. kaebus Tarbijakaitsemeti 30.07.2012 otsuse nr 6-1/12-05336-002 ja 17.08.2012 vaideotsuse tühistamise nõudes ning Tarbijakaitseametile ettekirjutuse tegemise nõudes asja uueks otsustamiseks. Arvutivõrgus kättesaadav:

[\(18.02.2016\)](https://www.riigiteataja.ee/kohtulahendid/otsingutulemus.html?aktiivneTab=KOIK&sort=LahendiKuulutamiseAeg&asc=false&kohtuasjaNumber=3-12-1977%2F17&lahendiKpvAlgus=&lahendiKpvLopp=&menetluseKpvAlgus=&menetluseKpvLopp=&kohus=&kohunik=&annotatsiooniSisu=&menetluseLiik=&lahendiLiik=&lahendiTekst=)

²⁰ Euroopa Kohtu 30.04.20112 otsus asjas Club-Tour, Viagens e Turismo SA v Alberto Carlos Lobo Gonçalves Garrido, and Club Med Viagens Ld, case C-400/00, p 14, 17. Arvutivõrgus kättesaadav: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?qid=1461358361985&uri=CELEX:62000CJ0400> (18.02.2016)

viita sellele, et puhkusereisi, mis on kokku pandud reisija või reisiseltskonna tahtel nende eelistustest lähtudes, ei saaks pidada direktiivi tähenduses pakettreisiks. Sellist määratlust tugevdab pakettreisi direktiivi lisa, kinnitades, et erinõuded, mis tarbija on edastanud broneerimise käigus kas reisikorraldajale või -vahendajale ja mida mõlemad pooled on akstepteerinud, kuuluvad nende elementide hulka, mis on pakettreisi direktiiviga kaetud. Seega hõlmab Euroopa Kohtu hinnangul mõiste “pakettreis” ka selliseid reisiseltskondi, mille reisieesmärgi on kombineerinud reisija soovil vahetult enne nendevahelise lepingu sõlmimist.

Sellist käsitlust peab töö autor igati mõistlikuks, võttes arvesse asjaolu, et pakettreisi direktiivi eesmärgiks on reisija õiguste kõrgetasemeline kaitse. Pakettreisi mõiste liiga kitsas tõlgendus ei täidaks aga direktiivi kõrgetasemelise tarbijakaitse eesmärki.

Alates pakettreisi direktiivi jõustumisest 1990. aastal on reisiseltskonna oluliselt muutunud ning tekkinud on vajadus teistsuguse lähenemise järele - sellise, mis hõlmaks ka selliseid olukordi, mida sel ajal ei osatud ette näha. 2007. aasta juulis avaldas Euroopa Komisjon töödokumendi²¹, milles nimetab reisija valitud erinevate teenusepakkujate poolt teostatavate reisiseltskondade kombinatsiooni “dünaamiliseks pakettiks” ning näeb vajadust välja selgitada, kas taolised paketid peaksid direktiivi kohaldamisalasse kuuluma või mitte. 2009. aastal on koostatud uurimus tarbijatele tekitatud kahju kohta dünaamiliste pakettreiside valdkonnas²². Uurimuses sõnastati “dünaamiline pakett” selliselt, et sellega on tegemist juhul, kui selle on kokku pannud tarbija, kes otsustas, milliseid (reisiseltskonna) elemente lisada ja milliseid välja jätta ning mis annab tarbijale märkimisväärse otsustuse määra reisiseltskondade kokkupanemisel.²³

Eesti ja Baltimaade suurim reisibüroo Estravel on oma veebilehel 04.01.2013 avaldatud artiklis²⁴ selgitanud reisibüroode vaatenurgast dünaamilist hinnastamist. Estravel kirjeldab, et dünaamilise hinnastamise teed on läinud enamik reisikorraldajaid nii Eestis kui ka mujal maailmas, mis kliendi jaoks tähendab see seda, et trükitud hinnakirju või katalooge, kust leiaks kogu hooajaks kehtivad hinnad, enam naljalt ei leia. Konkreetse väljumise, hotelli ja toitlustustüübi hinnad ja kohtade seis on pidevas muutumises, mistõttu võivad reisipaketi

---

²¹ Working document on the Council Directive 90/314/EEC of 13 June 1990 on package travel, package holidays and package tours. Brussels, 26.07.2007, lk 6. Arvutivõrgus kättesaadav:

http://ec.europa.eu/consumers/archive/rights/commission_working_document_final26-07-2007.pdf (19.02.2016)

²² Study on Consumer Detriment in the area of Dynamic Packages. Final report to The European Commission – Health and Consumer DG. Prepared by London Economics, november 2009. Arvutivõrgus kättesaadav:

http://ec.europa.eu/consumers/archive/rights/docs/study_consumer_detriment_dyna_packages_en.pdf (19.02.2016)

²³ *Ibid*, lk 114

²⁴ Estravel: Puhkusereiside dünaamiline hinnastamine – reisi hind on pidevas muutumises, 04.01.2013.

Arvutivõrgus kättesaadav: <http://www.estravel.eu/uudised/2013/01/dunaamiline-hinnastamine-%E2%80%93-reisi-hind-pidevas-muutumises/> (23.02.2016)

hinnad muutuda jooksva päeva sees (seda nii üles- kui allapoole). Reisibüroost saadud hinnapakumine kehtib ainult sel hetkel, mil see on kokku pandud, sest samale lennule ja samasse hotelli võib järgmisel hetkel saada nii odavama kui ka kallima hinnaga broneeringu.

Ülalkirjeldatu on olnud samuti üheks ajendiks uues pakettreisi direktiivis üle vaadata ja ümber sõnastada ka pakettreisi mõiste. Paratamatult ei osatud 26 aastat tagasi ette näha, milliseid muudatusi toob endaga kaasa interneti levik ja reisiteenuste pidev areng ning pakutavad võimalused.

Kui praeguse pakettreisi direktiivi preambul näeb liikmesriikidele ette vabaduse tarbijakaitse eesmärgil võtta vastu või säilitada rangemad eeskirjad reisipakettide kohta, siis uue direktiivi artikli 4 kohaselt juhul, kui direktiivis ei ole sätestatud teisiti, ei ole liikmesriikidel lubatud säilitada ega kehtestada oma siseriiklikus õiguses selliseid sätteid, mis erinevad uue direktiiviga kehtestatust, sealhulgas rangemaid ega vähem rangeid sätteid, millega tagataks reisijate kaitse erinev tase. Seega on uus pakettreisi direktiiv maksimumharmoniseeriv.

Ajakohastatud direktiivi keskseks elemendiks on direktiivi reguleerimisala ja esitatud mõisted.²⁵ Uus direktiiv laiendab “paketi” mõistet ja hõlmab kolme eri liiki reisikombinatsiooni:

- 1) eelnevalt kokku pandud paketid – reisikorraldaja poolt koostatud puhkusepaketid, mis sisaldavad vähemalt kahte elementi: transport, majutus või muu reisiteenus, näiteks autorent (uue direktiivi artikkel 3 lg 2 punkt a);
- 2) kohandatud paketid – reisija soovil valitud reisiteenused, mis on ostetud samast reisibüroost kas internetis või ettevõttes kohapeal (artikkel 3 lg 2 punktid a ja b);
- 3) seotud reisikorraldusteenused – tegemist on olukorraga, kui tarbija on reisiteenuse ühelt veebilehelt broneerinud ning kutsutakse samal lehel üles broneerima ka mõnda muud reisiteenust läbi teise veebilehe, eeldusel, et teine broneering tehakse järgmise 24 tunni jooksul (artikkel 3 lõige 5). Uute reeglite kohaselt pakutakse mõningast kaitset ka sellise reisiteenuste kombinatsiooni puhul.²⁶

Töö autor toob näitena, et seotud reisikorraldusteenusega on tegemist sellisel juhul, kui

²⁵ Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv pakettreiside ja toetatud reisikorraldusteenuste kohta, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 2006/2004 ja direktiivi 2011/83/EL ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 90/314/EMÜ” COM (2013)512 final – 2013/0246(COD) 2014/C 170/12, p 3.1. Arvutivõrgus kättesaadav: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=uriserv:OJ.C_.2014.170.01.0073.01.EST (23.02.2016)

²⁶ European Commission. Package Travel: Scope of the Directive. Avaldatud Euroopa Komisjoni veebilehel. Arvutivõrgus kättesaadav: http://ec.europa.eu/consumers/consumer_rights/travel/package/index_en.htm (23.02.2016)

lennufirma kodulehel ilmub lennupileti broneerimise järel teade, et reisija poolt valitud sihtkohas toimub samal ajal ka mõni festival või kontsert. Teatele klikkides suunatakse reisija järgmisele veebisaidile, millelt on võimalik broneerida pilet kõnealusele festivalile või kontserdile. Eelduseks, et tegemist oleks seotud reisikorraldusteenusega, on asjaolu, et kontserdi- või festivalipilet tuleb broneerida 24 tunni jooksul alates lennupileti broneerimisest.

Kui võrrelda praegust regulatsiooni uuega, on erinevused märgatavad. Uue direktiiviga on palju rohkemad kombinatsioonid ja reisisiteenuste valimise viisid hõlmatud ning seeläbi tagatud ka reisijate parem kaitse reisikorraldaja või teenuse osutaja võimaliku maksejõuetuse korral. Näiteks ülalkirjeldatud Good Company OÜ juhtum tuleks uue direktiivi valguses lahendada selliselt, et reisijale hüvitatakse ärajäänud reisi eest reisiettevõtja tagatisraha arvelt, kuna teenused on ostetud ühest müügikohast sama broneerimise käigus. Uue pakettreisi direktiivi käsitlese kohaselt on tegemist seotud reisikorraldusteenusega.

Euroopa Tarbijakaitseorganisatsioon (edaspidi BEUC) on läbi töötanud uue pakettreisi direktiivi eelnõu ning avaldanud oma seisukoha²⁷, milles toob positiivsete asjaoludena välja direktiivi suurema ulatuse, hõlmates ka kohandatud pakette, teatud dünaamilisi pakette (art 3 lg 2 punktid a ja b) ja veebi kaudu „klikitud” reisisiteenuste kombinatsioone ehk seotud reisikorraldusteenuseid (art 3 lõige 5). Samuti on positiivse asjaoluna välja toodud kohustus tagada ettemaksed ja korraldada reisijate kodumaale naasmine ettevõtja maksejõuetuse korral ka „seotud reisikorraldusteenuste” kategoorias.²⁸

Samas avaldab BEUC muret, et praktikas ei ole ühemõtteliselt eristatav mõistete „pakettreis” ja „seotud reisikorraldusteenus” vahe tarbijate jaoks.²⁹ Viimase korral on lahtiseletatud tegemist sellise teenusega, mille korral interneti teel tegutsevad või oma bürood omavad reisikorraldajad aitavad reisteid kombineerivaid reisijaid lepingute sõlmimisel eri reisisiteenuste osutajatega, sealhulgas ühendatud broneerimistoimingute kaudu, millel selliseid tunnuseid ei ole ning mille suhtes ei oleks asjakohane kohaldada kõiki pakettreiside suhtes kehtivaid kohustusi.³⁰ Töö autor nõustub BEUCiga, kuna direktiivi sõnastus on keeruline ja raskesti mõistetav ning ei saa eeldada, et tavatarbija sellise sõnastuse põhjal erinevusest

---

²⁷ BEUC, The European Consumer Organisation: Revision of the Package Travel Directive. Commission proposal COM (2013)512. BEUC Position. Arvutivõrgust kättesaadav: http://www.beuc.eu/publications/x2013_082_package_travel_directive.pdf (25.02.2016)

²⁸ *Ibid*, lk 2

²⁹ *Ibid*, lk 5

³⁰ Euroopa Komisjoni ettepanek: Euroopa parlamendi ja nõukogu direktiiv pakettreiside ja toetatud reisikorraldusteenuste kohta, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 2006/2004 ja direktiivi 2011/83/EL ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 90/314/EMÜ, Brüssel, 9.7.2013, COM(2013) 512 final, 2013//0246 (COD), seletuskiri, eelnõu preambula punkt 9, lk 12

täielikult aru saab. Praktikas võib töö autori hinnangul tekkida probleeme osutatud reisiteenuste tõlgendamisel ja vastavasse kategooriasse liigitamisel mitte ainult tarbijate vaid ka reisibüroode endi seas. Siinkohal võib selgust tuua seaduseandja võimalikult lihtne, loogiline ja arusaadav sõnastus direktiivi ülevõtmisel siseriiklikku õigusesse.

Seaduse eesmärgiks on teavet edasi anda võimalikult selgelt ja täpselt.³¹ Töö autori hinnangul on praegune pakettreisi mõiste selgelt ja arusaadavalt sõnastatud, mistõttu peaks seadusandja ka uue direktiivi ülevõtmisel edastama olulise teabe lühidalt ja konkreetselt. Põhjalikumad selgitused, soovitatavalt koos näidetega, peaksid sisalduma seaduse muutmise seletuskirjas.

Uue pakettreisi direktiivi artikli 5 lõike 1 kohaselt peab korraldaja või vahendamisel vahendaja esitama reisijale enne pakkumise reisijale siduvaks muutumist standardteabe, mis on ära toodud uue pakettreisi direktiivi lisas. Kõnealustes standardteabevormides tuleb muuhulgas anda teavet selle kohta, mis liiki reisiteenusega on tegemist (pakettreis, seotud reisikorraldusteenus või seotud reisikorraldusteenuse hõlbustamine). Kuigi reisija jaoks peaks taoline teavitamine tagama selguse ja läbipaistvuse osteava reisikorraldusteenuse suhtes, tekitab kõhklosti asjaolu, et kogu vastutus teabe andmise eest lasub reisikorraldajal. Reisikorraldaja poolse kohustuse täitmata jätmine toob aga endaga kaasa teadmatuset reisija jaoks. Mõningal juhul ka riski, kui ostetavad reisiteenused väljuvad uue pakettreisi direktiivi kohaldamisalast, kuid reisija ei ole sellest teadlik.

BEUCi peab oluliseks direktiiviga katta ka alla 24 tunni kestvad või juhuslikult korraldatud pakettreisid või seotud reisikorraldusteenused, millest viimasena nimetatud on uuest direktiivist välja on jäetud.³² Töö autor nõustub ka alla 24 tunniste reiside osas BEUCi seisukohaga, sest praegune siseriiklik käsitlust seda võimaldab (VÕS § 866 lg 3) ning seda võib pidada reisija õiguste kaitse seisukohast vajalikuks, kuna lisaks jalgpallimatši näitele kuuluvad tihti alla 24 tunni kestvate reiside hulka ka 1-päevased kooliekskursioonid, rahvaõpistute väljasõidud, teatrikülastused ja muud taolised (bussi)reisid. Kuna pakettreisi direktiivi eesmärgiks on reisija õiguste kaitse, ei oleks õiguspärane pidada 1-päevase ekskursiooni ostja õiguseid saab vähemtähtsaks kui 1-nädalase soojamaareisi ostja õiguseid. Sama seisukohta jagab ka Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee, leides, et kui reisi kestvus on piiratud, on ettevõtja risk väiksem, kuid reisijad on aga silmitsi sama paljude

---

³¹ V.Rõuk. Kui seaduskeel sunnib mõtlema. Õiguskeel I/2014, lk 4. Arvutivõrgus kättesaadav: http://www.just.ee/sites/www.just.ee/files/viivika_rouk_kui_seaduskeel_sunnib_motlema.pdf (26.02.2016)

³² BEUC, The European Consumer Organisation: Revision of the Package Travel Directive. Commission proposal COM (2013)512. BEUC Position, lk 2

probleemidega nagu kõigi muude pakettreiside puhul.³³ Positiivse näitena toob komitee välja, et mõnes riigis senise siseriikliku käsitluse korral sellist 24-tunnist piirangut ei ole, näiteks Ungaris ja Austrias.³⁴

Ajuti korraldatud reisirid, millele BEUC viitab, on sellised reisirid, mille on korraldanud muul tegevusalal tegutsev ettevõtte ühekordse või perioodilise (näiteks kord aastas) väljaspool oma põhitegevust. Praktikast on töö autor enim kokku puutunud koolitusreiside ja teatud sorti ekstreem- ja seiklusreiside korraldamisega. On ettevõtteid, kes on plaaninud korraldada vaid ühe reisi kui ka selliseid, kes korraldavad taolisi pakettreisi tunnustele vastavaid väljasõite periooditi. Tihti ei ole sellised ettevõtted isegi teadlikud, et nende selline tegevus on vastuolus seadusega, mis aga ei vabasta neid vastutusest.

Näiteks tarbijakaebuste komisjoni otsuses 7-1/10294-37³⁵ leidis komisjon, et veiniteemaline õppereis Tšiilisse vastas pakettreisi tunnustele ning tunnistas tarbijate nõuet pakettreisilepingust taganeda ja ettemaks tagasi saada. Antud kaasuse puhul pakkus MTÜ Ühendus Eesti Veiniakadeemia veinikoolituse käigus müügiks veinireisi Tšiilisse. 4 reisijat, kes hiljem pöördusid Tarbijakaitseameti poole, avaldasid soovi reisiril osalemiseks ning tasusid ettemaksu 10%. Hiljem selgus, et reis on oodatust kallim ning tasuda tuleb rohkem, kui algselt kokku lepiti. Reisijad sellega nõus ei olnud ning soovisid lepingust taganeda ja ettemaksu tagasi saada, kuid teenuseosutaja keeldus, jäädes endale kindlaks, et ei tegutse reisirikorraldajana, kuna koolitusreisid ei ole koostatud turismi eesmärgil. Kahtlemata aga vastasid pakutavad teenused pakettreisi tunnustele ning seda leidis ka tarbijakaebuste komisjon.

Uue pakettreisi direktiivi kohaldamisalast jäävad aga artikli 2 lg 2 punkti b kohaselt välja pakettreisid, mida pakutakse, ja seotud reisirikorraldusteenused, mille hankimist hõlbustatakse ainult mõnikord ja mittekasumlikul eesmärgil ning üksnes piiratud arvule reisijatele. Töö autor peab „mittekasumliku eesmärgi“ välja selgitamist problemaatiliseks, kuna see eeldab tõendamist ja põhjalikku uurimist. Samuti on „mõnikord“ mitmeti tõlgendatav, mis suure tõenäosusega vajab selguse saamiseks kohtupraktikat.

Alapeatüki kokkuvõtteks võib öelda, et võrreldes praegust „pakettreisi“ definitsiooni uue

---

³³ Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamuse teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv pakettreiside ja toetatud reisirikorraldusteenuste kohta, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 2006/2004 ja direktiivi 2011/83/EL ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 90/314/EMÜ” COM (2013)512 final 2013/0246(COD) 2014/C 170/12, p 1.1

³⁴ *Ibid*, joonealune viide nr 3

³⁵ Tarbijakaebuste komisjoni 21.03.2012 otsus nr 7-1/10294-37, arhiveeritud

direktiivi sõnastusega, on reisija õigused paremini tagatud, kuna kaitse hõlmab lisaks senisele ka reisija soovil sama broneerimise käigus kokku pandud reisi teenuste kombinatsioone, samuti teatud juhtudel interneti vahendusel tehtud broneeringuid erinevate teenusepakkujate kaudu. Ühtlasi on sisse toodud mõiste „seotud reisi korralduste teenus”, mis ei ole küll hõlmatud pakettreisi direktiivi kaitsega kogu selle ulatuses, kuid tagatud peavad olema reisijate ettemaksed ärajäänud reisi ja lähtekohast sihtkohta naasmise kulude hüvitamine teenusepakkujate tagatise arvelt.

1.2 Lepingueelne teave

Üheks peamiseks ühenduse vahendiks tarbijate majanduslike huvide kaitsmisel on ettevõtjatele teavitamiskohustuse ette nägemine.³⁶ Selleks, et tarbija saaks teha parima võimaliku valiku, peab tal olema ülevaade kõikidest asjasse puutuvatest faktidest.³⁷

Praeguse pakettreisi direktiivi artiklis 4 on ette nähtud teave, millest reisi korraldaja ja/või vahendaja peab enne reisi algust reisijaid teavitama. Vastav info kajastub VÕS §-des 867 (reisikirjeldus) ja 868 (reisija teavitamine enne lepingu sõlmimist). Lisaks Eestile on ka Austria, Taani, Saksamaa, Kreeka, Läti, Luksemburgi ja Rootsi seaduseandjad direktiivi siseriiklikku õigusesse üle võttes kohustanud reisijale enne lepingu sõlmimist andma täpselt sellist informatsiooni, mis on loetletud direktiivis.³⁸

Vastavalt VÕS § 867 lõikele 1 ei või reisijale reisi korraldaja poolt kättesaadavaks tehtud pakettreisi kirjeldus või muud reisijale edastatud lepingutingimused sisaldada eksitavat teavet. Säte ei kohusta reisi korraldajat reisikirjelduse andmiseks, vaid näeb ette, mida peab kirjeldus sisaldama juhul, kui seda kasutatakse. Praktikas kasutavad reisi korraldajad siiski reisikirjeldust pakkumise tegemisel peaaegu alati, välja arvatud juhul, kui reisipakett koostatakse reisijale reisibüroos kohapeal.³⁹ Reisikirjelduse suhtes ei ole seadusandja vorminõuet kehtestanud, seega võib see olla nii kirjalik dokument, kataloog kui ka elektrooniline info reisi korraldaja veebilehel. Samuti võivad andmed olla esitatud ka piltide, videoülevõtte jms kujul.⁴⁰ Sarnaselt Eestile on umbes pooltes liikmesriikides kasutusel nõue,

³⁶ R.Ligi. Teavitamiskohustus. Tarbija huvide kaitse tagatis Euroopa Ühenduses. *Juridica* VIII/2006, lk 530

³⁷ *Ibid*, lk 532

³⁸ Universität Bielefeld. Consumer Law Compendium. Comparative Analysis, general overview, lk 253
Arvutivõrgus kättesaadav: http://www.eu-consumer-law.org/study2_en.pdf#tm00181 (01.03.2016)

³⁹ P.Varul, I.Kull, V.Kõve, M.Kärde. Võlaõigusseadus III. Kommenteeritud väljaanne. Kirjastus Juura. Tallinn 2009, lk 451

⁴⁰ *Ibid*, lk 452

et informatsioon peab olema esitatud „kirjalikult või muus sobivas vormis”. Mõningates riikides aga, näiteks Soomes ja Poolas, on ette nähtud informatsiooni andmiseks erandina vaid kirjalik vorm.⁴¹ Tavapärase praktika Eesti reisirul on tänasel päeval see, et reisikirjeldus on avaldatud reisikorraldaja või -vahendaja kodulehel reisipakkumisena või edastatud elektrooniliselt infokirjana klientide e-posti aadressidele.

VÕS § 867 lõige 2 näeb ette andmed, mida reisikirjeldus peab sisaldama ning lõige 3 täpsustab, et reisikirjelduses sisalduvad andmed on reisikorraldajale siduvad, välja arvatud juhul, kui pooled lepivad kokku teisiti või kui kirjelduses on ette nähtud andmete muutmise võimalus ja reisijale on andmete muutmisest enne pakettreisilepingu sõlmimist selgelt teatatud.

Olles viimasel ajal sagedasti kõnealuse küsimusega kokku puutunud, soovib töö autor lõike 3 osas täpsustada, et kuna reisikorraldajad on läinud dünaamiliste pakettreiside koostamise teed ehk hinnad võivad muutuda igal ajahetkel kuni broneeringu kinnitamiseni reisilepingu sõlmimisega, sisaldub reisikirjelduses enamasti klausel, et hinnad on informatiivsed ja võivad muutuda. Selliselt toimides on reisikorraldaja küll sisuliselt õigustatud hinda tõstma, kuigi seab tarbijad ebasoodsasse olukorda võrreldes fikseeritud hinnaga pakettreisidega. Juhul aga, kui vastav klausel puudub ning reisija, lähtudes reisikirjelduses avaldatud kokreetses hinnast, saab päringu vastuseks sellest kõrgema hinna, võib kasutada õiguskaitsevahendeid VÕS § 101 jj (õiguskaitsevahendid rikkumise korral) kohaselt, sest sarnaselt üldise lepingueelsete läbirääkimiste võlasuhtega peavad siin samuti kõik esitatud andmed olema õiged ega tohi sisaldada eksitavat teavet.⁴² Õiguskirjanduses on pigem asunud seisukohale, et väärinformeerimisest või teabe andmata jätmisest tekkinud kahju hüvitamine peaks lepingueelse vastutuse raames piirduma teabe puudumisest otseses seoses oleva kahjuga.⁴³

Uus pakettreisi direktiiv näeb artikli 2 lõikes 3 ette, et direktiiv ei mõjuta liikmesriikide üldist lepinguõigust nagu lepingu kehtivust, koostamist või tagajärgi käsitlevaid õigusnorme, kui üldise lepinguõiguse aspektid ei ole uue pakettreisi direktiiviga reguleeritud. Artikli 5 lg 1 punkti c kohaselt annab reisikorraldaja või vahendaja, sõltuvalt kumma käest reis ostetakse, reisijale teabe pakettreisi koguhinna kohta koos maksudega ja, kui see on kohaldatav, koos kõigi lisatasude, lõivude ja muude kuludega või kui selliseid kulusid ei saa mõistlikkuse piires enne lepingu sõlmimist välja arvutada, siis teave reisija poolt kantavate võimalike lisakulude

⁴¹ Universität Bielefeld. Consumer Law Compendium. Comparative Analysis, general overview, lk 253

⁴² P.Varul, I.Kull, V.Kõve, M.Käerdi. Võlaõigusseadus III. Kommenteeritud väljaanne. Kirjastus Juura. Tallinn 2009, lk 451

⁴³ R.Värk. Kahju hüvitamise nõue lepingueelsete kohustuste rikkumisel. Juridica VI/2009, lk 392

kohta. Artikli 6 lõige 2 näeb ette teavitamiskohustuse täitmata jätmisel reisija vabastamise kõnealuste lisatasude, lõivude ja muude kulutuste kandmisest. Artikli 8 kohaselt lasub teavitamisnõuete täitmise tõendamise kohustus ettevõtjal.

Eeltoodut arvesse võttes tuleks töö autori hinnangul siseriiklikult ette näha reisija vabastamine rahaliste kohustuste kandmisest juhul, kui reisikorraldaja või vahendaja, sõltuvalt kumma käest reis ostetakse, jätab lepinguelse teavitamiskohustuse, mille tõendamiskoormus lasub ettevõtjal, täitmata. Muus osas tuleb lähtuda üldistest siseriikliku kahju hüvitamise normidest.

Kui reisikirjelduse andmine reisijale on vabatahtlik, siis VÕS § 868 lõikes 1 sätestatud passi ja viisanõudmiste ning tervishoiualaste nõudmiste kohta reisijale teabe andmine on kohustuslik, välja arvatud juhul, kui nimetatud andmed on reisijale väljastatud kataloogis (reisikirjelduses) ega ole vahepeal muutunud (VÕS § 868 lõige 2). Praktikas on aeg-ajalt ette tulnud nimetatud sätte mitte nõuetekohast täitmist, eeskätt just passinõudmiste reisijale edastamata jätmist. Passinõuete all tuleb mõista seda, kas üldse sinna riiki reisimiseks on vaja ilmtingimata passi või piisab mõnest muust dokumendist, samuti kui kaua peab kasutatav pass pärast reisi lõppemist veel kehtiv olema. Kui reisisihtkohaks on riik, mis eri põhjustel ei loe teatud tingimustele vastavaid passe kehtivaks, tuleb neist tingimustest teavitada.⁴⁴

Tarbijakaebuste komisjoni otsuses 7-1-09041-21-13⁴⁵ oli tegemist juhtumiga, kus reisija ostis läbi vahendaja reisikorraldaja paktreisilepingu Türgi, omades Läti Vabariigi tähtajatut passi. Tarbijat ei lubatud lennule ebasobiva reisidokumendi tõttu. Vahendaja esindaja sõnul informeeriti tarbijat passinõudmistest suuliselt, tõendada ei olnud seda aga võimalik. Töö autor osales komisjoni istungil Tarbijakaitseameti esindajana ja mäletab, et tegemist oli keerulise juhtumiga seetõttu, et tähtajatu pass ei ole tavapärane reisidokument ning see ei ole ka eriti levinud. Samas tarbijale oli selline dokument väljastatud ning ta esitas selle reisi ostmisel vahendajale viimase kontoris, kes vormistas selle põhjal vajalikud reisidokumendid. Vahendaja leidis, et dokumendi nõuetelevastavus on tarbija vastutusel ning reisikorraldaja reisingimuste edastamisega vahendaja vastutus piirdub. Selle selgitusega ei saa aga kuidagi nõustuda, sest lähtudes mõistlikkuse põhimõttest VÕS § 7 kohaselt, ei saa eeldada, et keskmine tarbija antud olukorras, omades kehtivat dokumenti, pidi olema teadlik asjaolust, et temale väljastatud reisidokument on ebasobilik. Komisjon leidis ühehäälselt, et tarbija nõue kuulub rahuldamisele, kuid poole ulatuses (nõue oli algselt esitatud kogu reisisummale, 2

⁴⁴ P.Varul, I.Kull, V.Kõve, M.Käerdi. Võlaõigusseadus III. Kommenteeritud väljaanne. Kirjastus Juura. Tallinn 2009, lk 453

⁴⁵ Tarbijakaebuste komisjoni 05.02.2013 otsus 7-1-09041-21-13, arvutivõrgus kättesaadav: http://www.tarbijakaitseamet.ee/sites/default/files/veebihaldus/artikkel/files/otsus_7-1-09041-21-13_turismiteenus.pdf (02.03.2016)

inimese eest, kuigi kõnealuse tarbija reisikaaslane käis reisil ning kasutas lepingujärgseid reisiteenuseid).

Otsuses 7-1-02596-81-12⁴⁶ leidis tarbijakaebuste komisjon, et teabe andmise kohustus passi- ja viisanõudmistest on kauplejale tarbija suhtes absoluutne ehk kohustusest kõnealuse teabe andmise kohustusest ei ole lubatud kõrvale kalduda. Kogu võlaõigusseaduse pakettreisilepingu peatükk on imperatiivse iseloomuga, olles vajalik reisija kui pakettreisilepingu nõrgema poole kaitseks.⁴⁷ Viidatud otsuses oli tegemist juhtumiga, kus reisijat ei lubatud lennule, kuna tema passi kehtivusaeg oli lühem, kui oli nõutud pärast reisilt naasmist. Reis oli ostetud vahendajalt, kes ei suutnud tõendada, et vastav info passi kehtivusaja kohta reisijale edastati. Vahendaja edastas reisijale küll reisikorraldaja tüüptingimused, kuid ka seal vastav info puudus, kuna iga reisi sihtkoha osas ei pruugi olla dokumendi kehtivusajale samad nõuded. Komisjon leidis ühehäälselt, et tarbija nõue kuulub rahuldamisele, kuid samuti poole ulatuses, kuna tasutud oli kahe inimese eest ja teisel reisijal puudusid takistused reisile minemiseks.

Viru Maakohus asus otsuses 2-14-16375⁴⁸ seisukohale, et kuna reisikorraldajal on kohustus teavitada reisijat muu hulgas kehtivatest viisanõuetest, ei vabasta reisikorraldajat VÕS § 868 lõikes 1 sätestatud teavitamiskohustusest väide, et kaasuses viidatud ringreisi puhul ei vajanud Eesti kodanikud viisat, sest üldiselt teadaolevalt elavad Eestis peale Eesti Vabariigi kodanike ka kodakondsuseta isikud ehk nn halli passi omanikud, kellele võrreldes Eesti kodanikega võivad reisimisel kehtida erinevad viisanõuded.

Uue direktiivi artikli 5 lg 1 punkti f kohaselt tuleb reisijale anda üldist teavet sihtriigi passide ja viisadega seotud nõuete kohta, sealhulgas viisa saamiseks kuluvast ligikaudsest ajast ning teabest tervisenõuete kohta. Seega jääb passile ja viisale esitatavaid nõudeid sisaldava teabe edastamise kohustus endisel kujul kehtima. Nagu eelnevat arvesse võttes nähtub, on see info reisija jaoks äärmiselt oluline.

Uus pakettreisi direktiiv näeb artiklis 5 (lepingueelne teave) ette aga mitmed muudatused võrreldes praeguse regulatsiooniga. Reisikorraldaja või, vahendajalt reisi ostmise korral, vahendaja on kohustatud esitama reisijale standardteabe, mille vormid on välja toodud

⁴⁶ Tarbijakaebuste komisjoni 29.05.2012 otsus 7-1-02596-81-12, arhiveeritud

⁴⁷ P.Varul, I.Kull, V.Kõve, M.Käerdi. Võlaõigusseadus III. Kommenteeritud väljaanne. Kirjastus Juura. Tallinn 2009, lk 488

⁴⁸ Viru Maakohu otsus tsiviilasjas 2-14-16375, jõustunud 16.06.2015, Xxx Xxx ja Xxx Xxx hagi OÜ Viru Reisid vastu kahju 891,66 euro ja viiviste nõudes. Arvutivõrgus kättesaadav: <https://www.riigiteataja.ee/kohtulahendid/detailid.html?id=156543066> (03.03.2016)

direktiivi I lisa A ja B osas. Juhul, kui see on ostetava pakettreisi suhtes kohaldatav, on lisandunud muuhulgas nõue teavitada keelest, milles turismiteenuseid osutatakse, kui reisija võimalus kasutada muid reisiteenuseid sõltub tõhusast suulisest suhtlusest (artikkel 5 lg 1 p a alapunkt vii). Ka seda infot peab töö autor väga oluliseks, kuna on kokku puutunud oma töös juhtumitega, kus Eesti reisikorraldajalt reisi ostnud reisija seisab sihtkohas silmitsi olukorraga, kus reisiesindaja on kohalikku päristolu, osates võõrkeelena vaid vene keelt, kuid mitte inglise keelt. Samuti on kohapealsed ekskursioonid teatud juhtudel toimunud keeles, millest ei saa aru kas noorem või vanem generatsioon ning asjaolu, mis keeles kohapealseid teenuseid osutatakse, selgub alles kohapeal. Olles juba reisi valides teadlik keelest, milles toimub kohapealne suhtlus ja reisiteenused, on reisijal võimalik valida sellise reisikorraldaja reis, kes pakub kohapeal talle sobivas keeles teenust.

Artikli 5 lg 1 p a alapeatüki viii kohaselt tuleb enne lepingu sõlmimist edastada infot ka selle kohta, kas liikumispuudega isikutele on tagatud ligipääs kogu reisi või puhkuse ajal. Ka selles osas on töö autor veendunud, et tegemist on igati tänuväärse ja vajaliku punktiga direktiivis. On heameel tõdeda, et puuetega inimeste eest seisvate organisatsioonide⁴⁹ töö on kandnud vilja.

Kõnealuse artikli lg 1 punktis e on märgitud, et teave, mis tuleb reisijale enne lepingu sõlmimist edastada, peab muuhulgas sisaldama ka teavet minimaalse reisijate arvu kohta, mis on vajalik pakettreisi toimumiseks ja vähemalt 20 päeva pikkune aeg enne pakettreisi algust selle võimalikuks tühistamiseks juhul, kui see arv ei täitu. Taoline säte on olemas ka praegu kehtivas direktiivis ning on siseriiklikus õiguses kajastatud VÕS § 867 lõikes 7, kuid praeguses direktiivis ega ka Eesti siseriiklikus regulatsioonis ei ole määratud, mis aja jooksul enne reisi algust võib reisikorraldaja sel põhjusel reisi tühistada.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee leiab, et reisikorraldaja selline õigus pidanuks direktiivist välja jääma, kuna see ei ole enam põhjendatav, sest tehnoloogia võimaldab nüüd ettevõtjatel nende pakkumiste ja äritoimingutega seonduvaid riske kergesti prognoosida.⁵⁰ Töö autor on senises praktikas kokku puutunud sellise võimalusega enamasti vaid selliste reisikorraldajate poolt, kes korraldavad kohapealse giiditeenusega ekskursiooni vormis kaugeid ja eksootilisi reise väikestele gruppidele. Selliste reiside puhul võib töö autori

⁴⁹ Eestis on selliseks organisatsiooniks Eesti Puuetega Inimeste Koda, Euroopas European Disability Forum (EDF) ehk Euroopa Puuetega Inimeste Foorum.

⁵⁰ Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv pakettreiside ja toetatud reisikorraldusteenuste kohta, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 2006/2004 ja direktiivi 2011/83/EL ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 90/314/EMÜ” COM (2013)512 final – 2013/0246(COD) 2014/C 170/12, p 6.4

hinnangul vähemalt Eesti taolistes väikeriikides reisikorraldaja poolset reisi tühistamist vajaliku grupi mittetäitumisel siiski põhjendatuks pidada. Uues direktiivis määratud minimaalselt 20 päeva pikkust perioodi võib pidada igati mõistlikuks, kuna selle aja jooksul on reisijatel reisi ärajäämisel võimalik valida alternatiivne reis või muuta vajadusel oma puhkuseplaane.

Lisaks tuleb uue asjaoluna reisijale esitada direktiivi I lisas näidatud standardteabevorm, millega antakse muu hulges teavet selle kohta, et tegemist on pakettreisiga. Selle nõude eesmärgiks on kindlustada tarbijatele suurem läbipaistvus, tagades, et tarbijaid teavitatakse nende sõlmitava lepingu tüübist ja nende asjaomastest õigustest. Sellega soovitakse vältida selliste varasemate juhtumite kordumist, kui tarbijad võidi viia eksiarvamusele, et nad on kaitstud.⁵¹ Töö autori hinnangul tuleb seda nõuet tarbija õiguste kaitse seisukohalt pidada vajalikuks, kuna esiteks annab see informatsiooni selle kohta, et tegemist on pakettreisi ja mitte seotud reisikorraldusteenusega. Kuna vahetegu pakettreisi ja seotud reisikorraldusteenuse vahel on mõnevõrra keeruline, on tavatarbija jaoks informatsioon selle kohta, millega on tegu, suure tähtsusega. Kuigi mõlema teenuse puhul on maksejõuetuse olukorras tarbijate õigus kojunaasmisele ja saamata jäänud reisi maksumus tagatud, näeb direktiiv ette suuremad õigused just pakettreisi teenuse osutamiseks sõlmitud lepingu korral. Samas on töö autor arvamusel, et senist teavitamiskohustuse praktikat arvesse võttes ei pruugi reisija õiguste kaitse alati tagatud olla.

Kui praeguse direktiivi artikli 4 lõike 1 kohaselt annab lepingueelse teabe tarbijale korraldaja ja/või vahendaja ning siseriiklikult on ette nähtud lihtsalt, et reisijat tuleb teavitada (VÕS § 868 lg 1), siis uue direktiiv eelnõu sõnastus on spetsiifilisem, nähes ette artikli 5 lõikes 1, et teabe reisijale enne pakkumise siduvaks muutumist on kohustatud esitama reisikorraldaja ja juhul, kui pakettreisi müüakse vahendaja kaudu, siis vahendaja. Selline täpsustus on töö autori hinnangul väga oluline, kuna välistab võimaluse, et vahendajad saavad teabe andmata jätmisel tugineda asjaolule, et tegemist oleks justkui reisikorraldaja kohustusega. Ka BEUC pooldab igati asjaolu, et informatsiooni kohustuse andmine on uue direktiiviga määratud nii korraldajale kui vahendajale.⁵²

---

⁵¹ Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv pakettreiside ja toetatud reisikorraldusteenuste kohta, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 2006/2004 ja direktiivi 2011/83/EL ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 90/314/EMÜ” COM (2013)512 final – 2013/0246(COD) 2014/C 170/12, p 4.1

⁵² BEUC, The European Consumer Organisation: Revision of the Package Travel Directive. Commission proposal COM (2013)512. BEUC Position, lk 15

Taoline ühtlustamine on oluline juba seetõttu, et praegune direktiiv on seoses „ja/või” sõnastuse kasutamise ning miinimumharmoniseerimise nõudega tervikuna tekitanud olukorra, kus erinevused liikmesriikides on märkimisväärsed. Näiteks Küpros ja Inglismaa kasutavad üldist terminoloogiat „teine lepingupool”, misjuhul tuleb lepingu sisu põhjal kindlaks teha, kas kohustus on korraldajal, vahendajal või mõlemal.⁵³ Sama trend on ka Austria, Prantsusmaa ja Läti seaduste kohaselt, kus kasutatakse termineid „professionaal”, „müüja” ja „ettevõtte” (mis võib sõltuvalt olukorrast olla nii korraldaja kui vahendaja).⁵⁴ Rootsi õiguses puudub viide kohustuslikule poolele, kes peab andma lepingueelset teavet, nähes vaid ette, et „reisijaid tuleb informeerida”. Leedu õiguses on kaks eraldi sätet lepingueelse informatsiooni andmise kohustuse kohta – üks reisikorraldajale, teine reisivahendajale.⁵⁵ Kuna väga palju kasutatakse piiriüleste reisikorraldajate ja -vahendajate teenuseid, on töö autori hinnangul tarbija õiguste kaitse seisukohalt väga oluline ühtlustada liikmesriikides informatsiooni andmise kohustust.

Praeguse pakettreisei direktiivi artikli 4 lg 1 punktid a ja b sätestavad, et tarbijale antakse teave kirjalikult või muus sobivas vormis. Tuleb tõdeda, et praeguse direktiivi sõnastus on ebaselge sõnastuse „muu sobiva vormi” osas.⁵⁶ Umbes pooled liikmesriigid on üle võtnud praeguse direktiivi sõnastuse, nähes ette lepingueelse teabe esitamise „kirjalikus või muus sobivas vormis”, kuid näiteks Soome ja Poola on ette näinud ainult „kirjaliku vormi”.⁵⁷ Eestis on VÕS § 868 lõikega 1 ja § 869 lõikega 1 ette nähtud kirjalikku taasesitamist võimaldava vorm.

Uue direktiivi eelnõu artikli 5 lõike 3 kohaselt peab lepingueelne teave olema reisijale esitatud selgelt ja nähtavalt ning juhul, kui kõnealune teave esitatakse kirjalikult, peab see olema loetav. Seega kindlat vorminõuet lepingueelse teabe edastamiseks ette nähtud ei ole. Töö autori hinnangul võib kindla vorminõude puudumine liikmesriikides kaasa tuua erinevad nõuded, mis aga ei täida ühtlustamise eesmärki ega taga selgust piiriülese teenuse hankimisel.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee toonitab oma hinnangus uue pakettreisei direktiivi sätetele, et lepingueelne teave tuleks esitada püsival andmekandjal, et tarbija saaks seda lugeda igal ajal.⁵⁸ Töö autori hinnangul on siseriiklikult kõige mõistlikum jääda „kirjalikku

---

⁵³ Universität Bielefeld. Consumer Law Compendium. Comparative Analysis, general overview, lk 260

⁵⁴ *Ibid*, lk 260

⁵⁵ *Ibid*, lk 260

⁵⁶ *Ibid*, lk 260

⁵⁷ *Ibid*, lk 262

⁵⁸ Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv pakettreisei ja toetatud reisikorraldusteenuste kohta, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 2006/2004 ja direktiivi 2011/83/EL ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 90/314/EMÜ” COM (2013)512 final – 2013/0246(COD) 2014/C 170/12, p 6.1

taasesitamist võimaldava” vormi ehk enamasti e-posti vahendusel edastatava informatsiooni juurde, mida Eestis ka praegu kasutatakse, kuna enamasti toimub reise broneerimine interneti vahendusel ning seega täidaks selline vorminõue kõige paremini informatsiooni andmise eesmärki. Ei oleks mõeldav, et kogu suhtlus toimub interneti vahendusel ning reisi kohta antav informatsioon esitatakse paber kandjal.

Kuigi Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee pooldab eesmärki tarbijatele selgema ja rohkema teabe andmist, ei pruugi läbipaistvuse tegelik saavutamine olla komitee hinnangul nii lihtne kui tundub, arvestades, et selle saavutamiseks kasutatav metodoloogia on jäetud vahendaja valida.⁵⁹ Töö autor on samal seisukohal, sest olukorras, kus reisikorraldaja või vahendaja kas teadmatusel või tahtmatusest reisijale kogu vajalikku informatsiooni ei edasta, seab reisijate kaitse tõhususe kahtluse alla.

Kokkuvõtvalt võib öelda, et muudatused uues pakettreisi direktiivis seoses lepingueelse teabega suurendavad võrreldes praeguse regulatsiooniga reisijate õiguste kaitsetaset. Esiteks seetõttu, et on sõnaselgelt reguleeritud, et lepingueelset teavet peavad esitama nii reisikorraldaja kui -vahendaja, sõltuvalt kumma käest reis ostetakse. Teave, mis reisijatele enne lepingu sõlmimist antakse, peab muu hulgas sisaldama infot nii selle kohta, mis keeles toimub tegevus kui ka selle kohta, kas liikumispuudega inimesele on tagatud ligipääs kogu reisi vältel. Väga oluliseks võib pidada kohustust anda reisijatele teavet selle kohta, et nende poolt valitud reisiteenuste näol on tegemist pakettreisi või seotud reisikorraldusteenusega. Oluliseks võib seda pidada seetõttu, et vahetegu pakettreisi ja seotud reisikorraldusteenuse vahel on teatud juhtudel suhteliselt keeruline.

Kahtlemata on reisija õigused paremini kaitstud ülalviidatud sätete lisamisega uude direktiivi, kuid teabe andmise vorminõue on jäetud lahtiseks, mis võib tuua erinevaid käsitusi liikmesriikides. Samuti jääb kuni uue direktiivi jõustumiseni kahtlus, kas informatsiooni selgelt ja nähtavalt esitamise nõuet selliselt ka täidetakse.

Siseriiklikku õigusesse tuleb üle võtta kõik nõuded, millest teavitamist, kui see on konkreetse reisi puhul asjakohane, uus direktiiv ette näeb. Töö autori hinnangul peaks praeguse vabatahtliku reisikirjelduse andmise asemel ette nägema ühe sätte, mis käsitleks lepingueelset teavet ja mille esitamine oleks kohustuslik. Samuti peaks siseriiklikult senise üldise ja

---

⁵⁹ Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv pakettreiside ja toetatud reisikorraldusteenuste kohta, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 2006/2004 ja direktiivi 2011/83/EL ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 90/314/EMÜ” COM (2013)512 final – 2013/0246(COD) 2014/C 170/12, p 4.2

umbisikulise teavitamiskohustuse asemel sõnaselgelt kajastatud olema, et kui reis on ostetud reisikorraldajalt, peab vastavat infot andma korra korraldaja ja kui vahendajalt, siis vahendaja.

1.3 Pakettreisilepingu sisu ja reisijale esitatavad dokumendid

VÕS § 869 lg 2 esimese lause kohaselt peab reisikorraldaja väljastama reisijale viivitamata pärast lepingu sõlmimist kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis reisikinnitus. Kohustuslikud andmed, mida reisikinnitus sisaldama peab, on loetletud nimetatud sätte 12 punktis, hõlmates nii reisikorraldaja, vahendamise korral vahendaja andmeid, detailset infot reisi ajakava kohta, reisiteekonna kirjeldust, reisisasu sisse kuuluvaid teenuseid, reisisasu suurendamise võimalust, infot reisisasu hulka mittekuuluvate kohustuslike väljaminekute kohta, võimalikke erikokkuleppeid, reisija kohustust teavitada lepingu rikkumisest, nõuete esitamise korda ja tähtaega ning infot võimaluse kohta reis kindlustada.

Suures osas peavad reisikinnituses sisalduma samad andmed, mis § 867 nägi ette reisikirjeldusele. Paragrahvi 867 lõike 3 kohaselt ei tule neid andmeid, mis reisikirjelduses reisijale antud on, uuesti esitada tingimusel, et reisikorraldaja neile lepingu sõlmimisel viitab. Siiski tuleb igal juhul (uuesti) nimetada reisisasu suurus ja selle maksmise tingimused.⁶⁰

Tuleb märkida, et VÕS § 869 lg 2 esimeses lauses sisalduv ajamäärang „pärast lepingu sõlmimist” ei pruugi olla täielikus kooskõlas praeguse pakettreisi direktiiviga. Nimelt näeb viimase artikli lg 2 punkt b ette, et kõik lepingutingimused tuleks reisijale esitada kirjalikult või muus arusaadavas ja kättesaadavas vormis ning need tuleb esitada enne lepingu sõlmimist.⁶¹ Töö autori hinnangul on kahtlemata tegemist ebakõlaga direktiivi ja siseriikliku õiguse vahel, kuna lepingu sõlmimisele eelduslikult eelnev reisikirjeldus (VÕS § 867) sisaldab vähem andmeid kui reisikinnitusel puhul nõutav on, kuid eelkõige seetõttu, et reisikorraldaja ei ole kohustatud reisikirjelduse andmiseks - säte näeb vaid ette, mida peab kirjeldus sisaldama juhul, kui seda kasutatakse.⁶²

Tarbija huvides on valiku tegemine võimalikult hea teenuse kasuks. Selleks peab tarbija olema teadlik kõigist asjakohastest faktidest, mistõttu peab tarbijale toote või teenuse kohta esitatud informatsioon nii sisult kui ka ulatuselt vastama vastavatele kriteeriumitele: teave

⁶⁰ P.Varul, I.Kull, V.Kõve, M.Kärsti. Võlaõigusseadus III. Kommenteeritud väljaanne. Kirjastus Juura. Tallinn 2009, lk 457

⁶¹ *Ibid*, lk 457

⁶² *Ibid*, lk 451

peab olema äratuntav, tõene, vajalik, kõikehõlmav ja arusaadav.⁶³ Juhul aga, kui osa teabest selgub alles pärast lepingu sõlmimist, ei vasta esitatud teave kõigile loetletud kriteeriumitele.

Kuna uue pakettreisi direktiivi artikli 6 lg 1 esimese lause kohaselt moodustab artiklis 5 esitatud lepingueelne teave pakettreisilepingu lahutamatu osa, mida ei või muuta, välja arvatud juhul, kui lepingupooled on sõnaselgelt kokku leppinud teisiti, oleks töö autori arvates mõistlik siseriiklikult vabatahtliku reisikirjelduse ja kohustusliku reisikinnituse asemel ette näha lepingueelse teabe esitamise kohustus, mis peab sisaldama minimaalselt direktiivi lisas loetletud andmeid, ning mis muutub pakkumusega nõustumise korral pooltele siduvaks. Samas tuleks ette näha võimalus vajadusel kokku leppida konkreetsetes punktides, mida reisikorraldaja võib enne reisi algust muuta ning millest tal on teavitamise kohustus, näiteks väljalennu kellaeg, kui see on lepingu sõlmimise hetkel veel lahtine.

Nimelt on praktikas laialt levinud, et hoolimata reisikinnituses märgitud kellaajast, näevad reisikorraldajad oma tüüptingimustes või reisikinnituses ette, et reisijaid peavad 24h enne kavandatud lendu väljumise kellaega reisikorraldaja veebilehelt üle kontrollima. Harju Maakohus leidis aga otsuses 2-08-71242⁶⁴, et olukorras, kus reisijale on väljastatud elektrooniline lennupilet, mis sisaldab klauslit „Pileti peal märgitud aeg võib muutuda! Palume kontrollida väljalennu aega 24 tundi enne reisi algust reisikorraldaja kontorist telefonil /---/,” tuginedes VÕS § 869 lg 2 punktile 3 ja § 870 lõikele 3, peab reisi vahendaja viidatud sätetest tulenevalt tarbijat teavitama mõistliku aja jooksul reisi kellaaja muutustest. Kohus leidis, et toodud sätted on imperatiivsed ja neist ei ole lubatud poolte kokkuleppel kõrvale kalduda, mistõttu ei oma tähendust võimalik reisikorraldaja kasutatav lepingutingimus, mille kohaselt peab klient kontrollima lennuaega.

Ka uue pakettreisi direktiivi preambuli punkt 26 ja artikli 6 lõige 1 näevad ette, et oluline teave (näiteks reisisteenuste põhitunnused või hinnad), mis avaldatakse reklaamides, korraldaja veebisaidil või reklaamtrükistes lepingueelse teabe osana, peaks olema siduv, välja arvatud juhul, kui korraldaja jätab endale õiguse neid elemente muuta ning reisijat teavitatakse sellistest muudatustest selgelt, arusaadavalt ja nähtavalt enne pakettreisilepingu sõlmimist. Preambuli punkt 26 sedastab lisaks, et lihtsat ajakohastamist võimaldavaid uusi kommunikatsioonitehnoloogiaid arvesse võttes ei ole enam vaja kehtestada konkreetseid eeskirju reklaamtrükiste suhtes, kuid siiski on asjakohane tagada, et reisijat teavitatakse

⁶³ R.Ligi, Teavitamiskohustus. Tarbija huvide kaitse tagatis Euroopa Ühenduses. Juridica VIII/2006, lk 531

⁶⁴ Harju Maakohtu otsus tsiviilasjas 2-08-71242, jõustunud 04.04.2009, M K hagi C OÜ kahju 10580 krooni nõudes. Arvutivõrgus kättesaadav: <https://www.riigiteataja.ee/kohtulahendid/detailid.html?id=108935963> (11.03.2016)

lepingueelse teabe muudatustest. Kui mõlemad pakettreisilepingu pooled on selleks sõnaselge nõusoleku andnud, peaks olema alati võimalik lepingueelset teavet muuta.

Artikli 6 lõige 1 näeb liikmesriikidele ette kohustuse tagada, et lepingueelne teave, mis on toodud uue direktiivi artikli 5 lõikes 1, mida töö autor kajastab eelmises alapeatükis, esitatud teave moodustab pakettreisilepingu lahutamatu osa, mida ei või muuta, välja arvatud juhul, kui lepingupooles on sõnaselgelt kokku leppinud teisiti. Sellistest muudatustest annab vastavalt kas reisikorraldaja või vahendaja reisijale selgelt, arusaadavalt ja nähtavalt teada enne pakettreisilepingu sõlmimist.

Eeltoodust lähtuvalt tuleks juhul, sõltumata sellest, kas seadusandja soovib jääda sõnastuse „reisikirjeldus” või „lepingueelne teave” juurde, vastava informatsiooni esitamine muuta kohustuslikuks reisikorraldajale reisi ostmisel otse korraldajalt või vahendajale, kui reis ostetakse vahendaja kaudu. Kuigi juhul, kui esitatud andmed on ebaõiged, vastutavad lepingueelsete läbirääkimiste võlasuhtest tulenevate kohustuste rikkumise eest nii reisikorraldaja kui ka vahendaja, kes on rikkunud VÕS §-dest 14 ja 868 tulenevaid kohustusi⁶⁵, on töö autori hinnangul selguse ja reisijate huvides mõistlik vastav eristus ette näha juba seaduse tekstis. Ühtlasi peaks seaduses sõnaselgelt kajastuma, et lepingueelne teave moodustab pakettreisilepingu lahutamatu osa.

Uue direktiivi artikli 7 lõike 1 kohaselt peavad pakettreisilepingud olema koostatud lihtsas ja arusaadavas keeles ning kirjaliku vormi korral loetavad. Lepingu sõlmimisel või viivitamata pärast seda esitatakse leping või selle koopia püsival andmekandjal, kusjuures lepingupoolte samaaegse füüsilise kohaloleku korral on reisijal õigus nõuda paberkoopiat. Väljaspool äriruume sõlmitavate lepingute puhul esitatakse pakettreisilepingu koopia või kinnitus reisijale paberkandjal või, kui reisija on sellega nõus, mõnel muul püsival andmekandjal.

VÕS § 868 lõike 2 kohaselt peab reisikorraldaja väljastama reisijale viivitamata pärast lepingu sõlmimist kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis reisikinnituse. Tsiviilseadustiku üldosa seadustiku⁶⁶ (TsÜS) § 79 kohaselt juhul, kui seaduses on sätestatud tehingu kirjalikku taasesitamist võimaldav vorm, peab tehing olema tehtud püsivat kirjalikku taasesitamist võimaldaval viisil ja sisaldama tehingu teinud isikute nimesid, kuid ei pea olema omakäeliselt allkirjastatud. Seega praegune reisikinnitusele kohalduv kirjalikku taasesitamist

---

⁶⁵ P.Varul, I.Kull, V.Kõve, M.Käerdi. Võlaõigusseadus III. Kommenteeritud väljaanne. Kirjastus Juura. Tallinn 2009, lk 454

⁶⁶ Tsiviilseadustiku üldosa seadus. Vastu võetud 27.03.2002. RT I, 12.03.2015, 106

võimaldav vorminõue on asjakohane ka edaspidi ega vaja töö autori hinnangul muutmist.

Lisaks siduva loomuga lepingueelsele teabele peab uue direktiivi käsitlese kohaselt pakettreisileping või selle kinnitus sisaldama täiendavat teavet võrreldes praegusega järgmiste asjaolude kohta:

- Teave maksejõuetuse korral kaitset pakkuva üksuse nime ja kontaktandmete ning liikmesriigi poolt määratud pädeva asutuse nime ja kontaktandmete kohta.
- Teave selle kohta, kuidas võtta otse ühendust alaealise või alaealise eest vastutava isikuga alaealise peatuspaigas, kui alaealine reisib ilma vanema või muu volitatud isikuta majutust sisaldava pakettreisilepingu alusel. Töö autor on seisukohal, et kahtlemata on tegemist olulise informatsiooniga lapsevanema või muu vastutava isiku jaoks ning annab kindlustunnet juhtudeks, kui alaealisega pole võimalik isikliku sidevahendi abil ühendust saada.
- Teave olemasolevate kaebuste lahendamise ettevõttesiseste menetluste ning vaidluste kohtuvälise lahendamise mehhanismide kohta ning, kui see on kohaldatav, vaidluste kohtuvälise lahendamise üksuse kohta, mida ettevõtja saab kasutada, ning internetipõhise vaidluste lahendamise platvormi kohta. Vaidluste kohtuvälise lahendamise üksus on 01.03.2016 jõustunud tarbijakaitseseaduse⁶⁷ (TKS) uue redaktsiooni tähenduses mis tahes nimetust kandev alaliselt tegutsev üksus, kes viib läbi tarbijavaidluste kohtuvälise lahendamise menetlusi ja soovitab või otsustab lahenduse või toetab tarbijavaidluse poolte suhtlust eesmärgiga aidata neil jõuda kokkuleppele (TKS § 29 lõige 1).
- Teave reisija õiguse kohta anda artikli 9 kohaselt üle teisele reisijale. Artikkel 9 näeb lõikes 2 ette, et pakettreisilepingu üleandja ja vastuvõtja vastutavad solidaarselt tasumata summade ja kõikide üleandmisest tekkivate lisatasude, lõivude või muude kulude maksmise eest. Korraldaja teavitab lepingu üleandjat lepingu üleandmisega seonduvatest tegelikest kuludest. Kõnealused kulud ei tohi olla põhjendamatud ega suuremad kui pakettreisilepingu üleandmise tõttu korraldaja poolt tegelikult kantud kulud.

---

⁶⁷ Tarbijakaitseseadus – Vastu võetud 09.12.2015. RT I, 11.03.2016, 8

Uue pakettreisi direktiivi artikli 7 lõige 4 sedastab, et reisijatele edastatav teave esitatakse selgelt, arusaadavalt ja nähtavalt.

Vastavalt kõnealuse artikli lõikele 5 annab reisikorraldaja reisijale aegsasti enne pakettreisi algust kõik vajalikud kviitungid, kupongid ja piletid ning teabe kavandatava väljumisaja ja asjakohasel juhul lennule registreerimise tähtaja ning vahepeatuste, transpordiühenduste ja kohalejõudmise kavandatava aja kohta. Töö autori hinnangul kajastab seda nõuet ka praegune siseriiklik käsitus. Nimelt näeb VÕS § 870 lg 1 punkt 1 muu hulgas ette andmete andmise kohustuse reisiteekonna kirjelduse, vahepeatuste ja ümberistumiste kellaaegade ja kohtade kohta mõistliku aja jooksul enne reisi. Siiski leiab töö autor, et nii direktiivist tulenev „aegsasti enne reisi algust” kui ka siseriiklik „mõistlik aeg” vajab täpsemat reguleerimist, näiteks „hiljemalt 24 tundi enne reisi algust” vms.

Alapeatüki kokkuvõtteks märgib autor, et peamised muudatused, mida uus pakettreisi direktiiv kaasa toob pakettreisilepingu sisu osas, mida ka siseriiklikus õiguses käsitleda tuleks, on seotud lepingueelse teabe siduvusega. Senine käsitus „reisikirjelduse” näol ei oma kohustuslikku iseloomu juhul, kui reisikorraldaja reisikirjeldust ei kasuta, mistõttu on seaduse kohaselt enne lepingu sõlmimist ainsaks kohustuslikuks infoks, mida reisijale igal juhul esitada tuleb, üldised passi-, viisa- ja tervishoiualased nõudmised. Uus direktiiv näeb ette aga oluliselt ulatuslikuma informatsiooni andmise kohustuse, mistõttu peab töö autor vajalikuks „reisikirjelduse” asemel „lepingueelse teabe” mõiste kasutusele võtmise, märkides direktiivist tulenevad kohustuslikud andmed, mida see sisaldama peab. Samuti on oluline seaduses märkida, et lepingueelne teave moodustab pakettreisilepingu lahutamatu osa, välja arvatud juhul, kui lepitakse sõnaselgelt kokku hilisema lepingu muutmise võimaluses.

2. PAKETTREISILEPINGU ÜHEPOOLNE MUUTMINE JA LEPINGU LÕPETAMINE

2.1 Lepingu ühepoolne muutmine

2.1.1 Reisikorraldaja poolne lepingu muutmine

VÕS § 872 lõike 1 kohaselt peab reisikorraldaja reisijale reisisasu suurendamisest või mõne olulise reisisteenuse muutmisest või reisi ärajätmisest ning selle põhjusest viivitamata teatama.

Kui reisisasu suurendamine on võimalik vaid teatud ja väga konkreetsetel juhtudel, mis on ära toodud VÕS §-s 871 (ehk reisisasu suurendamine on võimalik vaid siis, kui see võimalus on lepingus otseselt ette nähtud ning lepingus sisaldub reisisasu uue suuruse arutamise kord ja reisisasu suurendamise vajadus on tekkinud veokulude, sealhulgas kütusehinna, samuti maaletulekutasude, sadamate või lennujaamade sisse- ja väljasõidutasude, teenusega seotud maksude või reisi suhtes kohaldatava raha vahetuskursi muutumise tõttu ja reisisasu suurendamisest teatatakse reisijale ette vähemalt 21 päeva enne reisi algust), siis VÕS § 872 lõikes 2 viidatud „olulise reisisteenuse oluline muutumine”, mis annab reisijale õiguse reisilepingust taganeda, on määratlemata õigusmõiste.

Tulenevalt praeguse pakettreisi direktiivi artikli 4 lõikest 5 tuleb üheks oluliseks reisisteenuseks lugeda reisipaketi hinda. Soome õiguses on reisisasu olulisel määral suurendamisena käsitletud hinna tõstmist üle 10%.⁶⁸ Saksamaa seadusandja on määranud piiriks aga 5% hinnatõusu.⁶⁹ Olulise reisisteenusena võib lisaks hinnale käsitleda ka sihtpunkti, transpordiviisi, hotelli lubatust oluliselt erinevat kaugust rannast, lubatust madalama mugavusastmega hotelli, väljumis- ja saabumisaega jms.⁷⁰

Eesti reisikorraldajad näevad tüüpitingimustes sageli ette vastutust välistavate asjaoludena väheolulisi muudatusi. „Väheolulised muutused“ on aga töö autori arvates subjektiivne hinnang, mistõttu muutused, mis reisikorraldaja hinnangul on väheolulised, ei pruugi seda olla reisija jaoks. Taoline olukord võib ilmneda juhul, kui reisija on pakettreisilepingu sõlmimisel konkreetselt selgitanud, millised on tema ootused reisile ning reisikorraldaja on pakkunud reisijale pakettreisi, mis reisikorraldaja esindaja sõnul vastab reisija ootustele, kuid sihtkohas

⁶⁸ M.Kingisepp. Tarbijakaitseõigus Euroopa Liidus ja Eestis. Läte 2011, lk 315

⁶⁹ P.Varul, I.Kull, V.Kõve, M.Käerdi. Võlaõigusseadus III. Kommenteeritud väljaanne. Kirjastus Juura. Tallinn 2009, lk 464

⁷⁰ M.Kingisepp. Tarbijakaitseõigus Euroopa Liidus ja Eestis. Läte 2011, lk 315

ilmnevad asjaolud, mis pole kooskõlas reisija poolt pakettreisilepingu sõlmimisel kirjeldatud ootustega (näiteks juhul, kui reisitakse väikse lapsega ning lastebasseini ja mänguväljaku olemasolu, samuti hotelli asukoht vaikselt piirkonnas on olnud määrava tähtsusega, kuid kohapeal selgub, et reisijad majutuvad nendele kriteeriumitele mittevastavasse hotelli). Reisikorraldaja on kohustatud tagama täies ulatuses kõik, mida kas reisikirjelduses, konsultatsioonide käigus, reisikinnitusel või muul viisil otseselt reisijale on lubanud.⁷¹ Kõik erinevused reisikorraldaja poolt antud lubadustest tuleb seega lugeda kohustuse rikkumiseks.

Tarbijakaebuste komisjon leidis otsuses 7-1-004910-342-15⁷², et põhjusega ei või kaupleja muuta tarbijale pakutud reisipaketti. Kõnealusel juhul teavitati tarbijat lennujaamas, pärast seda, kui pagas oli ära antud, et ta paigutatakse algselt kokkulepitust erinevasse hotelli, kuna tema valitud hotellis toimus väidetavalt avariit. Sisuliselt pandi tarbija sundolukorda, kus ta pidi vastu võtma lepingu mittekohase täitmise, kuna lepingust taganemise võimalust polnud enam võimalik kasutada. Lisaks sellele, et lepingu muutmise peab olema põhjendatud ja põhjus tõendatud, leidis komisjon, et juhul, kui reisikorraldaja asendab algses pakkumises olnud hotelli, peab asendushotell olema sarnase tasemega ja võib eeldada, et uus hotell asub eelmise hotelli läheduses. Kõnealusel juhul asus uus hotell aga teises linnas, mis muutis mitte pelgalt majutuskohta vaid ka reisi sihtkohta.

Harju maakohus on tsiviilasjas nr 2-08-91944⁷³ asunud muuhulgas seisukohale, et juhul, kui hotellipoolse ülebroneeringu korral teatud tüüpi, antud juhul *de luxe* tüüpi, tubade osas pakutakse asendustubasid samas hotellis, on eelnevalt kokkulepitud tubadesse majutamata jätmise lepingu rikkumine. Kuna kõnealuse juhtumi puhul oli fakt *de luxe* tüüpi tubade ülebroneerimisest reisikorraldajale teada juba nädal enne reisi toimumist, kuid reisijaid teavitati sellest asjaolust alles kohapeal, jättis reisikorraldaja reisijaid olulisest reisisteenuse muutmisest ja selle põhjustest teatamata. Kuna muudatus oli reisijate jaoks niivõrd oluline, et nad otsustasid kohapeal kolida teise hotelli ega nõustunud teist tüüpi toaga, oleksid nad õigeaegse teavituse korral olnud õigustatud kasutama VÕS § 872 lg 2 lausest 1 tulenevat lepingust taganemise õigust.

Töö autori hinnangul on „olulise reisisteenuse oluline muutumine” äärmiselt subjektiivne

⁷¹ P.Varul, I.Kull, V.Kõve, M.Käerdi. Võlaõigusseadus III. Kommenteeritud väljaanne. Kirjastus Juura. Tallinn 2009, lk 472

⁷² Tarbijakaebuste komisjoni 01.09.2015 otsus nr 7-1-004910-342-15. Arvutivõrgus kättesaadav: <https://takis.tarbijakaitseamet.ee/avalik/otsused?page=9> (16.03.2016)

⁷³ Harju Maakohtu otsus tsiviilasjas 2-08-91944, jõustunud 24.02.2011, KV, H V, TS ja RS hagi EOÜ ja ABC OÜ vastu tekitatud kahju väljamõistmiseks ning EOÜ vastuhagi KV, H V, TS ja RS vastu alusetult saadud 9114,4 krooni tagastamise ja ebaõigete andmete avaldamisega meedias tekitatud kahju hüvitamise nõudes Arvutivõrgus kättesaadav: <https://www.riigiteataja.ee/kohtulahendid/detailid.html?id=109662792> (16.03.2016)

hinnang, seda nii reisikorraldaja kui ka reisija vaatenurgast, mistõttu vajaks see siseriiklikul tasandil mõnevõrra spetsiifilisemat käsitlust. Uue pakettreisi direktiivi preambuli 33 lausetes 2 ja 3 on märgitud, et kui muudatused muudavad märkimisväärselt reisieenuse mis tahes põhitunnust, võivad esineda näiteks juhul, kui väheneb reisieenuse kvaliteet või väärtus. Näiteks tuleks pakettreisilepingus märgitud väljumis- või saabumisaja muutmist pidada märkimisväärseks juhul, kui see toob reisijale kaasa olulisi ebamugavusi või lisakulusid, näiteks seoses transpordi või majutuse ümberkorraldamisega.

Uue pakettreisi direktiivi artikli 11 lõige 2 näeb ette, et reisijal on õigus muudatustega nõustuda või lõpetada leping ilma lõpetamistasu maksmata juhul, kui olulisel määral muutub artikli 5 lg 1 punktis a osutatud reisieenuste mis tahes peamine tunnus või ei ole võimalik täita reisija erisoove või soovitakse tõsta pakettreisi hinda rohkem kui 8 %.

BEUC toob välja, et uue direktiivi sõnastus vähendab tarbijate kaitsetaset võrreldes praeguse direktiiviga „olulise reisieenuse olulise muutumise” osas veelgi. Praeguse direktiivi sõnastuse kohaselt on reisijate õigused reisikorraldaja poolse lepingu märkimisväärse muutumise korral paremini ja selgemini kaitstud. Nimelt ei sedasta uus direktiiv sõnaselgelt, et reisijal on märkimisväärse muutuse korral lepingu lõpetamise asemel õigus samaväärsele, madalama või kõrgema kvaliteediga asendusreisile.⁷⁴ Uue direktiivi artikli 11 lõige 2 näeb ette, et lepingu reisikorraldaja poolisel olulisel määral muutmisel, sealhulgas hinna tõstmisel üle 8%, võib reisija kas muudatustega nõustuda või lõpetada leping ilma lõpetamistasu maksmata. Asendusreisile on reisijal õigus siis, kui reisikorraldaja seda pakub. Seega tuleb siseriiklikult muuta senist VÕS § 872 lg 2 teise lause sõnastust, mis praegusel juhul sätestab, et reisijal on „õigus nõuda” asendusreisi.

Uue direktiivi preambuli punktis 33 nähakse muuhulgas ette, et teatud juhtudel peaks olema reisikorraldajatel lubatud pakettreisilepingut ühepoolselt muuta. Reisijatel peaks siiski olema õigus pakettreisileping lõpetada, kui muudatused muudavad märkimisväärselt reisieenuse mis tahes põhitunnust (kajastub ka artikli 11 lõikes 2). Hinnatõus peaks olema lubatud ainult siis, kui muutub kas reisijateveo hind tulenevalt kütuse või muude energiaallikate hinna muutumisest, kolmanda isiku, kes ei ole otseselt seotud pakettreisilepingus sisalduvate reisieenuste osutamisega, kehtestatud maksud või tasud, või pakettreisi mõjutavad vahetuskursid, ning kui lepingus on sõnaselgelt ette nähtud hinna tõstmise või alandamise võimalus. Kui korraldaja soovib hinda tõsta rohkem kui 8 % koguhinnast, peaks reisijal olema

---

⁷⁴ BEUC, The European Consumer Organisation: Revision of the Package Travel Directive. Commission proposal COM (2013)512. BEUC Position, lk 19

õigus pakettreisileping lõpetada lõpetamistasu maksmata (kajastub ka artikli 10 lõigetes 1 ja 2).

Uue pakettreisi direktiivi artikli 10 lõige 3 täpsustab, et sõltumata selle suurusest, on hinnatõus võimalik ainult siis, kui korraldaja teavitab sellest reisijat püsival andmekandjal esitatud kõnealuse hinnatõusu põhjendusega ja arvutusega selgelt ja arusaadavalt hiljemalt 20 päeva enne pakettreisi algust.

Samas näeb kõnealuse artikli lõige 4 ette võimaluse juhuks, kui pakettreisileping näeb ette hinna tõstmise võimaluse, ka reisija õiguse hinnaalandusele, kui samad kulud, mis on hinna tõstmise aluseks, vähenevad pärast lepingu sõlmimist ja enne pakettreisi algust. Lõige 5 lubab hinna alandamise korral reisikorraldajal arvutada reisijale tehtavast tagasimaksest maha tegelikud halduskulud, mille kohta tuleb reisija nõudmisel esitada tõendid kõnealuste halduskulude kohta.

Töö autori hinnangul on hinnatõusu aluseks oleva kindla protsendi määramine, mis juhul lepingust taganemine sanktsioonideta lubatud on, ühtlustamise, selguse ja läbipaistvuse mõttes liikmesriikides kahtlemata vajalik. Samuti on positiivne areng reisija jaoks hinna alandamine juhul, kui reisikorraldaja on lepingus ette näinud hinna tõstmise võimaluse ja selle alused, kuid nimetatud alustel hind pärast lepingu sõlmimist ja enne reisi hoopis langeb.

Siseriiklikul tasandil tuleks aga praegust sõnastust „olulise reisiteenuse oluline muutmine” spetsiifilisemalt käsitleda, kuna selle järele on praktikas vajadus ning uus direktiiv seda iseenesest ka võimaldab, olles artiklis 5 lg 1 punktis 1 ette näinud reisiteenused, mille puhul peamise tunnuse muutmisel on reisijal õigus lepingust taganeda. Direktiivi preambulis on märgitud, et märkimisväärne on muudatus juhul, kui see toob reisijale kaasa olulisi ebamugavusi või lisakulusid. Samuti tuleb töö autori hinnangul muuta senist käsitlust, et hinnatõusu või muu olulise reisiteenuse olulise muutumise korral on lisaks muudatustega nõustumisele ja lepingust taganemisele õigus nõuda asendusreisi. Reisikorraldaja võib pakkuda asendusreisi, kui see on võimalik, kuid reisijal ei ole õigust seda nõuda.

Viimasel ajal on valdavaks muutunud direktiivid täielikult ühtlustavaks (*maximum harmonization directives*) muuta.⁷⁵ Nii näeb ka uue pakettreisi direktiivi artikkel 4 ette, et liikmesriikidel ei ole lubatud ei säilitada ega kehtestada oma siseriiklikus õiguses selliseid sätteid, mis erinevad direktiiviga kehtestatust. Selline lähenemine tähendab direktiivides

---

⁷⁵ R.Ligi. Teavitamiskohustus. Tarbija huvide kaitse tagatis Euroopa Ühenduses. *Juridica VIII/2006*, lk 530

ettenähtud kaitse muutumist tarbija jaoks maksimumkaitseks. Liikmesriigid kaotavad võimaluse näha konkreetset reguleerimisvaldkonnas ette tarbijale soodsamaid sätteid, kui seda sisaldab asjakohane direktiiv.⁷⁶

Kuna uus direktiiv näeb reisikorraldajale kohustuse reisilepingu olulisel määral muutmise ja hinnatõusu korral pakkuda reisijale võimalust kas muudatustega nõustuda või leping lõpetada ilma lõpetamistasu maksimiseta, tuleb seaduseandjal loobuda Eesti reisijatele laiaulatuslikuma kaitse võimaldamisest, mistõttu uue direktiivi jõustumisest alates peab hinnatõusu ja märkimisväärsete muudatuste korral olema lubatud vaid lepingust taganemine, mistõttu puudub reisijatel edaspidi õigus reisikorraldajalt asendusreisi nõuda. Samas võib reisikorraldaja seda oma initsiatiivil pakkuda.

2.1.2 Lepingu üleandmine teisele reisijale

VÕS § 873 lõige 1 annab reisijale õiguse kuni reisi alguseni oma lepingust tulenevad õigused ja kohustused üle anda teisele isikule, kes vastab kõigile reisi osalemiseks vajalikele tingimustele. Kui reisija teatab reisikorraldajale või vahendajale üleandmisest mõistliku aja jooksul enne reisi algust, loetakse, et reisikorraldaja on andnud nõusoleku lepingu ülevõtmiseks.

VÕS § 179 lõike 1 kohaselt võib lepingupool teise lepingupoole nõusolekul anda oma lepingust tulenevad õigused ja kohustused üle kolmandale isikule temaga sõlmitud lepingu alusel. Lõike 2 kohaselt loetakse lepingu ülevõtmisega, et kõik lepingust tulenevad õigused ja kohustused on lepingu ülevõtjale üle läinud. Ka reisilepingu korral on reisijal õigus kuni reisi alguseni nii õigused kui kohustused kolmandale isikule üle anda, kui see isik täidab kõik reisilepingust reisijale tulenevad nõuded (vajadusel teeb näiteks kaitsepookimised, hangib vastava riigi viisa vms). Reisilepingus võib olla sätestatud ka näiteks nõuded reisija soole (samas toas majutumiseks), rühmaviisa korral dokumentide esitamise tähtaeg jms.⁷⁷

Mõistet „kuni reisi alguseni” tuleks tõlgendada kitsendavalt – ei saa pidada mõistlikuks olukorda, kus reisikorraldaja saab reisija vahetumisest teada alles näiteks lennujaamas, kuna sellisel juhul ei pruugi olla võimalik uute lennukipiletite jm reisidokumentide väljastamine.⁷⁸

⁷⁶ R.Ligi. Teavitamiskohustus. Tarbija huvide kaitse tagatis Euroopa Ühenduses. *Juridica* VIII/2006, lk 530

⁷⁷ M.Kingisepp. Tarbijakaitseõigus Euroopa Liidus ja Eestis. Läte 2011, lk 316

⁷⁸ P.Varul, I.Kull, V.Kõve, M.Kärsti. Võlaõigusseadus III. Kommenteeritud väljaanne. Kirjastus Juura. Tallinn 2009 lk 467

Seega praeguse käsitluse kohaselt sõltub, missugust ajavahemikku enne reisi algust lugeda piisavaks, selle konkreetse reisi asjaoludest.⁷⁹

Uus pakettreisi direktiiv sedastab aga artikli 9 lg 1 lauses 2, et teavitamist vähemalt seitse päeva enne pakettreisi algust loetakse igal juhul piisavaks. Töö autor kahtleb 7-päevase tähtaja perspektiivikuses liinilendu sisaldavate reiside korral, kuna reeglina on valitud odavaim lennupileti klass, mis juhul ei ole muutmine ega tühistamine lubatud ning vahetult enne reisi on uus pilet tõenäoliselt kallim kui algne pilet. See teeb aga teatud juhtudel lepingu üleandmise võrreldes reisi tühistamisega reisijale ebasoodsamaks. Tšarterlendude, bussi- ja laevareiside puhul võib 7-päevast tähtaega pidada mõistlikuks, kuna sel juhul on reisikorraldajal kindel lepingupartner ning enamasti on oluline vaid kohtade arv, mitte konkreetse reisija andmed. Kahtlemata on kindla tähtaja määramine selguse huvides vajalik, kuna senine määrang „kuni reisi alguseni” vajab juhtumipõhist lähenemist sõltuvalt valitud reisi sihtkohast, reisini jäänud ajast, transpordi liigist, majutusasutuse broneeringu muutmise reeglitest jms.

Reisija ei vaja enda asendamiseks lepingus mingit põhjendust või erilist seaduslikku alust.⁸⁰ Eriti juhul, kui reis on pikaajaliselt ette tellitud, võib reisijal enda asendamise vastu lepingus kellegi teisega selge huvi olla, kuivõrd lepingust taganemise õigus toob kaasa reisijale hüvitise maksmise kohustuse. Säte lähtub eeldusest, et enamasti on reisikorraldajal ükskõik, kes reisijana reisiril osaleb.⁸¹

Vastavalt VÕS § 873 lg 1 teisele lausele juhul, kui reisija teatab reisikorraldajale või vahendajale üleandmisest mõistliku aja jooksul enne reisi algust, loetakse, et reisikorraldaja on andnud nõusoleku lepingu ülevõtmiseks.

Uue pakettreisi direktiivi artikli 9 lg 1 esimese lause kohaselt võib reisija anda pakettreisilepingu üle isikule, kes vastab kõikidele kõnealuse lepingu suhtes kohaldatavatele tingimustele, kui ta on korraldajat enne pakettreisi algust sellest püsival andmekandjal piisavalt ette teavitanud.

Kuigi nii selles kui mitmetes teistes sätetes viidatakse ainult korraldajale, lubab uue pakettreisi direktiivi artikli 14 lõige 1 liikmesriikidel säilitada või kehtestada oma siseriiklikus õiguses sätteid, millega nähakse ette ka vahendaja vastutus pakettreisi teenuste osutamise eest.

⁷⁹ P.Varul, I.Kull, V.Kõve, M.Käerdi. Võlaõigusseadus III. Kommenteeritud väljaanne. Kirjastus Juura. Tallinn 2009 lk 467

⁸⁰ *Ibid*, lk 467

⁸¹ *Ibid*, lk 466

Sellisel juhul kohaldatakse kohaseid korraldaja suhtes kohaldatavaid sätteid *mutatis mutandis* ka vahendaja suhtes.

Töö autor nõustub selle käsitlusega igati, kuna vahendaja kaudu pakettreisilepingut sõlmides toimub kogu suhtlus vahendajaga, mistõttu võib pidada põhjendatuks lepingu üleandmisest reisikorraldaja teavitamine vahendaja kaudu. Tihti pöörduaksegi reisisooviga mitte konkreetse reisikorraldaja vaid reise vahendava reisibüroo poole, kuna suhtlus on personaalsem ning reisipakkumised tehakse lähtuvalt reisija soovidest erinevate reisikorraldajate pakkumiste seast. Taolise personaalse suhtluse võimaldamise korral on põhjendatud lepingu üleandmisest teavitamise võimalikkus vahendaja kaudu.

VÕS § 873 lõike 2 kohaselt vastutavad lepingu ülevõtnud isik ja üleandja reisisu maksmise ja lepingu ülevõtmisega tekkivate võimalike lisakulude eest solidaarselt. Solidaarvastutus jääb ka uue pakettreisi direktiivi artikli 9 lg 2 teise lause kohaselt endisel kujul kehtima.

Nimelt näeb uue pakettreisi direktiivi artikkel 9 lõikes 2 ette, et pakettreisilepingu üleandja ja vastuvõtja vastutavad solidaarselt tasumata summade ja kõikide üleandmisest tekkivate lisatasude, lõivude või muude kulude maksmise eest. Korraldaja teavitab lepingu üleandjat lepingu üleandmisega seonduvatest tegelikest kuludest. Kõnealused kulud ei tohi olla põhjendamatud ega suuremad kui pakettreisilepingu üleandmise tõttu korraldaja poolt tegelikult kantud kulud. Töö autor on Eesti suurimate reisikorraldajate tüüptingimustes täheldanud taolise klausli olemasolu juba ka varasemalt, kuid mitte igapähe puhul, samuti on üleandmine võimalik erinevatel tingimustel (teatud juhtudel fikseeritud tasu eest, kuid mõningatel juhtudel on summa ajas muutuv ning sõltuv reisini jäänud ajast ja lepinguga hõlmatud reisijate arvust). Seega on taoline ühtlustamine on autori hinnangul kahtlemata vajalik reisijate võrdseks kohtlemiseks, sõltumata reisikorraldaja tüüptingimustest. Ilma vastava spetsiifilise käsitluseta võib rakendatav üleandmise tasu teatud juhtudel ebamõistlikult suureks osutada, näiteks fikseeritud tasu korral olukorras, kus reisija nime muutmine hotelli- ja lennubroneeringus on reisikorraldaja jaoks tegelikult tasuta, mistõttu võib tegemist olla alusetu rikastumise olukorraga.

Täiendavalt näeb uus pakettreisi direktiiv artikli 9 lõikes 3 ette, et reisikorraldaja on üleandjale kohustatud esitama tõendid üleandmise lisatasude, lõivude ja muude kulude kohta.

Kokkuvõtteks tuleb märkida, et võrreldes praeguse direktiiviga muutub reisilepingu üleandmisel reisija jaoks uue pakettreisi direktiiviga selgemaks tähtaeg, mis ajani võib

lepingut üle anda. Senine „kuni reisi alguseni” tuleb asendada sõnastusega „kuni 7 päeva enne reisi algust”. Läbipaistvuse suurendamiseks peab reisikorraldaja reisilepingu üleandjale esitama tõendid üleandmise kulude kohta, mis ei tohi olla põhjendamatud ega suuremad kui korraldaja poolt tegelikult kantud kulud.

2.2 Lepingust taganemine enne pakettreisi algust

2.2.1 Reisija poolne lepingust taganemine

Kuigi praegune pakettreisi direktiiv reisija soovil, ilma põhjust avaldamata, lepingust taganemist enne pakettreisi algust otsesõnu ei reguleeri, nähakse selle preambuli viimases punktis ette, et liikmesriikidel peaks olema vabadus tarbijakaitse eesmärgil võtta vastu või säilitada rangemad eeskirjad reisipakettide kohta. Eesti siseriiklikul tasandil on seda ka tehtud.

Nimelt võib reisija VÕS § 874 lõike 1 kohaselt enne reisi algust lepingust igal ajal taganeda. Taganemiseks võib lugeda muude asjaolude puudumisel ka reisija reisile mitteilmumist (nn “*no show*” olukord).⁸² Vastavalt kõnealuse pragrahvi lõikele 2 kaotab reisikorraldaja reisija lepingust taganemise korral õiguse reisisasule, kuid võib nõuda mõistlikku hüvitist. Lõige 3 täpsustab, et hüvitise suuruseks on reisisasu, millest on maha arvatud reisikorraldaja poolt kokkuhoitud kulud, samuti see, mille reisikorraldaja võib reisiteenust teisiti kasutades omandada. Sellise hüvitise suuruse võib protsendina reisisasust ette näha lepingus.

Hüvitise õiguslik iseloom on vaieldav – tegemist ei ole vähendatud tasunõudega ega tagasitäitmisvõlasuhtest tuleneva nõudega.⁸³ Samuti ei ole tegemist leppetrahvi kokkuleppega, sest lepingust taganev pool kasutab lepingust tulenevat õigust taganeda ega riku sellega lepingut.⁸⁴ Enim sarnaneb hüvitis kahjuhüvitisega, kuid siiski selge arvutamiserisusega.⁸⁵ Töö autor nõustub seisukohaga, et pigem on tegemist kahjuhüvitisega, millele on reisikorraldajal õigus juhul, kui tal tekivad reisija pooltel lepingust taganemisel kulud, mida ei ole võimalik reisiteenust teisiti kasutades omandada ehk leida uus reisija taganenud reisija asemele. Praktikast võib reisiteenuse teisiti kasutamise probleemaatiliseks osutada sihtkoha madalhooajal või väga lühikese lepingust taganemist teavitamise korral, muudel juhtudel on

⁸² M.Kingisepp. Tarbijakaitseõigus Euroopa Liidus ja Eestis. Läte 2011, lk 320

⁸³ P.Varul, I.Kull, V.Kõve, M.Käerdi. Võlaõigusseadus III. Kommenteeritud väljaanne. Kirjastus Juura. Tallinn 2009 lk 468

⁸⁴ A.Sander. Leppetrahv. Juridica X/2003, lk 686

⁸⁵ P.Varul, I.Kull, V.Kõve, M.Käerdi. Võlaõigusseadus III. Kommenteeritud väljaanne. Kirjastus Juura. Tallinn 2009 lk 469

töö autori hinnangul üsna realistlik lepingust tagenenud reisija asemele uue reisija leidmine.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee on selle poolt, et uues pakettreisi direktiivis laiendatakse tarbijate õigust reis enne selle algust tühistada. Komitee tõstatab siiski küsimuse, milline on „mõistiku tasu” tegelik väärtus lepingu tarbijapoolse lõpetamise korral ning leiab, et direktiivis pidanuks kehtestama üldpõhimõtted või eeskirjad selle kohta, kuidas arvutada välja tarbijalt nõutav hüvitis. Tasu ei tohiks olla ebaproportsionaalne või liiga suur.⁸⁶

Lisaks eelnimetatule ei tohiks BEUCi hinnangul reisikorraldajale makstav lõpetamistasu sisaldada ebaproportsionaalset ega ülemäärast halduskulu.⁸⁷

Nimelt, uue pakettreisi direktiivi artikli 12 lõike 1 kohaselt tuleb tagada, et reisija võib pakettreisilepingu igal hetkel enne reisi algust lõpetada, kuid temalt võidakse nõuda korraldajale asjakohase ja põhjendatud lõpetamistasu maksmist. Pakettreisilepinguga võidakse kehtestada mõistlikud standardsed lõpetamistasud sõltuvalt sellest, kui palju aega on lepingu lõpetamise hetkel jäänud pakettreisi alguseni ning milline on eeldatav reisiteenuste alternatiivsest kasutamisest tulenev kulude kokkuhoid ja tulu. Standardsete lõpetamistasude puudumisel vastab lõpetamistasu suurus pakettreisi hinnale, millest on maha arvatud reisiteenuste alternatiivsest kasutamisest tulenev kulude kokkuhoid ja tulu. Reisija nõudmisel põhjendab korraldaja lõpetamistasude suurust.

Sisuliselt vastab Eesti siseriiklik regulatsioon juba praegu uue pakettreisi direktiivi sõnastusele. Samas töö autor, olles igapäevatoos kokku puutunud Eesti reisikorraldajate tüüptingimustega, kus lõpetamistasu on kindlaks määratud protsent reisisast, mille suurus sõltub reisini jäänud ajast, ning tavapärane on, sõltuvalt korraldajast, et lepingust taganemisel 14-30 päeva enne reisi algust reisisast tagastamisele ei kuulu ehk hüvitis reisikorraldajale on 100%, kahtleb sellise käsitluse perspektiivikuses.

Nimelt on töö autor seisukohal, et kogu tasutud reisisastu kinnipidamise näol võib teatud juhtudel tegemist olla ebamõistlikult suure lõpetamistasuga, kui lepingust taganemisel on tegemist reisikorraldaja jaoks ühtlasi kokkuhoitud kuludega. Seda näiteks siis, kui teenuse vahetutele osutajatele tehakse maksed vähem kui 14-30 päeva enne reisi algust, tasutakse pärast reisi toimumist või tasutakse kindla graafiku alusel (näiteks kord kuus) või kogu hooaja

⁸⁶ Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv pakettreiside ja toetatud reisikorralduste kohta, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 2006/2004 ja direktiivi 2011/83/EL ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 90/314/EMÜ” COM (2013)512 final – 2013/0246(COD) 2014/C 170/12, p 7.2

⁸⁷ BEUC, The European Consumer Organisation: Revision of the Package Travel Directive. Commission proposal COM (2013)512. BEUC Position, lk 20

eest korraga ning reisija poolt tasutud reisisasu on ka vähem kui 14-30 päeva enne reisi algust reisikorraldaja käsutuses. Sama tõlgendus kehtib siis, kui reisikorraldaja on küll kandnud kulutusi reisija eest, kuid reisikorraldajal on võimalik vastavad kulutused tagasi saada (nt majutusteenuse osutaja tagastab majutusteenuse maksumuse). Harju Maakohus on tsiviilasjas nr 2-07-39897⁸⁸ pidanud olukorras, kus reisikorraldaja tüüptingimustes oli ette nähtud 70% suurune hüvitis juhul, kui reisi alguseni on vähem kui 7 päeva, asjaolusid arvestades mõistlikuks. Töö autori hinnangul on kõnealuse kohtulahendi valguses veelgi kaheldavam 100% suuruse lõpetamistasu ettenägemine olukorras, kus reisini on jäänud 14 või enam päeva.

VÕS § 874 alusel makstav hüvitis ei piirdu üksnes sellega, mida reisikorraldaja reisiteenust kasutades omandas, vaid hüvitisest tuleb maha arvutada ka see, mida reisikorraldaja võib reisiteenust teisiti kasutades omandada. See tähendab, et praktiliselt alati, kui reisija ei tagane päris viimasel minutil enne reisi algust, on võimalus reisiteenuseid teisiti kasutada, kuivõrd on üsna suur võimalus, et reisikorraldaja leiab uue reisija.⁸⁹ Seega juhul, kui reisikorraldaja suudab sama pakettreisi edasi müüa teisele reisijale, puudub töö autori arvates alus lõpetamistasu nõudmiseks eelnevalt kindlaks määratud fikseeritud protsendi alusel.

Ka on Viru Maakohus asunud tsiviilasjas nr 2-05-15911⁹⁰ seisukohale, et kui reisikorraldaja soovib nõuda reisijalt hüvitist, tuleb reisikorraldajal tõendada mõistliku hüvitise suurus, mis peab vastama reisikorraldaja poolt tehtud kulutuste suurusele konkreetse reisija kohta. Mõistlikud kulud tähendavad ka seda, et reisikorraldaja ei tohi alusetult rikastuda reisija makstud reisisasu arvelt kui reisija taganes reisilepingust ning põhjendama loobunud reisijale tehtud kulutusi.

Seega uue pakettreisi direktiivi käsitus lõpetamistasu arvestamise kohta, mis siseriiklikult seda eesmärki juba kajastab, ei ole töö autori hinnangul parim lahendus, kuna võib teatud juhtudel luua pinnase reisikorraldaja alusetuks rikastumiseks. Kuigi reisikorraldaja kohustub

---

⁸⁸ Harju Maakohtu otsus tsiviilasjas 2-07-39897, jõustunud 27.10.2008, V V ja A V hagi AS G vastu 5931 krooni saamiseks. Arvutivõrgus kättesaadav: <https://www.riigiteataja.ee/kohtulahendid/otsingutulemus.html?aktiivneTab=KOIK&sort=LahendiKuulutamiseAeg&asc=false&kohtuasjaNumber=2-07-39897&lahendiKpvAlgus=&lahendiKpvLopp=&menetluseKpvAlgus=&menetluseKpvLopp=&kohus=&kohtunik=&annotatsiooniSisu=&menetluseLiik=&lahendiLiik=&lahendiTekst=> (21.03.2016)

⁸⁹ P.Varul, I.Kull, V.Kõve, M.Käerdi. Võlaõigusseadus III. Kommenteeritud väljaanne. Kirjastus Juura (Tallinn 2009), lk 469

⁹⁰ Viru Maakohtu otsus tsiviilasjas 2-05-1599, jõustunud 17.05.2008, A.-A.T hagi E.R ja T.A. vastu 4095 krooni saamises. Arvutivõrgus kättesaadav: <https://www.riigiteataja.ee/kohtulahendid/otsingutulemus.html?aktiivneTab=TSIVIII&sort=LahendiKuulutamiseAeg&asc=false&kohtuasjaNumber=2-05-1599&lahendiKpvAlgus=&lahendiKpvLopp=&menetluseKpvAlgus=&menetluseKpvLopp=&kohus=&kohtunik=&annotatsiooniSisu=&menetluseLiik=&lahendiLiik=&menetluseTyyp=&lahendus=&lahendusLisateave=&lahendiTekst=> (22.03.2016)

tegelikke ja kokkuhoitud kulused nõudmisel tõendama, on vähetõenäoline, et iga reisija seda nõuab või vaidluse korral kohtusse pöördub.

2.2.2 Reisikorraldaja poolne reisi ärajätmine

Reisi ärajätmist reisikorraldaja poolt reguleerib suhteliselt detailselt praeguse pakettreisi direktiivi artikli 4 lõige 6, mille kohaselt on reisikorraldaja õigustatud reisi ära jätma üksnes juhul, kui ärajätmise põhjuseks on asjaolu, et reisile ei registreerinud piisavalt palju reisijaid ning sellel puhul reisi ärajätmise õigus on lepingus ette nähtud või kui reisi peab ära jätma vääramatute jõu tõttu. Seda sätet seadusandja Eesti õigusesse korrektset üle võtnud ei ole, kuna reisi ärajätmise põhjusi põhimõtteliselt ei eristata ning seetõttu võib reisi ärajätmise põhjusena lepinguvabadusest tulenevalt leppida kokku lisaks muudes kui direktiivis ettenähtud asjaoludes.⁹¹ Ideaalis ei tohiks aga riigisisese õiguse ja Euroopa Liidu õiguse vahel vastuolusid esineda, sest liikmesriik peab sellises olukorras oma siseriikliku õiguse viima vastavusse Euroopa Liidu õigusega.⁹²

Ka uus pakettreisi direktiiv kajastab artikli 12 lg 3 punktis a reisikorraldaja õigust reisi ära jätta. Nimelt võib reisikorraldaja pakettreisilepingu lõpetada ja maksta reisijale tagasi kõik pakettreisi eest tehtud maksed täiendavat hüvitist maksmata juhul, kui pakettreisile registreerunud inimeste arv on väiksem kui lepingus esitatud miinimumarv ja korraldaja teavitab reisijat lepingu lõpetamisest lepingus kindlaks määratud aja jooksul, kuid mitte hiljem kui:

- i) 20 päeva enne pakettreisi algust reise puhul, mis kestavad rohkem kui kuus päeva;
- ii) seitse päeva enne pakettreisi algust reise puhul, mis kestavad kaks kuni kuus päeva või
- iii) 48 tundi enne pakettreisi algust reise puhul, mis kestavad vähem kui kaks päeva.

Praeguse siseriikliku käsitlemise kohaselt tuleb reisikorraldaja selline õigus reisijale VÕS § 867 lg 2 punkti 7 kohaselt reisirakenduses teatavaks teha ning sel juhul muutub see lepingu osaks.⁹³ Töö autor rõhutab, et tegemist on reisikorraldaja õiguse, mitte kohustusega ning ka tähtaeg, mis aja jooksul peab reisikorraldaja reisi ärajätmisest reisijaid teavitama, on reisikorraldaja määrata. Kui reisikorraldaja on endale sellise õiguse ette näinud, tuleb

⁹¹ P.Varul, I.Kull, V.Kõve, M.Käerdi. Võlaõigusseadus III. Kommenteeritud väljaanne. Kirjastus Juura (Tallinn 2009), lk 464

⁹² S.Mikli. Kui kauge Euroopa Liidu õigus saab järsku igapäevatöö osaks: probleeme Euroopa Liidu õiguse ülevõtmisel ja rakendamisel õiguskindluse põhimõtte kontekstis. *Juridica* II/2015, lk 108

⁹³ P.Varul, I.Kull, V.Kõve, M.Käerdi. Võlaõigusseadus III. Kommenteeritud väljaanne. Kirjastus Juura (Tallinn 2009), lk 465

reisikirjelduses ära märkida nii minimaalne osavõtjate arv ning lisaks sellele peaks sellises taganemisõiguse reserveerimises sisalduma tähtaeg, mille jooksul taganemisõigust kasutada saab.⁹⁴ Mõnes liikmesriigis on aga siseriiklikult määratud ajalimiit reisikorraldaja poolseks lepingu lõpetamiseks põhjusel, et reisiks vajalike reisijate miinimumarv ei ole täitunud. Näiteks Sloveenias peab korraldaja teavitama reisi ärajätmisest hiljemalt 5 päeva enne kavandatud reisi algust, Belgias ja Rumeenias on ajapiiranguks 15 ning Itaalias 20 päeva.⁹⁵

Uues pakettreisi direktiivis ettenähtud lepingueelse teabe siduv iseloom ja artikli 12 lg 3 punktist a tulenevad minimaalse etteteatamise tähtajad, sõltuvalt reisi pikkusest, on töö autori hinnangul selguse ja ühtlustamise mõttes vajalikud. Teatud juhtudel (nt kauged eksootilised reisid väikestele gruppidele) võib seadusest tulenev kindlaks määratud tähtaeg reisikorraldajate jaoks senisest vabalt määratavast tähtajast koormavam olla, kuid samas on direktiivi eesmärk reisijate kõrgetasemeline kaitse ning reisikorraldajatel tuleb turismisektoris tegutsemiseks direktiivist tulenevaid nõudeid vastavalt täita.

Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 114, mis on uue pakettreisi direktiivi loomise aluseks, kehtestatakse suurel määral ühetaolised eeskirjad liidu pakettreiside ja toetatud reisikorraldusteenuste sektoris, andes ettevõtjatele ja reisijatele kindluse oma õiguste ja kohustuste suhtes, olenemata lepingu suhtes kohaldatavast siseriiklikust õigusest, ja kõrvaldades sellega piiriüleste tehingutega seotud tarbetud kulud, tagades tarbijatele ühtlasi suurema valikuvõimaluse.⁹⁶

Uue pakettreisi direktiivi artikli 12 lg 3 punktis a viidatud klausel „täiendavat hüvitist maksmata” toob näiteks kaasa muudatuse Tšehhi siseriiklikus õiguses, mis praegusel juhul näeb ette, et kui reisikorraldaja tühistab reisi 20 päeva jooksul enne reisi algust, peab ta lisaks reisisu tagastamisele maksuma täiendavat hüvitist, milleks on 10% reisipaketi maksumuset. Lisaks on reisijal õigus nõuda kahju hüvitamist.⁹⁷

Eesti reisijate jaoks toob muudatus kaasa eelkõige tähtajad, mille jooksul võib reisikorraldaja pakettreisi ära jätta, kui reisi toimumiseks vajalik minimaalne kohtade arv ei täitu. Seni on tähtajad olnud reisikorraldaja määrata ning reisi ärajätmine sel põhjusel on olnud VÕS § 867 lg 2 punkti 7 kohaselt võimalik juhul, kui reisikorraldaja on reisikirjelduses selle õiguse

⁹⁴ P.Varul, I.Kull, V.Kõve, M.Käerdi. Võlaõigusseadus III. Kommenteeritud väljaanne. Kirjastus Juura (Tallinn 2009), lk 453

⁹⁵ Universität Bielefeld. Consumer Law Compendium. Comparative Analysis, general overview, lk 210

⁹⁶ Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv pakettreiside ja toetatud reisikorraldusteenuste kohta, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 2006/2004 ja direktiivi 2011/83/EL ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 90/314/EMÜ /* COM/2013/0512 final - 2013/0246 (COD), seletuskirja p 3.2

⁹⁷ Universität Bielefeld. Consumer Law Compendium. Comparative Analysis, general overview, lk 309

endale jätnud. Sisuliselt on niisugune taganemisõigus reisikorraldaja jaoks väljapääs olukorrast, kus ta muidu peaks korraldama majanduslikult ebamõistliku reisi.⁹⁸ Uus direktiiv reguleerib aga täpselt, mitu päeva enne reisi võib reisikorraldaja lepingust taganeda ja reisi ära jätta ning reisikorraldaja peab olema suuteline oma majandustegevust sellest lähtudes planeerima. Reisija jaoks tähendab see aga selgemat teavet ja lepingutingimusi.

Kui reisijakorraldaja jätab reisi ära (ning ka juhul, kui reisija ise soovib lepingust taganeda), on reisijal praeguse direktiivi artikli 4 lg 6 punkti b kohaselt õigus saada võimalikult kiiresti tagasi kõik tema poolt vastavalt lepingule makstud summad. „Võimalikult kiiresti” on jäetud aga lahtiseks, mistõttu ei ole ka Eestis siseriiklikult määratud kindlat aega, mille jooksul kohustub reisikorraldaja reisijale tema poolt tasutud reisisasu tagastama. Erinevates liikmesriikides on kasutusel erinevad ajamäärangud nagu „niipea kui võimalik”, „koheselt”, „peale lepingust taganemist”, „viivitamata”, „7 tööpäeva jooksul alates lepingust taganemisest”, „10 päeva pärast lepingust taganemist”.⁹⁹ Kuigi Eestis pole konkreetset ajamäärangut, on kõige õige õigem lähtuda mõistlikkuse põhimõttest ning seda kajastavast VÕS § 7 lõikest 2, mille kohaselt arvestatakse mõistlikkuse hindamisel arvestatakse võlasuhte olemust ja teingu eesmärki, vastava tegevus- või kutseala tavadid ja praktikad, samuti muid asjaolusid.

Uue pakettreisi direktiivi artikli 12 lõikega 4 on aga täpselt reguleeritud, et korraldaja teeb kõik nõutud tagasimaksed reisijale põhjendamatult viivitamata ja igal juhul hiljemalt 14 päeva jooksul pakettreisilepingu lõpetamisest arvates. Seega edaspidi tuleb lähtuda kindlasti 14-päevasesest ajamäärangust, mis teatud juhtudel võib seada reisijad senisest soodsamasse olukorda.

2.2.3 Lepingu lõpetamine vääramatul põhjal

Kui reisiteenuse osutamine muutub võimatuks või oluliselt raskendatuks või ohtlikuks vääramatul põhjal, võib kumbki lepingupool lepingu VÕS § 879 lõike 1 alusel üles öelda.

Reisiteenuse osutamise võimatuks muutumine hõlmab nii sellist olukorda, kui reisiteenust ei saa üldse osutada, kui ka olukorda, kui sellist reisiteenust ei saa osutada konkreetne

---

⁹⁸ P.Varul, I.Kull, V.Kõve, M.Käerdi. Võlaõigusseadus III. Kommenteeritud väljaanne. Kirjastus Juura (Tallinn 2009), lk 453

⁹⁹ Universität Bielefeld. Consumer Law Compendium. Comparative Analysis, general overview, lk 308, 309

reisikorraldaja.¹⁰⁰ Reisisõnastuse osutamise oluliselt raskendatuks muutumise näol on tegemist olukorraga, kui objektiivsetel põhjustel ei saa reisi plaanipäraselt läbi viia näiteks seetõttu, et looduskatastroof muudab planeeritud transporditeede kasutamise võimatuks või takistab seda sõjaväeline sekkumine või majutuseks planeeritud hotell muutub maavärina tõttu kasutamiskõlbmatuks.¹⁰¹ Reisisõnastuse ohtlikuks muutumine tähendab, et reisikorraldaja ei suuda reisi vältel reisijate turvalisust tagada. Viimasena nimetatud olukord annab ütlusütlemissõnastuse eelkõige reisijale, kes peab mõistlikult põhistama, millel tema ohuhinnang põhineb. Sellisteks asjaoludeks võivad olla eelkõige ootamatult ilmunud terrorirünnakud, vägivaldsed riigipöörded, alanud sõda jms.¹⁰²

Praeguse pakettreisi direktiivi sõnastuse kohaselt tähendab vääramatu jõud ebatavalisi ja ettenägematud asjaolusid, mis ei sõltu vääramatule jõule tuginevast poolest ja mille tagajärge ei oleks olnud võimalik ära hoida hoolimata kõikidest asjakohastest abinõudest.¹⁰³

Eesti siseriikliku käsitlemise kohaselt on vääramatu jõud vastavalt VÕS § 103 lõikele 2 asjaolu, mida võlgnik ei saanud mõjutada ja mõistlikkuse põhimõttest lähtudes ei saanud temalt oodata, et ta lepingu sõlmimise või lepinguvälise kohustuse tekkimise ajal selle asjaoluga arvestaks või seda väldiks või takistava asjaolu või selle tagajärje ületaks.

Asjaolu, mis asub väljaspool võlgniku mõjusfääri, on selline, mille olemasolu või kulgu ei saa võlgnik mõjutada. Vääramatu jõuna käsitletavate asjaolude ring on suhteliselt piiratud. Klassikalisteks näideteks on erinevad esineda võivad loodusjõud (maavärin, üleujutus, keeristorm jne); sotsiaalsed või poliitilised sündmused (sõda, rahutused, sabotaaž, terrorismiakt, üldstreik); õigus- või muud avaliku võimu aktid (nt sisse- või väljaveokeeld, embargo). Seevastu ei kuulu aga vääramatu jõu alla võlgniku isikuga seotud asjaolud (maksejõuetus, ajapuudus, probleemid isiklikus elus).¹⁰⁴

Force majeure definitsioon paistab liikmesriikides erinevat. Näiteks Soome õiguses on reisikorraldaja õigustatud pakettreisi tühistama sõjategevuse, looduskatastroofi, streigi või muu taolise situatsiooni korral sihtkohas või selle läheduses, või põhjusel, et aset leiab mõni muu ettenägematu sündmus, mille korral ei ole võimalik tagada ohutust reisijate elule ja/või tervisele.¹⁰⁵ *Force majeure* ei ole Saksa seadusandluses defineeritud, kuid mitmetes Saksa

¹⁰⁰ P.Varul, I.Kull, V.Kõve, M.Käerdi. Võlaõigusseadus III. Kommenteeritud väljaanne. Kirjastus Juura (Tallinn 2009), lk 496

¹⁰¹ *Ibid*, lk 486

¹⁰² *Ibid*, lk 486

¹⁰³ Tuleneb direktiivi artikli 4 lg 6 p 2 alapunktist ii

¹⁰⁴ K.Sein. Mis on vääramatu jõud? *Juridica VIII/2004*, lk 514

¹⁰⁵ Universität Bielefeld. *Consumer Law Compendium. Comparative Analysis, general overview*, lk 310

kohtulahendites on seda sisustatud kui „välist sündmust, mis ei ole mingil viisil ettevõttega seotud ja mida ei oleks olnud võimalik ära hoida ka kogu hoole ja tähelepanu korral”¹⁰⁶. Võrdluses on direktiivi sõnastus laiem, kattes ka ettevõttesisesed sündmusi nagu töötajate streik, kui see mõjutab reisikorraldajat või -bürood, ning kui sellised sündmused ei olnud ettenähtavad või selle tagajärjed ei oleks olnud ärahoitavad. Saksa kohtute käsitus aga kitsendab reisikorraldajate õigust pakettreise tühistada, mistõttu töötab kohtupraktika tarbijate kasuks.¹⁰⁷

Kui pakettreisilepingut ei ole võimalik täita kokkulepitult, on korraldaja kohustatud teavitama tarbijat, et pakkuda talle hüvitist ning vajadusel alternatiivset teenust.¹⁰⁸ VÕS § 879 lõike 2 kohaselt lepingu ülesütlemisel vääramatul jõu alusel kaotab reisikorraldaja õiguse reisisasule, kuid võib nõuda mõistlikku hüvitist osutatud või reisi lõpetamiseks veel osutatavate reisiteenuste eest. Reisikorraldaja peab lepingu ülesütlemisel võtma tarvitusele lepingu lõppemisest tulenevad vajalikud abinõud, eelkõige tagama reisijale kokkulepituga samaväärse tagasireisi või reisi muusse kokkulepitud kohta.

Kuna kumbki lepingupooltest ei vastuta lepingu ülesütlemisõiguse eest, näeb paragrahvi lõige 2 ette, et ülesütlemise korral kaotab reisikorraldaja õiguse reisisasule ja saab selle asemele nõudeõiguse reisija vastu, mis on suunatud osutatud reisiteenuste või reisi lõpetamiseks veel osutatavate reisiteenuste väärtuse hüvitamisele.¹⁰⁹ Sarnaselt taganemisele on lepingu ülesütlemine suunatud lepingu lõpetamisele.¹¹⁰

Tarbijakaebuste komisjoni otsuses 7-1-004394-209-14¹¹¹ vaidlesid pooled reisijale tagasi makstava reisisasu üle olukorras, kus reisikorraldaja ütles reisi kestel reisilepingu üles. Nimelt oli kaebuse esitanud tarbija sõlminud reisikorraldajaga pakettreisilepingu reisiks Egiptusesse, Sharm el Sheikhi ajavahemikul 30.03-06.04.2014. Tuginedes Välisministeeriumi 31.03.2014 avalikustatud ohuhoiatusle ja soovitusle võimalusel vältida reisimist Egiptusesse, muuhulgas turismikuurortidesse, ütles reisikorraldaja 01.04.2014 pakettreisilepingu üles ning korraldas sama päeva õhtul tagasilennu muu hulgas asjaomasele kaebuse esitajale. Kaebaja

¹⁰⁶ Universität Bielefeld. Consumer Law Compendium. Comparative Analysis, general overview, lk 310

¹⁰⁷ *Ibid*, lk 310

¹⁰⁸ J.M.Bech Serrat. When the Package Holiday is Not Realized. European Journal of Law Reform 2010(12), p4

¹⁰⁹ P.Varul, I.Kull, V.Kõve, M.Käerdi. Võlaõigusseadus III. Kommenteeritud väljaanne. Kirjastus Juura (Tallinn 2009), lk 486

¹¹⁰ P. Kalamees. Hinna alandamine õiguskaitsevahendite süsteemis. Doktoritöö. Tartu Ülikooli Kirjastus, 2013, lk 130

¹¹¹ Tarbijakaebuste komisjoni 15.09.2014 otsus 7-1-004394-209-14. Arvutivõrgus kättesaadav:

https://pram.tarbijakaitseamet.ee/avalik/otsused?sort=-dokument.algus%2C-dokument.id&rid=7626820542994819&alates=&kuni=&nr=7-1-004394-209-14&pealkiri=&on_kasuks=1&on_kasuks=0&otsi=N%C3%A4ita (30.03.2016)

nõudis reisikorraldajalt hüvitist kasutamata jäänud reisi osa eest, kuid reisikorraldaja keeldus, tuginedes VÕS § 879 lõikele 2, mille kohaselt võib reisikorraldaja nõuda hüvitist osutatud või reisi lõpetamiseks veel osutatavate reisisiteenuste eest. Komisjon asus seisukohale, et antud vaidluse lahendamisel ei ole oluline lahendada küsimust, kas lepingu ülesütlemine oli põhjendatud või mitte. Samuti leidis komisjon, et tähtsust ei oma alus, millele tuginedes reisikorraldaja lepingu üles ütles. Komisjon tuvastas, et kaupleja ei ole kaebuse esitajatele esitanud nõuet mõistliku hüvitise saamiseks vastavalt VÕS § 879 lõikele 2. Kauplejale poolt mõistliku hüvitise nõude esitamine eeldab nõude faktilist esitamist, see tähendab adressaadile kättetoimetamist. Nõude mõistlikkuse kontrolli võimaldamiseks tuleks see põhjendada vastavate teenuste kulude äramärkimise ja tõendamise kaudu. Antud juhul ei olnud kaupleja mõistliku tasu nõuet kaebuse esitajatele esitanud. Sellest tulenevalt oli esitamata ka mõistliku hüvitise nõude ja reisisasu tagastamise kohustuse tasaarvestamise avaldus. Komisjon asus seisukohale, et eelnimetatud põhjustel ei ole kauplejal õigust jätta reisisasu tagastamata.

VÕS § 197 lõike 1 kohaselt juhul, kui kaks isikut (tasaarvestuse pooled) on kohustatud maksma teineteisele rahasumma või täitma muu samaliigilise kohustuse, võib kumbki pool (tasaarvestav pool) oma nõude teise poole nõudega tasaarvestada, kui tasaarvestaval pooltel on õigus oma kohustus täita ja teiselt poolt nõuda tema kohustuse täitmist. VÕS § 197 lg 2 esimese lause kohaselt lõpetavad tasaarvestuse tulemusena tasaarvestuse poolte nõuded kattuvast ulatuses ajast, mil neid võis tasaarvestada, kui pooled ei lepi kokku teisiti. -on oluline märkida, et tasaarvestuse regulatsioon kohaldub mis tahes eraõiguslike nõuete tasaarvestusele, sõltumata selle nõude tekkimise alusest.¹¹²

Töö autorile teadaolevalt on kõnealune tarbija koos teiste asjaomaste samal reisirahaga viibinud reisijatega hagenud reisikorraldaja kahju hüvitamise nõudes kohtusse ning reisikorraldaja omakorda on esitanud vastuhagi kulutuste hüvitamiseks.¹¹³ 10. märtsil 2016 on esitatud apellatsioonkaebus Riigikohtule, mistõttu ei ole kõnealuses vaidluses senised kohtu seisukohad ja menetluse tulemused avalikustatud. Nimetatud kaasuse põhiline fookus on sellel, kas tegemist oli vääramatute jõu olukorraga, millest sõltub lepingu ülesütlemise ja hüvitisenõude alus.

Arvestades asjaolusid, et Välisministeerium teatas 31.03.2014, et soovib seoses suurenenud julgeolekuohuga vältida igasugust reisimist Egiptusesse¹¹⁴ ja andis nõ punase taseme

¹¹² P.Varul, I.Kull, V.Kõve, M.Käerdi. Võlaõigusseadus I. Kommenteeritud väljaanne. Kirjastus Juura (Tallinn 2009), lk 662

¹¹³ Töö autor on kõnealuse Harju Maakohu otsusega tutvunud, kuid kohtuotsus ei ole avalikustatud.

¹¹⁴ Tarbijakaitseamet: Tarbijate õigustest seoses olukorraga Egiptuses. Tarbijakaitseameti 01.04.2014 pressiteade. Arvutivõrgus kättesaadav: <http://www.tarbijakaitseamet.ee/et/node/4942> (31.03.2016)

ohuhoiatuse, võis töö autori hinnangul ohuolukorra tekkimist pidada piisavalt tõenäoliseks, mistõttu asjaolu, et oht tegelikkuses ei realiseerunud, ei välista, et tegemist oli sel hetkel vääramatü jõuga. Seetõttu on töö autor seisukohal, et reisikorraldaja oli reisikorraldaja õigustatud lepingu ülesütlemisel tuginema VÕS §-le 879.

Kui kõnealusel juhul oli tegemist pakettreisilepingu ülesütlemisega reisi kestel, siis 31.10.2015 aset leidnud lennukatastroof Siinai poolsaarel¹¹⁵ päädis sellega, et reisikorraldajad tühistasid alates 07.11.2015 määramata ajaks kõik reisid Egiptusesse, Sharm el Sheiki. Ajutiselt peatas üks Eesti suurimaid reisikorraldajad GoAdventure OÜ lisaks ka reisid Hughadasse. Esmajärjekorras pakuti reisijatele võimalust valida kas asendusreisi või reisisasu tagastamise vahel. Reisikorraldajad tagastasid vastavalt VÕS § 879 lõikele 2 küll reisisasud, kuid pidasid sellest kinni tüüptingimustes ette nähtud bürookulud.

Egiptuse reise ärajätmine talvehooaja alguses mõjutas väga suurt hulka reisijaid. VÕS § 872 lg 2 teise lause esimene alternatiiv näeb ette, et taganemise asemel võib reisija nõuda pakettreisi asendamist vähemalt samasuguse maksumusega pakettreisiga, kui reisikorraldaja saab seda reisijale võimaldada. Kuna Egiptus on üks odavamaid talvehooaja sihtkohti ning reisikorraldajad teevad tavaliselt hooaja müüki alustades varajase tellija sooduskampaaniaid, kus reisid on pikalt ette ostes isegi kuni 50% soodsamad, ei olnud reisikorraldajatel palju võimalusi samasuguse maksumusega alternatiivseid reise pakkuda. Pakutavad alternatiivid olid enamasti kas suvehooaja reisid või talvehooaja reisid teistesse sihtkohtadesse, mille maksumus oli kallim ning reisijatel tuli hüvitada hinnavahe. Paljud reisijad soovisid reisilepingust taganeda, kuid tagastatavad summad olid reisikorraldaja bürookulude võrra väiksemad.

Tarbijakaitseamet asus seisukohale¹¹⁶, et kuna olukord Egiptuses on ebastabiilne olnud juba pikemat aega, ei saa viimati aset leidnud sündmusi pidada vääramatü jõu olukorraks, nagu reisikorraldajad seda on tõlgendanud. Tarbijakaitseamet ei pidanud õigeks, et tarbijatelt peetakse tagastatavast reisisasust kinni bürookulud. Lisaks tõi Tarbijakaitseamet välja, et viimase pooleteise aasta jooksul on toimunud korduvaid meeleavaldusi Egiptuse erinevates linnades ning rünnakuid nii turismi-, sõjalistele, riiklikele kui muudele objektidele. Rünnakud turismiobjektide ja turistide vastu on sagenenud alates 2015. aasta suvest. Seejuures väärib märkimist asjaolu, et Välisministeeriumi ohutase on püsinud samal tasemel kogu perioodi

¹¹⁵ BBC. Sinai plane crash: No survivors on Russian airliner KGL9269, 31 October 2015
Arvutivõrgus kättesaadav: <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-34687139> (02.04.2016)

¹¹⁶ Tarbijakaitseamet: Egiptuse pakettreiside tühistamisel ei ole tegemist vääramatü jõuga. Tarbijakaitseameti 20.11.2015 pressiteade. Arvutivõrgus kättesaadav: <http://www.tarbijakaitseamet.ee/et/node/8954> (02.04.2016)

jooksul. Arvestades viimase aasta jooksul toimunud rünnakuid ning asjaolu, et olukord Egiptuses on olnud ebastabiilne juba pikema perioodi jooksul, on reisikorraldajad olnud teadlikud võimalikust ohust turistide elule ja tervisele, kuid hoolimata sellest võtnud äririski korraldada pakettreise Egiptusesse.

Kuigi reisikorraldajad esitasid Tarbijakaitseameti seisukohale vastuväiteid, lahenesid kõik tarbijavaidlused poolte kokkuleppel enne tarbijakaebuste komisjonis asja arutamist.

Uus pakettreisei direktiiv toob kaasa muudatused, mis edaspidi taolised vaidlused ära hoiab. Nimelt näeb artikli 12 lõige 2 ette, et reisijal on õigus lõpetada pakettreisileping enne pakettreisei algust lõpetamistasu maksmata, kui sihtkohas või selle vahetus läheduses esinevad vältimatud ja erakorralised asjaolud, mis mõjutavad olulisel määral pakettreisei teenuste osutamist või reisijate vedu sihtkohta. Pakettreisilepingu lõpetamisel nimetatud põhjusel on reisijal õigus kõikide pakettreisei eest tasutud summade tagastamisele, kuid mitte täiendavale hüvitisele.

Seega tuleb edaspidi siseriiklikus regulatsioonis kaotada reisikorraldaja õigus mõistlikule hüvitisele olukorras, kus reisija taganeb lepingust, tuginedes vääramatule jõule. Reisikorraldaja on kohustatud tagastama kogu reisija poolt makstud reisisitu. Täiendavale hüvitisele reisijatel õigust ei ole, kuid seda ei näe ette ka praegune siseriiklik regulatsioon.

Artikli 12 lg 3 punkti b kohaselt võib ka korraldaja pakettreisilepingu lõpetada ja maksta tagasi kõik pakettreisei eest tehtud maksed täiendavat hüvitist saamata, kui korraldaja ei saa lepingut täita vältimatute ja erakorraliste asjaolude tõttu ning ta teavitab reisijat lepingu lõpetamisest enne pakettreisei algust põhjendamatu viivitusega.

Viidatud artikli lõige 4 sedastab, et kõnealused tagasimaksed makstakse reisijale põhjendamatu viivitamata ja igal juhul hiljemalt 14 päeva jooksul pakettreisilepingu lõpetamisest arvates.

Töö autori hinnangul suurendab uue direktiivi vääramatu jõu esinemise käsitus Eesti reisijate kaitsetaset, kuna reisi ärajäämisel, sõltumata sellest, kas lepingust taganeb reisija või reisikorraldaja, peab reisija igal juhul tagasi saama tema poolt makstud reisisitasud ning seda kindlaks määratud aja, 14 päeva, jooksul.

VÕS § 879 lg 2 lausega 1 nähakse ette, et lepingu ülesütlemisel vääramatu jõu tõttu kaotab

reisikorraldaja õiguse reisisatasule, kuid võib nõuda mõistlikku hüvitist osutatud või reisi lõpetamiseks veel osutatavate reisisiteenuste eest. Lõige 3 täpsustab, et reisija tagasireisiga seotud lisakulud kannavad lepingupooled võrdsetes osades ning muud lepingu ülesütlemisest tekkivad lisakulud kannab kumbki lepingupool ise. Nii „reisi lõpetamiseks veel osutatavad reisisiteenused” kui ka „tagasireisiga seotud lisakulud” hõlmavad töö autori hinnangul lisaks transpordile muu hulgas majutust ning seda ka olukorras, kus vääramatü jõu tõttu reisi esialgne kestvus pikeneb. Praegune regulatsioon näeb ette, et kulud kantakse lepingupoolte vahel võrdselt, kuid ajalist piirangut ete nähtud ei ole.

Uue pakettreisi direktiivi artikli 13 lõige 7 näeb aga ette, et juhul, kui vältimatute ja erakorraliste asjaolude tõttu ei ole pakettreisilepingus kokku lepitud viisil võimalik reisija tagasipöördumist tagada, kannab korraldaja vajaliku (võimaluse korral samaväärse kategooria) majutusega seotud kulud, mis ei ületa ajavahemikku kolm ööd reisija kohta. Kui reisija tagasipöördumiseks asjakohase transpordivahendi suhtes kohaldatavate reisijate õigusi käsitlevate liidu õigusaktidega on ette nähtud pikemad perioodid, kohaldatakse neid perioode.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee peab direktiivist tulenevat piirangut vastuvõetamatuks, kuna see on vastuolus korraldaja üldise vastutusega pakettreisi toimumise eest selliselt, nagu see tarbijaga kokku lepiti ning ühtlasi ei ole see ka kooskõlas kahjude täieliku hüvitamise põhimõttega, mis on kõikide liikmesriikide õiguse üldpõhimõte.¹¹⁷

Töö autor on seisukohal, et kuigi praegune siseriiklik regulatsioon näeb ette, et lepingupooled kannavad tagasireisiga seotud kulud võrdselt, võib uuest pakettreisi direktiivist tulenev kolme öö piirang, kuigi kulud on jäetud ainult reisikorralda kanda, teatud juhtudel reisijate õigusi kitsendada. Seda sõltuvalt sellest, kui palju võtab aega reisija tagasireisi korraldamine.

Paralleeliks toob töö autor Euroopa Kohtu seisukoha otsuses C-12/11¹¹⁸, *Denise McDonagh vs. Ryanair Ltd*, milles vastuseks küsimusele, kas tuhapilv kujutab endast äärmiselt erakorralist asjaolu, mis vabastab lennuettevõtja mitte ainult hüvitamiskohustusest, vaid ka määruse artiklites 5 ja 9 ettenähtud kohustusest pakkuda reisijatele lennu hilinemise või tühistamise korral hoolitsust ehk antud juhul hüvitada reisijale majutus-, toitlustus- ja transpordikulud, mida reisija kandis seitsme päeva jooksul, kui tal ei olnud võimalik lennata

¹¹⁷ Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee aramus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv pakettreiside ja toetatud reisikorraldusteenuste kohta, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 2006/2004 ja direktiivi 2011/83/EL ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 90/314/EMÜ” COM (2013)512 final – 2013/0246(COD) 2014/C 170/12, p 8.1

¹¹⁸ Euroopa Kohtu 31.01.2013 otsus asjas *Denise McDonagh vs Ryanair Ltd*, case C-12/11. Arvutivõrgus kättesaadav: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?qid=1462139862582&uri=CELEX:62011CJ0012> (04.04.2016)

Portugalist Farost Dublinisse Irimaa õhuruumi sulgemise tõttu, leidis kohus, et Euroopa õhuruumi osaline sulgemine vulkaanipurske tagajärjel on erakorraline asjaolu määruse artikli 5 lõike 3 tähenduses, mis ei vabasta aga lennuettevõtjaid kohustusest pakkuda nimetatud määruse artikli 5 lõike 1 punktis b ja artiklis 9 ette nähtud hoolitsust.

Kuigi lennureise sisaldavate pakettide puhul võibki kõnelust kohtuotsust pidada „ette nähtud pikemaks perioodiks”, on ettepanekus muuta lennureisija õiguste määrust (EÜ) nr 261/2004¹¹⁹ planeeritud muudatus, mille kohaselt juhul, kui tegutsev lennuettevõtja suudab tõendada, et lend tühistati või hilines või et sõiduplaani muudeti erakorraliste asjaolude tõttu ning et tühistamist, hilinemist või sõiduplaanimuudatust ei oleks suudetud vältida isegi mõistlike meetmete võtmise korral, võib ta piirata pakutava majutuse kogumaksumust 100 eurole ühe öö ja reisija kohta ja majutuse maksimumpikkust kolmele ööle.¹²⁰ Kui ettepanek selliselt arvesse võetakse, on ka uues pakettreisi direktiivis ettenähtud erand lendu sisaldavate reiside puhul töö autori arvates pelgalt deklaratiivse tähendusega.

Töö autor ei pea mõistlikuks reisikorraldaja vastutuse piiramist majutusega seotud kulude osas kolme ööni, kuna teatud juhtudel, näiteks looduskatastroofid vms, võivad reisijad vajada oluliselt pikemat kaitset. Uus pakettreisi direktiiv näeb artikli 13 lõikes 8 ette siiski erandi, nimelt ei kohaldata piirangut liikumispuudega isikute ja neid saatvate isikute suhtes, rasedate naiste ja saatjata alaealiste suhtes ning isikute suhtes, kes vajavad eriarstiabi, tingimusel et korraldajat on nende konkreetsetest vajadustest teavitatud vähemalt 48 tundi enne pakettreisi algust.

Kui VÕS § 879 lg 2 teine lause näeb ette, et reisikorraldaja peab lepingu ülesütlemisel vääramatu jõu tõttu võtma tarvitusele lepingu lõppemisest tulenevad vajalikud abinõud, eelkõige tagama reisijale kokkulepituga samaväärse tagasireisi või reisi muusse kokkulepitud kohta, siis uue pakettreisi direktiiv otsesõnu reisijate tagasikorraldamist vääramatu jõu olukorras ei reguleeri.

Nimelt kohustub reisikorraldaja raskustesse sattunud reisijale uue pakettreisi direktiivi artikli 16 kohaselt juhul, kui vältimatute ja erakorraliste asjaolude tõttu ei ole pakettreisilepingus kokku lepitud viisil võimalik reisija tagasipöördumist tagada, põhjendamatult viivitamata

¹¹⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 261/2004, 11. veebruar 2004, millega kehtestatakse ühiseeskirjad reisijatele lennureisist mahajätmise korral ning lendude tühistamise või pikaajalise hilinemise eest antava hüvitise ja abi kohta ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EMÜ) nr 295/91

¹²⁰ Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 261/2004, millega kehtestatakse ühiseeskirjad reisijatele lennureisist mahajätmise korral ning lendude tühistamise või pikaajalise hilinemise eest antava hüvitise ja abi kohta, ning määrust (EÜ) nr 2027/97 lennuettevõtja vastutuse kohta reisijate ja nende pagasi õhuveol /* COM/2013/0130 final - 2013/0072 (COD) */

asjakohast abi andma, tagades eelkõige asjakohase teabe tervishoiuteenuste, kohalike ametiasutuse ja konsulaarabi kohta ning aidates reisijat sidepidamisel ja alternatiivsete reisivõimaluste leidmisel. Nimetatud artikkel täpsustab, et korraldaja võib võtta sellise abi eest mõistlikku tasu, kui raskus on põhjustatud reisija poolt tahtlikult või reisija hooletuse tõttu, kuid selline tasu ei tohi ühelgi juhul olla suurem kui korraldaja kantud tegelikud kulud.

Kõnealusest sättest tuleneb reisikorraldaja kohustus pakkuda abi alternatiivse reisivõimaluse leidmiseks, kuid ei selgu, kumb lepingupool ja mis ulatuses peab kandma alternatiivse tagasireisi kulud. Ette on nähtud vaid mõistlik tasu alternatiivse reisivõimaluse leidmise eest juhuks, kui raskus on põhjustatud reisija poolt tahtlikult või hooletuse tõttu.

Kuigi uue pakettreisi direktiivi artikli 13 lõige 6 näeb ette, et pakettreisilepingu mittevastavuse korral, mida ei ole reisija poolt määratud mõistliku aja jooksul heastatud, ja kui pakettreis hõlmab reisijatevedu, tagab korraldaja ilma põhjendamatu viivitusega ja reisijale lisatasuta ka reisija samaväärse transpordi kodumaale, ei ole töö autori hinnangul vääramatut jõu esinemisel tegemist tavapärase reisilepingu mittevastavusega. Seega tuleb asuda seisukohale, et direktiiv ei näe ette konkreetseid suuniseid reisijate tagasi korraldamiseks vääramatut jõu esinemise korral, mis võib aga kaasa tuua erineva käsitluse liikmesriikide siseriiklikus õiguses.

Kuna uus pakettreisi direktiiv näeb ette, et juhul, kui kokku lepitud viisi ei ole võimalik tagada reisija tagasipöördumist, kannab reisikorraldaja majutusega soetud kulud kolme öö ulatuses, tuleks töö autori hinnangul tõlgendada direktiivi selliselt, et reisikorraldajal on kohustus kanda tagasipöördumise kulud ning lisaks majutuse kulud kolme öö ulatuses. Vastavalt tuleks muuta ka siseriiklikku regulatsiooni.

3. REISIJA ÕIGUSKAITSEVAHENDID PAKETTREISILEPINGU MITTEKOHASE TÄITMISE KORRAL

3.1. Reisi lepingitingimustele mittevastavusest teavitamine ja reisikorraldaja õigus rikkumine heastada

Reisikorraldaja vastutust lepingu mittetäitmise ja mittenõuetekohase täitmise korral tuleb eristada. Täitmata jätmisega on tegemist juhul, kui reis jääb üldse toimumata ning mittenõuetekohase täitmisega on tegemist juhul, kui reis küll toimub, kuid see ei vasta kokkulepitud tingimustele.¹²¹

Uues pakettreisi direktiivi artikli 13 lõikes 2 on ette nähtud, et reisija teavitab korraldajat põhjendamatult viivitamata kõigist pakettreisilepingus sisalduvate reisiteenuste osutamisel tuvastatud mittevastavustest, võttes arvesse konkreetse juhtumi asjaolusid.

Reisija teavitamiskohustus on oluline vastutuse tekkimise seisukohalt: nende puuduste eest, millest reisija ei teatanud ei osateenuse osutajale ega reisikorraldajale, kumbki ei vastuta. Teatamisest on sõltuv kõigi õiguskaitsevahendite rakendamine reisija poolt - hinna alandamise õigust ei reki, kui puudusest teada ei antud.¹²² Kui reisija ei teavita avastatud puudusest koheselt vahetu teenuse osutajat ning reisikorraldajat/vahendajat, võib seda käsitleda reisikorraldaja tegevuse heakskiitmisena ning reisija kaotab õiguse nõude esitamiseks.¹²³

BEUCi hinnangul on sanktsioon, mille kohaselt jäävad reisijad ilma kõigist oma õigustest olukorras, kus seda nõuet ei täideta, ebaproportsionaalne, kuna ei esine üheski teises Euroopa tarbijakaitse regulatsioonis.¹²⁴ Kuigi pakettreisilepingu mittevastavusest teavitamine on reisija huvides ja enamus reisijad teeb seda niikuinii esimesel võimalusel, kui neil on suur huvi muuta olukorda paremaks, on reisija hüvitisest ilma jätmise teavitamiskohustuse mittejärgmisel ebaaus ja ebaproportsionaalne ning vastuolus üldise kahju hüvitamise õigusega, põhjustades teatud juhtudel reisijate ebaõige kohtlemise.¹²⁵ Sellised olukorrad võivad olla tingitud näiteks mobiililevi või internetiühenduse puudumisest, reisikorraldaja

¹²¹ P.Varul, I.Kull, V.Kõve, M.Käerdi. Võlaõigusseadus III. Kommenteeritud väljaanne. Kirjastus Juura (Tallinn 2009), lk 471

¹²² *Ibid*, lk 477

¹²³ M.Kingisepp. Tarbijakaitseõigus Euroopa Liidus ja Eestis. Läte 2011, lk 318

¹²⁴ BEUC, The European Consumer Organisation: Revision of the Package Travel Directive. Commission proposal COM (2013)512. BEUC Position, lk 25

¹²⁵ *Ibid*, lk 25

esindaja mitte kättesaamisel jms.

Töö autor BEUCi seisukohta ei jaga, kuna taoline tagant järgi nõude esitamine olukorras, kus kohapeal pole puudustest teavitatud, võib tuua kaasa reisijate pahatahtlikkuse ja õigustamatud hinna alandamise nõuded. Töö autori hinnangul esineb praktikas pigem probleeme sellega, et reisijad ei loe reisilepingut, kus reeglina on määratud nii tähtajad kui adressaadid ja selle kontaktid lepingu mittevastavusest teavitamiseks. Taolised vaidlused nii tarbijavaidluste komisjonis kui ka tõenäoliselt kohtus osutuvad perspektiivituks, mistõttu toob reisija jaoks võimaliku lahenduse vaid reisikorraldaja poolne kompromiss. Praktikas pakuvad reisikorraldajad sageli hea tahte määrgina kas kinkekaarti või soodustust järgmisest reisist, kuigi neil reisija poolse teavitamata jätmise korral seesugust kohustust ei ole.

Uue pakettreisi direktiivi artikli 13 lõike 3 kohaselt juhul, kui mis tahes reisiteenust ei osutata kooskõlas pakettreisilepinguga, heastab korraldaja mittevastavuse, välja arvatud juhul, kui see on võimatu või sellega kaasnevad ebaproportsionaalsed kulud, võttes arvesse mittevastavuse ulatust ja mõjutatud reisiteenuste väärtust.

Siseriiklikult kajastab seda nõuet ka praegune regulatsioon VÕS § 875 lõikes 1, mis näeb ette, et reisija peab lepingu rikkumisest teatama reisiteenuse vahetule osutajale ning reisikorraldajale või vahendajale. Reisikorraldaja peab rikkumise kõrvaldamiseks võtma oma kulul tarvitusele mõistlikud abinõud. Reisija võib anda reisikorraldajale rikkumise kõrvaldamiseks mõistliku tähtaja, mis aga ei välista ega piira reisija õigust vähendada reisisatu.

Harju Maakohus leidis otsuses 2-08-91944¹²⁶, et olukorras, kus sihtkohas ei olnud võimalik majutada soovitud tüüpi hotellituppa ning hinnavahe reisijate soovil valitud kallima hotelli eest on hüvitatud, ei kuulu reisijate esitatud varaline nõue rahuldamisele, sest kostja on küll lepingut rikkunud, kuid oma lepingurikkumise kõrvaldanud, mistõttu puudub tema tegevuses alates asendushotelli pakkumisest õigusvastasus. Kahju ei ole tekkinud, sest hagejad on reisipaketis pakutu ära kasutanud.

Samas leidis Harju Maakohus otsuses 2-10-40483¹²⁷, et kuna kõnealusel juhul tegid reisijad

¹²⁶ Harju Maakohtu otsus tsiviilasjas 2-08-91944, jõustunud 24.02.2011, KV, H V, TS ja RS hagi EOÜ ja ABC OÜ vastu tekitatud kahju väljamõistmiseks ning EOÜ vastuhagi KV, H V, TS ja RS vastu alusetult saadud 9114,4 krooni tagastamise ja ebaõigete andmete avaldamisega meedias tekitatud kahju hüvitamise nõudes. Arvutivõrgus kättesaadav: <https://www.riigiteataja.ee/kohtulahendid/detailid.html?id=109662792> (03.04.2016)

¹²⁷ Harju Maakohtu otsus tsiviilasjas 2-10-40483/9, jõustunud 10.03.2011, NM'i ja T M hagi OÜ VR vastu varalise ja mittevaralise kahju hüvitamise nõudes. Arvutivõrgus kättesaadav: <https://www.riigiteataja.ee/kohtulahendid/detailid.html?id=109678950> (08.04.2016)

usutavaks, et nad valisid pakettreisi konkreetseesse sanatooriumisse seetõttu, et seal pakuti südame-veresoonkonna süsteemi häire ravi, mis oligi nende pakettreisi eesmärk. Reisikorraldaja poolne kohustus oli aga täitmata, kuna kohalejõudes selgus, et reisijate eest tasutud ei ole, mitõttu neid kõnealusel sanatooriumis ei majutatud. Arvestades ühe reisija erilist huvi nimetatud raviteenuse osas ning asjaolu, et reisikorraldaja ei ole tõendanud, et reisijatele pakuti samadel tingimustel teenuseid teises sanatooriumis, asus kohus seisukohale, et reisijatel oli õigus teisest pakkumisest keelduda. Seega antud kaasuse puhul ei toimunud rikkumise heastamist.

Oluline VÕS §-s 875 sätestatu puhul on asjaolu, et reisija võib, aga ei pea rikkumise kõrvaldamiseks tähtaega andma. Tähtaega ei pea määrama juhul, kui reisikorraldaja puuduse kõrvaldamisest keeldub või kui reisijalt ei saa muul põhjusel oodata, et ta tähtaja määraks.¹²⁸

Nimelt näeb VÕS § 875 lõige 2 ette, et juhul, kui reisikorraldaja ei võta abinõusid tarvitusele reisija poolt selleks määratud mõistliku tähtaja jooksul, võib reisija ise abinõud tarvitusele võtta ja nõuda reisikorraldajalt selleks tehtud vajalike kulutuste hüvitamist. Reisija võib abinõud tarvitusele võtta ka tähtaega määramata, kui reisikorraldaja keeldub abinõude tarvituselevõtmisest või kui reisijal on eriline huvi abinõude koheseks tarvitusele võtmiseks. Reisija saab nõuda üksnes nende kulutuste hüvitamist, mis on puuduse kõrvaldamiseks mõistlikud.¹²⁹

Sama põhimõtte kajastub ka uue pakettreisi direktiivi artikli 13 lõikes 4, mis näeb ette, et juhul, kui korraldaja ei heasta mittevastavust reisija poolt määratud mõistliku ajavahemiku jooksul, võib reisija seda ise teha ja nõuda hüvitist vajalike kulutuste eest, ilma et see piiraks lõikes 3 sätestatud erandite kohaldamist (heastamine on võimatu või sellega kaasnevad ebaproportsionaalsed kulud). Ajavahemiku kindlaks määramine reisija poolt ei ole vajalik, kui korraldaja keeldub mittevastavust heastamast või nõutav on viivitamatult heastamine.

Seega uus direktiiv senisesse siseriiklikku õigusesse töö autori hinnangul olulisi muudatusi ei too. Siiski võiks siseriikliku regulatsiooniga täiendavalt ette näha, et mittevastavusest tuleb teavitada kas korraldajat või vahendajat “põhjendamatult viivitamatult”.

---

¹²⁸ P.Varul, I.Kull, V.Kõve, M.Käerdi. Võlaõigusseadus III. Kommenteeritud väljaanne. Kirjastus Juura (Tallinn 2009), lk 478

¹²⁹ *Ibid*, lk 478

3.2 Hinna alandamine

Hinna alandamine õiguskaitsevahendina on lepingu mittenõuetekohase täitmise korral tuntud klassikalise Rooma õiguse aegadest kui *actio quanti minoris*.¹³⁰ Hinna alandamine kui õiguskaitsevahend on Eesti õiguses kohaldatav igasuguse kohustuse rikkumise korral lepingutes, milles võlgnetaav sooritus on rahaline kohustus.¹³¹

Hinna alandamise eesmärgiks on pooltevaheliste kohustuste tasakaalustamine läbi lepingu muutmise. Selle tulemusel jääb pooltevaheline leping kehtima muutunud kujul.¹³² Erinevalt kahju hüvitamise nõudest, mida saab esitada ainult siis, kui võlgnik kohustuse rikkumise eest vastutab, ei ole hinna alandamisel oluline, kas rikkunud pool vastutab rikkumise eest või mitte. Vastavalt VÕS §-le 105 võib vaatamata sellele, et rikkumine oli vabandataav, kasutada muude õiguskaitsevahendite kõrval lisaks ka hinna alandamist.¹³³

VÕS § 875 lõike 1 kohaselt peab reisija lepingu rikkumisest teatama reisiteenuse vahetule osutajale ning reisikorraldajale või vahendajale. Reisikorraldaja peab rikkumise kõrvaldamiseks võtma oma kulul tarvitusele mõistlikud abinõud. Reisija võib anda reisikorraldajale rikkumise kõrvaldamiseks mõistliku tähtaja. See ei välista ega piira reisija õigust vähendada reisisatu.

Kuigi seadus ei kohusta enne hinna alandamist teisele poolele võimaldama puudust kõrvaldada, tuleks seda vaidluste vältimiseks soovitada ning selline nõue on kooskõlas ka hea usu põhimõttega.¹³⁴

Reisija õiguse näol vähendada reisisatu on tegemist hinna alandamisega, mille eeldused näeb ette VÕS § 112 lõige 1. Selle sätte kohaselt võib lepingupool hinda alandada, kui ta võtab vastu kohustuse mittekohase täitmise.¹³⁵ Alandatud hinna kindlaks määramine toimub üldises korras VÕS § 112 lõike 1 kohaselt. Reisikorraldajad nõuavad reisijatelt reeglina ettemaksu, mistõttu tähendab hinna alandamise õiguse teostamine praktikas enamasti seda, et reisija nõuab algselt makstud reisi hinnast osa VÕS § 112 lõike 3 ja § 189 jj alusel tagasi. Mittekohase soorituse väärtuse kindlaks tegemisel tuleb lähtuda sellest, mis oleks samasuguse

¹³⁰ I.Kull, M.Käerdi, V.Kõve. Võlaõigus I Üldosa. Kirjastus Juura (Tallinn 2004), lk 243

¹³¹ *Ibid*, lk 243

¹³² P. Kalamees. Hinna alandamine õiguskaitsevahendite süsteemis. Doktoritöö. Tartu Ülikooli Kirjastus, 2013, lk 119

¹³³ I.Kull, M.Käerdi, V.Kõve. Võlaõigus I Üldosa. Kirjastus Juura (Tallinn 2004), lk 244

¹³⁴ P.Varul, I.Kull, V.Kõve, M.Käerdi. Võlaõigusseadus I. Kommenteeritud väljaanne. Kirjastus Juura (Tallinn 2009), lk 374

¹³⁵ P. Kalamees. Hinna alandamine õiguskaitsevahendite süsteemis. Doktoritöö. Tartu Ülikooli Kirjastus, 2013, lk 129

reisi väärtus siis, kui selles sisalduksid esinenud puudused. Lähtuda tuleb seejuures reisipaketi kui terviku väärtusest, mitte aga sellest, kui palju maksab tavaliselt niisuguse puudusega osateenus.¹³⁶ Arvesse tuleb võtta muu hulgas ka asjaolu, kui kaua lepingu rikkumine kestis.¹³⁷

Uue pakettreisi direktiivi artikli 14 lõike 1 kohaselt on reisijal õigus asjakohasele hinnaalandusele iga ajavahemiku eest, mil mittevastavus esines, välja arvatud juhul, kui korraldaja tõendab, et mittevastavus tulenes reisijast.

Tarbijakaebuste komisjoni praktikas on enim ajavahemikku puudutavaid kaebusi seotud asjaoluga, et reis lüheneb. Näiteks otsuses 7-1-006546-5-16¹³⁸ leidis komisjon, et olukorras, kus tarbija algselt plaanitud väljalend lükkus 6 tundi edasi, mille võrra tarbija puhkus ka lühenes, on õigustatud pakettreisi hinna alandamine 100 euro ulatuses.

Taoliste hilinemiste puhul on võimalik välja arutada rikkumise rahaline väärtus. Hinda võib lepingupool alandada võrdseliselt kohustuse mittekohase täitmise väärtuse suhtega kohase täitmise väärtusesse (valemina väljendatult: alandatud hind võrdub lepingu eseme väärtus koos puudusega korrutada kokkulepitud müügihind, jagatud väärtusega, mis on lepingu esemel puuduseta).¹³⁹

Hinna alandamise puhul on oluline märkida ka seda, et kui reisija on juba lepingu lõpetanud, ei saa ta enam samale lepingurikkumisele tuginedes alandada reisisasu, sest lepingupoolte vahelisele suhtele kohaldub alates reisijapoolsest lepingu ülesütlemisest VÕS § 876 lõige 2 ülesütlemise tagajärgede osas.¹⁴⁰

Nii praeguse siseriikliku regulatsiooni kui ka uue direktiivi kohaselt juhul, kui teenuse vahetu osutaja vastutus on piiratud rahvusvaheliste konventsioonide alusel, võib reisikorraldaja reisija suhtes sellele tugineda (VÕS § 877 lõige 3). Uus direktiiv täpsustab artikli 14 lõikes 5 sõnaselgelt, et pakettreisi direktiivi kohased hüvitised ja hinnaalandused ning lennu-, laeva-, bussi- ja rongireisija õigusi käsitlevate määruste ja rahvusvaheliste konventsioonide kohased hüvitised ja hinnaalandused arvatakse üksteisest maha eesmärgiga vältida ülemäärast

---

¹³⁶ P.Varul, I.Kull, V.Kõve, M.Käerdi. Võlaõigusseadus III. Kommenteeritud väljaanne. Kirjastus Juura (Tallinn 2009), lk 478

¹³⁷ *Ibid*, lk 478

¹³⁸ Tarbijakaebuste komisjoni 18.01.2016 otsus 7-1-006547-5-16, arvutivõrgus kättesaadav:

https://takis.tarbijakaitseamet.ee/avalik/otsused?sort=-dokument.algus%2C-dokument.id&rid=7130402184535933&alates=&kuni=&nr=&pealkiri=reisiteenus&on_kasuks=1&on_kasuks=0&otsi=N%C3%A4ita (05.04.2016)

¹³⁹ I.Kull, M.Käerdi, V.Kõve. Võlaõigus I Üldosa. Kirjastus Juura (Tallinn 2004), lk 244

¹⁴⁰ P. Kalamees. Hinna alandamine õiguskaitsevahendite süsteemis. Doktoritöö. Tartu Ülikooli Kirjastus, 2013, lk 130

hüvitamist.

Töö autori hinnangul on praktikas problemaatiline ülemäärase hüvitamise vältimine. Kuigi sätte eesmärk on reisijale valikuvõimaluse andmine, kas pöörduda hinna alandamise nõudes reisikorraldaja poole või määrusejärgse hüvitise saamiseks vedaja poole, puudub kontrollimehhanism, mis takistaks reisijal mõlemalt hüvitist nõuda. Taoline topelthüvitamine ei ole aga direktiivi eesmärk. Teatud juhtudel võib ainuüksi lennureisija õiguste määruse alusel makstav hüvitis lennu hilinemise eest, sõltuvalt hilinemise pikkusest ja vahemaast, ületada reisipaketi maksumust.

Uues pakettreisi direktiivi artikli 14 lõike 1 kohaselt on reisijal õigus asjakohasele hinnaalandusele ajavahemiku eest, mil mittevastavus seisnes. On mõneti küsitav, miks on direktiivi sõnastuse kohaselt õigus hinna alandamisele seotud vaid ajaperioodiga, mil mittevastavus esines, kuid miks see ei hõlma näiteks olukorda, kui reisi oluline või peamine eesmärk jäi saavutamata. Samas näeb preambuli punkt 20 ette, et direktiiv ei tohiks piirata siseriikliku lepinguõiguse kohaldamist aspektides, mida sellega ei reguleerita. Seega on võimalik lähtuda hinna alandamise üldistest eeldustest. Üheks selliseks on ebakvaliteetus ehk kohustuse ettenähtud viisil mitte täitmine, mis võib seisneda nii esemelises kui õiguslikus puuduses. Erinevalt taganemisest ei nõua seadus hinna alandamiseks rikkumise olulisust.¹⁴¹

Näiteks leidis tarbijakaebuste komisjon otsuses 7-1-006367-423-15¹⁴², et olukorras, kus reisija jaoks oli hotelli valikul peamiseks kriteeriumiks *ultra all inclusive* kontseptsioon ning ta on seda kirjavahetuses reisikorraldajaga korduvalt rõhutanud, kohapeal lubatud teenust ei saanud, ning reisikorraldaja poolne lahendus oleks maksnud reisijatele kohapeal 280 eurot reisija kohta lisaks, millega reisija ei nõustunud, on õigustatud hinna alandusele 20% ulatuses paketi maksumusest.

Taolisi paralleele, mil reis on ebakvaliteetne ja reisi eesmärk pakettreisilepingu mittekohase täitmise korral saavutamata jääb, võib tuua ka olukorras, kus lastega pered on hotelli valikul lähtunud lastele suunatud meelelahutusest nagu veepark, lastebassein vms, kuid kohapeal paigutatakse nad hotelli, kus vastavad atraktsioonid puuduvad ning kogu reisi vältel reisikorraldaja poolset heastamist ei toimu. Samuti juhul, kui veespordi harrastajad on reiskorraldajaga kooskõlastatult valinud hotelli, mille rand võimaldab neil hobispordiga

¹⁴¹ P.Varul, I.Kull, V.Kõve, M.Käerdi. Võlaõigusseadus I. Kommenteeritud väljaanne. Kirjastus Juura (Tallinn 2009), lk 372

¹⁴² Tarbijakaebuste komisjoni 18.10.2015 otsus 7-1-006367-423-15. Arvutivõrgus kättesaadav: <https://pram.tarbijakaitseamet.ee/avalik/otsused?page=7> (10.04.2016)

tegeleda, kuid kohapeal paigutatakse nad hotelli, mis asub rannast kaugel või kus pole võimalik hobisporti harrastada. Nendel juhtumitel ei ole reisija jaoks oluline mittekohase täitmise aeg, vaid reisi eesmärgi mittesaavutamine.

Uue pakettreisi direktiivi artikli 13 lõikes 1 nähakse liikmesriikidele ette võimalus säilitada või kehtestada oma siseriiklikus õiguses sätteid, millega nähakse ette ka vahendaja vastutus pakettreisi teenuste osutamise eest. Töö autori hinnangul peaks senine käsitus, mille kohaselt reisikorraldaja vastutab teenuse osutamise ning vahendaja reisijale edastatud info õigsuse eest, selliselt ka edaspidi kehtima. Reisikorraldaja ei peaks vastutama tagajärgede eest, mille on põhjustanud vahendaja poolt antud väär info reisiteenuste kohta ning vahendaja ei peaks olema vastutav pakettreisi korraldusliku poole eest.

Töö autori hinnangul praeguses regulatsioonis hinna alandamise õiguse osas muudatusi teha ei tule, kuna direktiiviga reguleerimata aspektides on liikmesriikidel õigus kohaldada siseriiklikku lepinguõigust.

3.3. Kahju hüvitamine

3.3.1 Varalise kahju hüvitamine

Pakettreisilepingu sätetega on mitmete reisikorraldaja poolsete lepingurikkumiste puhuks kehtestatud eriregulatsioon. Kuna pakettreisilepingu regulatsiooniga ei ole aga kõik reisikorraldaja poolsed võimalikud lepingu rikkumise juhtumid kaetud, tuleb erinormide puudumisel lähtuda võlaõiguse üldpõhimõtetest lepingu rikkumisel.¹⁴³

Varaline kahju kujutab endast üldjuhul igasuguseid mittevabatahtlikult saabunud negatiivseid varalisi tagajärgi. Varaline kahju võib koosneda ka kulutustest, mis kujutavad endast vabatahtlikke varalisi ohvreid.¹⁴⁴

VÕS § 877 lõike 2 kohaselt ei välista ega piira §-des 875 (abinõud lepingu rikkumise puhul) ja 876 (reisikorraldaja vastutus) sätestatu reisija nõudeõigust talle lepingu rikkumisega tekitatud kahju hüvitamiseks. Asjaolud, mis on kahjunõude aluseks, sh põhjusliku seose reisikorraldaja käitumise ja tekkinud kahju vahel, peab tõendama reisija.¹⁴⁵

¹⁴³ M.Kingisepp. Tarbijakaitseõigus Euroopa Liidus ja Eestis. Läte 2011, lk 317

¹⁴⁴ I.Kull, M.Käerdi, V.Kõve. Võlaõigus I Üldosa. Kirjastus Juura (Tallinn 2004), lk 260

¹⁴⁵ M.Kingisepp. Tarbijakaitseõigus Euroopa Liidus ja Eestis. Läte 2011, lk 319

Samuti on reisijal nõue varalise kahju hüvitamiseks VÕS § 875 lg 2 esimese lause kohaselt, mis näeb ette, et juhul, kui reisikorraldaja ei võta abinõusid tarvitusele reisija poolt selleks määratud mõistliku tähtaja jooksul, võib reisija ise abinõud tarvitusele võtta ja nõuda reisikorraldajalt selleks tehtud vajalike kulutuste hüvitamist. Tegemist on VÕS § 646 lõikest tulenevalt üldiselt töövõtulepingule omase õigusega. VÕS § 875 lõike 2 rakendamiseks ei piisa siiski üksnes reisijapoolsest puudusest teavitamisest ja selle kõrvaldamiseks mõistliku aja möödumisest, vaid reisija peab tõepoolest teada andma, et ta ootab puuduse kõrvaldamist tähtaja jooksul ning et tähtaja möödumisel kavatseb ta puuduse ise kõrvaldada. Selle hindamisel, kas tegemist on mõistliku tähtajaga, tuleb lähtuda reisi pikkusest ning sellest, kui palju tavaliselt sellise puuduse kõrvaldamine aega võtab.¹⁴⁶

Pakettreisi direktiiv ei määra rahaliste hüvitiste määrasid, kui reisijale tekib kahju sellest, et pakettreis ei vastanud kokkulepitud tingimustele või muudest reisi kestel tekkinud asjaoludest, näiteks vigastused või reisija varale tekkinud kahju.¹⁴⁷ Siiski võib VÕS § 878 lõike 3 kohaselt reisikorraldaja vastutust muu, kui isikukahjuna avalduva kahju eest piirata kuni reisisasu kolmekordse suuruseni. See puudutab näiteks reisijale põhjustatud asjakahju.¹⁴⁸ Kolmekordse reisisasu piirang kajastub ka uues pakettreisi direktiivi artikli 14 lg 4 kolmandas lauses. Seega ei too uus pakettreisi direktiiv selles osas muudatusi Eesti praegusesse siseriiklikku regulatsiooni.

Uus pakettreisi direktiiv käsitleb artiklis 14 hinna alandamist ja kahju hüvitamist koos ning näeb muuhulgas lõikes 2 ette, et reisijal on õigus saada korraldajalt asjakohast hüvitist igasuguse kahju eest, mida reisija kannab mis tahes mittevastavuse tõttu ning et hüvitis makstakse välja põhjendamatult viivitamata. Töö autori hinnangul on selline käsitlus mõnevõrra ennatlik, kuna erinevalt hinna alandamisest eeldab kahju hüvitamine võlgniku vastutust rikkumise eest.

Kahju hüvitamise välistusena nähakse uue pakettreisi direktiivi artikli 14 lõikes 3 ette üksnes, et reisijal ei ole õigust kahju hüvitamisele juhul, kui reisikorraldaja tõendab, et mittevastavus tuleneb reisijast või kolmandast isikust, kes ei ole seotud pakettreisilepingus sisalduva reisiteenuse osutamisega, ning see on ettenägematu või vältimatu, või tuleneb vältimatutest ja erakorralistest asjaoludest.

---

¹⁴⁶ P.Varul, I.Kull, V.Kõve, M.Käerdi. Võlaõigusseadus III. Kommenteeritud väljaanne. Kirjastus Juura (Tallinn 2009), lk 477

¹⁴⁷ S. Echtermeyer. The tragic side of a package: The tortious liability of German tour operators in the German courts. *International Travel Law Journal* 2007

¹⁴⁸ M.Kingisepp. Tarbijakaitseõigus Euroopa Liidus ja Eestis. *Läte* 2011, lk 319

Lisaks direktiivile tuleb lähtuda ka üldisest kahju hüvitamise põhimõttest. Kahju hüvitamise nõudenormiks on VÕS § 115, mille kohaselt peab selleks, et lepingu rikkumise korral kahju hüvitamist nõuda, olema reisikorraldaja vastutav VÕS § 103 mõttes või vastutama pakettreisi osaks oleva teenuse osutaja eest TsÜS § 132 alusel, olema tekkinud kahju ning kahju ja kohustuse rikkumise vahel olema VÕS § 127 lõike 4 kohane põhjuslik seos.¹⁴⁹

Vastutus pakettreisi osaks oleva teenuse osutaja eest tuleneb VÕS § 877 lõikest 1, mis näeb ette, et reisikorraldaja vastutab lepingu täitmise eest reisija ees, sõltumata sellest, kas lepingulised kohustused peab täitma tema ise või keegi teine.

Tallinna Ringkonnakohus asus otsuses 2-06-14060¹⁵⁰ seisukohale, et asjaolu, et Montreali konventsiooni alusel vastutab pagasi hävimise, kadumise või kahjustumise eest lennuettevõtja, ei vabasta reisikorraldajat vastutusest reisija ees nende vahel sõlmitud pakettreisi lepingu alusel. Montreali konventsiooni kohaselt võib reisija esitada oma nõude kas vedaja või tegeliku vedaja vastu ning see loetakse esitatuks õigele isikule. Reisikorraldaja ei pea veoteenuse osutamiseks ise olema tegelik vedaja. Reisikorraldaja võib reisipaketi koostamisel sõlmida kõigi vajalike teenuste osutajatega vastavad lepingud ning neile tuginedes müüa reisijale terviksumma eest pakettreisi. Samuti ei ole vastutusest vabastamise aluseks asjaolu, et kostja üldtingimustes ei ole eraldi ette nähtud reisikorraldaja vastutust pagasi kahjustumise või hävimise puhul. Reisikorraldaja vastutus tuleneb seadusest. VÕS § 877 lõige 1 sätestab imperatiivselt, et reisikorraldaja vastutab lepingu täitmise eest reisija ees sõltumata sellest, kas lepingulised kohustused peab täitma tema ise või keegi teine.

Samuti leidis Viru Maakohus otsuses 2-14-16375¹⁵¹, et reisikorraldaja ei ole isegi juhul, kui ta on näinud oma tüüptingimustes ette, et gruppi esindava grupivanema kohustuseks on ette valmistada ja edastada reisikorraldajale reisiks vajalikud dokumendid (reisijate nimekiri, sünniaja ja passi liigi andmetega), vabastatud viisanõuetest informeerimise kohustuse täitmisest, kuna reisikorraldaja esmaseks huviks peaks olema see, et tal puuduksid takistused reisiteenuse osutamiseks. Kuna kõnealuse juhtumi puhul jäi reisijatele reisiteenus osutamata viisanõuetest teavitamata jätmise tõttu, mõistis kohus kahju hüvitisena välja nii reisi maksumuse, reisikindlustuse maksumuse kui ka täiendava kulu transpordile (kuna reisijad tõsteti viisa puudumise tõttu piiril bussist välja ning pidid ise kojusõidu korraldama).

¹⁴⁹ P.Varul, I.Kull, V.Kõve, M.Käerdi. Võlaõigusseadus III. Kommenteeritud väljaanne. Kirjastus Juura (Tallinn 2009), lk 481

¹⁵⁰ Tallinna Ringkonnakohtu otsus tsiviilasjas 2-06-14060/9, jõustunud 01.11.2007, Tarmo Minka apellatsioonkaebus, Arvutivõrgus kättesaadav: <http://ee.vlex.com/vid/-59858748> (08.13.05.2014)

¹⁵¹ Viru Maakohu otsus tsiviilasjas 2-14-16375, jõustunud 16.06.2015, Xxx Xxx ja Xxx Xxx hagi OÜ Viru Reisid vastu kahju 891,66 euro ja viiviste nõudes

Töö autori hinnangul ei too uus pakettreisei direktiiv ei kahju hüvitamise ega hinna alandamise osas Eesti siseriiklikku õigusesse muudatusi, kuna uue direktiivi põhimõtted kajastuvad juba praegu võlaõigusseaduse pakettreisilepingu peatükis. Nendes aspektides, mida uue pakettreisei direktiiviga ei reguleerita, tuleb lähtuda kahju hüvitamise siseriiklikus õiguses ette nähtud üldnormidest.

Uue sättena on direktiivi lisatud kahjunõuete aegmistähtaeg, mis artikli 14 lõike 6 kohaselt ei tohi olla lühem kui kaks aastat. Eesti siseriiklikus ei õiguses säte muudatusi kaasa ei too, kuna aegumise puhul tuleb lähtuda TsÜS § 146 lõikest 1, mis näeb ette tehingust tuleneva nõude aegumistähtaaja, mis on kolm aastat.

Lisaks on uue pakettreisei direktiivi artikli 13 lõikes 1 täpsustatud, et liikmesriigid võivad säilitada või kehtestada oma siseriiklikus õiguses sätteid, millega nähakse ette ka vahendaja vastutus pakettreisei teenuste osutamise eest. Sellisel juhul kohaldatakse korraldaja suhtes kohaldatavaid sätteid *mutatis mutandis* ka vahendaja suhtes. Töö autor jääb eelnevalt esitatud seisukoha juurde, et teenuse osutamise eest peaks vastutama reisikorraldaja ning ebaõige info avaldamise eest teenuse kohta, vahendaja.

3.3.2 Mittevaralise kahju hüvitamine

Mittevaraliste hüvede kahjustamise korral saab tinglikult väita, et rahalise hüvitise maksmise eesmärgiks on tekitatud kahju korvamine ja hüvede taastamine.¹⁵²

Praeguse pakettreisei direktiivi artikkel 5 näeb lõikes 1 ette, et liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et lepingu korraldav ja/või vahendav pool vastutab tarbija ees lepingust tulenevate kohustuste nõuetekohase täitmise eest vaatamata sellele, kas neid kohustusi peab täitma korraldaja ja/või vahendaja või muud teenuste osutajad, ilma et see piiraks korraldaja ja/või vahendaja õigust esitada nõudmisi neile muudele teenuste osutajatele. Lõikes 2 on lisaks ette nähtud, et liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et lepingu täitmata jätmisest või mittenõuetekohasest täitmisest tarbijale tuleneva kahju eest vastutab korraldaja ja/või vahendaja, misjärel on välja toodud vastutust välistavad asjaolud.

---

¹⁵² K.Sein. Kas Eesti õiguses tuleks lubada karistuslikke kahjuhüvitisi? *Juridica II/2008*, lk 95

Euroopa Kohus on 12.03.2002 otsuses C-168/00¹⁵³, *Simone Leitner v TUI Deutschland GmbH & Co. KG* leidnud, et direktiivi 90/314/EMÜ artiklit 5 tuleb tõlgendada selliselt, et sarnaselt varalise kahju hüvitamise õigusele on reisijal pakettreisilepingust tulenevate kohustuste mittenõuetekohase täitmise eest õigus ka hüvitisele mittevaralise kahju eest. Kõnealuses kaasuses kannatas 10-aastane reisija kahenädalasese perereisi ajal toidumürgituse vaevusi (kõrge palavik, oksendamine, kõhulahtisus, ärevus) nädala ehk pool reisist. Samal ajal hoolitsesid tema eest tema vanemad, mistõttu kannatas terve pere mittevaralist kahju. Toidumürgituse sai reisija hotellis pakutavast toidust, samad sümptomid esinesid ka teistel sama hotelli külastajatel.

Muu hulgas leidis Euroopa Kohus kõnealuses kaasuses, et puhkus iseenesest on selline hüve, mis peab olema kaitstud kõrgendatud standardi alusel, mistõttu tuleb ärajäänud või rikunud puhkuse reisi eest võimaldada mittevaralise kahju hüvitamist.

Eesti on siseriiklikult ette näinud VÕS § 877 lg 2 teises lauses, et muu hulgas võib reisija nõuda mittevaralise kahju hüvitamiseks mõistlikku hüvitist kasutult kulutatud puhkuseaja eest. Mittevaralise kahju nõue tekib ainult juhul, kui kohustuse rikkumine on niivõrd oluline, et selle tõttu kulutab reisija puhkuseaja kasutult. Nagu muu kahju puhul, kehtib ka siin reisija teatamiskohustus.¹⁵⁴

Märkimist väärib, et nii *Simone Leitneri* kaasuse kui ka sellest lähtuvalt kehtestatud VÕS § 877 lg 2 teise lause kohaselt on õigus nõuda mittevaralise kahju hüvitamist üksnes seoses puhkuse reisidega. Muude pakettreiside puhul sellist õigust reeglina ei tohiks olla.¹⁵⁵

Ka Viru Maakohtu otsuses 2-04-184¹⁵⁶ asub kohus seisukohale, et pakettreisileping on olemuslikult suunatud mittevaralise huvi järgimisele. Seega on pakettreisilepingu sõlminud reisijal õigus nõuda moraalse kahju hüvitamist kasutult kulutatud puhkuseaja eest ning võimalike raskete üleelamiste eest. Kõnealuses kaasuses keeldus Valgevene Vabariigi piirivalve hagejat koos lapsega üle Vene-Valgevene piiri lubamast, mistõttu hageja pidi reisi

¹⁵³ Euroopa Kohtu 12.03.2002 otsus asjas *Simone Leitner v TUI Deutschland GmbH & Co. KG*, case C-168/00. Arvutivõrgus kättesaadav: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?qid=1462140216664&uri=CELEX:62000CJ0168> (16.04.2016)

¹⁵⁴ P.Varul, I.Kull, V.Kõve, M.Käerdi. Võlaõigusseadus III. Kommenteeritud väljaanne. Kirjastus Juura (Tallinn 2009), lk 482

¹⁵⁵ *Ibid*, lk 482

¹⁵⁶ Viru Maakohtu otsus nr 2-04-284, jõustunud 03.08.2006, J B hagi OÜ C vastu kahju hüvitamiseks. Arvutivõrgus kättesaadav: [\(20.04.2016\)](https://www.riigiteataja.ee/kohtulahendid/otsingutulemus.html?aktiivneTab=KOIK&sort=LahendiKuulutamiseAeg&asc=false&kohtuasjaNumber=2-04-284&lahendiKpvAlgus=&lahendiKpvLopp=&menetluseKpvAlgus=&menetluseKpvLopp=&kohus=&kohtunik=&annotatsiooniSisu=&menetluseLiik=&lahendiLiik=&lahendiTekst=)

katkestama ja oma kuludega tagasi Eestisse sõitma. Hageja pidi öösel läbi metsa mitu kilomeetrit rongijaama kõndima ning oma kulul Eestisse sõitma. Lisaks läks raisku enam kui 20 puhkusepäeva, mida hageja, tulenevalt oma töö iseloomust, oli mitu aastat kogunud. Kohus rahuldab hageja nõude tagasisõidukulude hüvitamiseks ning moraalse kahju hüvitamiseks summas 18 000 krooni.

Kasutult kulutatud puhkuseja eest kahjuhüvitise väljamõistmine kompenseerib ühelt poolt reisijale tekkinud mittevahalist kahju, teiselt poolt peaks aga aitama vältida valmisreiside pakkujate halba praktikat.¹⁵⁷

VÕS § 128 lõike 5 järgi hõlmab mittevahaline kahju ka kahjustatud isiku füüsilist ja hingelist valu ja kannatusi. Füüsilise valu mõiste ei vaja lähemat selgitamist. Probleemaatilise on kindlaks määrata, milles seisneb hingeline valu ja kuidas selle suurust mõõta. Tavaliselt väljendub hingeline valu tugeva hingelise erutuse, šoki- või afektiseisundina.¹⁵⁸

Füüsilise valu ja kannatuste osas on Harju Maakohus otsuses 2-07-18325¹⁵⁹ asunud seisukohale, et kahju olemasolu tõendamise koormus lasub hagejal. Kohtupraktikas on kinnistunud seisukoht, et ajutise iseloomuga vaevused ei kuulu hüvitamisele mittevahalise kahjuna. Kohus leiab, et ei vaja eraldi tõendamist asjaolu, et luumurru korral kaasneb ka füüsiline valu. Lähtudes eeltoodust on kohus seisukohal, et kostja ei ole rikkunud lepingulist kohustust ja kostja käitumises ja kahju tekkimise vahel puudub põhjuslik seos, seega kostja käitumine ei ole põhjutanud hagejale kannatusi, hingelist ja füüsilist valu. Kõnealuses kaasuses kukkus reisijabussist, millega reisijad sõitsid lennujaama, väljudes ja kukkus vasakule käele. Reisijal diagnoositi hiljem Ida-Tallinna keskhaiglas vasaku käe küünar- ja kodarluu distaalsete otsade murd. Tunnistajate ütluste abil tuvastati, et reisija keeldus ise vabatahtlikult ning omal valikul arstiabist ja reisiesindajad tegid kõik endast oleneva, et hagejale arstiabi pakkuda. Tallinna Ringkonnakohus jättis reisijaapellatsioonkaebuse rahuldamata.

Uue pakettreisi direktiivi artikli 14 lõike 2 kohaselt on reisijal õigus saada korraldajalt asjakohast hüvitist igasuguse kahju eest, mida reisija kannab mis tahes mittevastavuse tõttu.

¹⁵⁷ K.Sein. Kas Eesti õiguses tuleks lubada karistuslikke kahjuhüvitisi? *Juridica* II/2008, lk 95

¹⁵⁸ I.Kull, M.Käerdi, V.Kõne. Võlaõigus I Üldosa. Kirjastus Juura (Tallinn 2004), lk 261

¹⁵⁹ Tallinna Ringkonna kohtu otsus 2-07-18325, jõustunud 31.03.2010, Silvia Palosaare hagi OÜ Estour vastu mittevahalise kahju hüvitamiseks. Arvutivõrgus kättesaadav:

[\(21.04.2016\)](https://www.riigiteataja.ee/kohtulahendid/otsingutulemus.html?aktiivneTab=KOIK&sort=LahendiKuulutamiseAeg&asc=false&kohtuasjaNumber=2-07-18325&lahendiKpvAlgus=&lahendiKpvLopp=&menetluseKpvAlgus=&menetluseKpvLopp=&kohus=&kohtunik=&annotatsiooniSisu=&menetluseLiik=&lahendiLiik=&lahendiTekst=)

Hüvitis makstakse välja põhjendamatult viivitamata. Võrreldes praeguse direktiiviga on see töö autori hinnangul selgemini ja arusaadavamalt välja toodud, kuna „igasugune kahju” hõlmab nii varalist kui mittevaralist kahju.

Eesti jaoks uue pakettreisi direktiivi käsitus sisulisi muudatusi kaasa ei too. Samuti Austria ja Belgia siseriikliku õiguse jaoks, kuna ka neis riikides on siseriiklikult sõnaselgelt mitevaralise kahju hüvitamise nõue ette nähtud. Taani õiguses on käsitletud „arvestatavaid ebamugavusi,” mis peaks sisaldama ka „rikutud puhkust”. Hollandis ja Ungaris peab reisikorraldaja samuti mitevaralise kahju hüvitama. Saksamaal hüvitatakse kahju ainult juhul, kui tegemist on märkimisväärse mittevastavusega.¹⁶⁰ Eestis tuleb siseeriiklikult ette näha täiendavalt vaid direktiivist tulenev nõue hüvitise viivitusest välja maksmiseks.

3.4 Lepingu ülesütlemine

VÕS § 876 lõike 1 kohaselt võib reisija lepingu olulise rikkumise korral reisikorraldaja poolt reisi kestel lepingu üles öelda, kui rikkumist ei kõrvaldata mõistliku aja jooksul pärast sellest teatamist või kui reisijalt ei saa rikkumise tõttu reisi jätkamist mõistlikult oodata.

Ülesütlemisõiguse tekkimiseks peab rikkumine olema oma olemuselt oluline. Olulisust tuleb hinnata eelkõige reisi eesmärki ja iseloomu silmas pidades. Näiteks ei saa puhkusereise puhul eeldada selliste puuduste talumist, mis takistavad puhkamist ning seiklusreise puhul seiklemist.¹⁶¹ Transpordi mõõdukas hilinemine, tavapärane tänavalt hotellituppa kostev lärm, elektri või vee kadumine hotellist lühikeseks ajaks, päikesevarjude puudumine hotelli rannas ja muud üldised reisimise ja eluga üldse kaasnevad väiksemad riskid on väikesed rikkumised, mis ei ole iseenesest olulisteks lepingurikkumisteks.¹⁶² Sellised rikkumised võivad olulisteks muutuda siis, kui need kestavad pikka aega või esinevad korduvalt.¹⁶³

Talinna Ringkonnakohtu tsiviilkolleegium nõustub otsuses 2-04-2122/3¹⁶⁴ Maakohtuga, et

¹⁶⁰ Universität Bielefeld. Consumer Law Compendium. Comparative Analysis, general overview, lk 329

¹⁶¹ P.Varul, I.Kull, V.Kõve, M.Käerdi. Võlaõigusseadus III. Kommenteeritud väljaanne. Kirjastus Juura. Tallinn 2009, lk 479

¹⁶² *Ibid*, lk 479

¹⁶³ *Ibid*, lk 479

¹⁶⁴ Tallinna Ringkonnakohtu otsus nr 2-04-2122/3, jõustunud 18.12.2006, K.Hu ja M.Si hagi OÜ S vastu 23 219,60 krooni saamiseks. Arvutivõrgus kättesaadav:

<https://www.riigiteataja.ee/kohtulahendid/otsingutulemus.html?>

kella 02.00-06.00 toimuv korraline konditsioneerifiltri puhastus ei ole selline oluline rikkumine, mis annaks õiguse reisi ülesütlemiseks, kuna reisijad ei andnud reisikorraldajale tähtaega väidetava rikkumise kõrvaldamiseks. Ringkonnakohus asus seisukohale, et Maakohus põhjendas otsuses piisavalt, et isegi kui pidada rikkumist oluliseks, võib VÕS § 876 lõike 1 järgi lepingu olulise rikkumise korral reisikorraldaja poolt reisi kestel reisija lepingu üles öelda, kui rikkumist ei kõrvaldata mõistliku aja jooksul sellest teatamisest või kui reisijalt ei saa rikkumise tõttu reisi jätkamist mõistlikult nõuda, kuid seda reisijad antud juhul ei teinud. Kuna reisijad ei ole lepingut kehtivalt üles öelnud, puudub alus nõuda reisisasu tagastamist, lennukipiletite vahetamise ja telefonikõnedele tehtud kulutuste hüvitamist ning kahju hüvitamise küsimust ei tõusetu.

Seega on töö autori hinnangul ülesütlemise puhul kaks olulist aspekti: rikkumine peab olema oluline ning reisikorraldajale tuleb esmalt anda võimalus rikkumise kõrvaldamiseks.

Uue pakettreisi direktiiv näeb artikli 13 lõikes 6 samuti ette, et kui mittevastavus mõjutab oluliselt pakettreisi teenuste osutamist ja korraldaja ei ole mittevastavust reisija poolt määratud mõistliku ajavahemiku jooksul heastanud, võib reisija pakettreisilepingu lõpetada lõpetamistasu maksmata ja taotleda asjakohasel juhul kahju eest hinnaalandust ja/või hüvitist.

VÕS § 875 lõike 2 kohaselt juhul, kui reisija ütleb pakettreisilepingu üles, kaotab reisikorraldaja õiguse reisisasule. Ta võib siiski nõuda mõistlikku hüvitist osutatud või reisi lõpetamiseks veel osutatavate reisisiteenuste eest, välja arvatud juhul, kui reisijal puudub lepingu ülesütlemise tõttu huvi osutatud või veel osutatavate teenuste vastu.

Kuna enamasti on reisija reisisasu reisikorraldajale juba maksnud, seisneb ülesütlemise toime selles, et lepinguline suhe kujuneb ümber lepingu tagasitaitmise võlasuhteks. Juhul aga, kui reisija pole veel reisi eest maksnud, ei saa reisikorraldaja temalt reisisasu ka nõuda.¹⁶⁵

Teises lauses nimetatud reisikorraldaja hüvitisnõue reisija vastu on suunatud mõistlikule hüvitisele juba osutatud reisisiteenuste ning reisi lõpetamiseks veel vajalike reisisiteenuste eest.¹⁶⁶ Reisikorraldajal ei teki hüvitisnõuet juhul, kui reisijal puudub lepingu ülesütlemise tõttu huvi osutatud või veel osutatavate reisisiteenuste suhtes, näiteks sellises olukorras, kui reisi sihtkohta saabudes selgub, et reisikorraldaja pole reisijale hotellibroneeringut teinudki, mis juhul ei ole reisijal mingit kasu ka talle osutatud transporditeenusest ehk lend sihtkohta on muutunud

---

¹⁶⁵ P.Varul, I.Kull, V.Kõve, M.Käerdi. Võlaõigusseadus III. Kommenteeritud väljaanne. Kirjastus Juura. Tallinn 2009, lk 480

¹⁶⁶ *Ibid*, lk 480

reisija jaoks väärtusetuks.¹⁶⁷

Uus pakettreisi direktiiv näeb artikli 13 lõikes 6 ette reisijale õiguse „lõpetada pakettreisilepingu lõpetamistasu maksmata ja taotlema asjakohasel juhul kahju eest hinnaalandust ja/või hüvitist,” kuid siseriikliku käsitluse kohaselt on reisikorraldajal õigus „nõuda reisijalt mõistlikku hüvitist osutatud või reisi lõpetamiseks veel osutatavate reisiteenuste eest”. Kuigi töö autori hinnangul täidavad mõlemad sätted sama eesmärgi, tasutakse praktikas reisisu reeglina enne reisi algust, mistõttu uue direktiivi sõnastus on asjakohasem. Siseriiklikus regulatsioonis tuleks sõnastust vastavalt muuta.

Vastavalt VÕS § 875 lõikele 3 peab reisikorraldaja lepingu ülesütlemisel tarvitusele võtma lepingu lõppemisest tulenevad vajalikud abinõud, eelkõige tagama reisijale kokkulepituga samaväärse tagasireisi või reisi muusse kokkulepitud kohta. Lõige 4 täpsustab, et ülesütlemisest tulenevad lisakulud kannab reisikorraldaja.

Reisija mõistliku transportimise all reisija lähteriiki ei peeta silmas seda, et reisikorraldaja kohustus piirdub reisijale koha otsimisega järgmises, võib-olla alles nädala pärast väljuval tšarterlennul, vaid vajadusel peab reisikorraldaja hankima reisijale koha liinilennule.¹⁶⁸ Selliste lepingu lõpetamise abinõude hulka kuulub kindlasti ka reisijale tagasilennuni samas hotellis samades tingimustes aja veetmise võimaldamine, välja arvatud juhul, kui hotelli mittevastavus oli ülesütlemise põhjuseks. Samuti tuleb tagada transport lennujaama, kui see oli algselt kokku lepitud. Loomulikult peab see toimuma reisikorraldaja kulul.¹⁶⁹

Sarnaselt näeb uue pakettreisi direktiivi artikli 13 lõige 6 muu hulgas ette, et kui pakettreis hõlmab reisijatevedu, tagab reisikorraldaja ilma põhjendamatu viivitusega ja reisijale lisatasuta ka reisija samaväärse transpordi kodumaale.

Töö autori hinnangul kajastab Eesti siseriiklik regulatsioon ka praegu kõiki direktiivist tulenevaid nõudeid, kuid täpsustada tuleks, et tagasireis korraldatakse „põhjendamata viivitamata”.

Alapeatüki kokkuvõtteks märgib töö autor, et uue direktiiviga ettenähtu kajastub suures osas siseriiklikus õiguses ka praegu, mistõttu olulisi muudatusi teha ei tule. Sõnastust tuleks

¹⁶⁷P.Varul, I.Kull, V.Kõve, M.Käerdi. Võlaõigusseadus III. Kommenteeritud väljaanne. Kirjastus Juura. Tallinn 2009, lk 480

¹⁶⁸ P.Varul, I.Kull, V.Kõve, M.Käerdi. Võlaõigusseadus III. Kommenteeritud väljaanne. Kirjastus Juura. Tallinn 2009, lk 480

¹⁶⁹ *Ibid*, lk 480

ajakohastada ning tagasireisi osas täpsustada, et pakettreisilepingu ülesütlemissel korraldab reisikorraldaja tagasireisi „põhjendamatult viivitamata”.

KOKKUVÕTE

Käesoleva magistritöö peamine eesmärk oli analüüsida praegu jõus olevat pakettreisi direktiivi uue, 31.12.2015 jõustunud pakettreisi direktiiviga, mille nõuded tuleb siseriiklikult jõustada 1. juulil 2018. Magistritöö struktuur on üles ehitatud eesmärgiga tõestada kahte töös püstitatud hüpoteesi: 1) uues pakettreisi direktiivis sätestatu tagab reisijatele kõrgema kaitsetaseme võrreldes praeguse regulatsiooniga ning praegust siseriiklikku regulatsiooni tuleb muuta ja 2) valitud meetodid aitavad soovitud eesmäärke saavutada. Eelkõige on eesmärgi saavutamise küsimuses lähtunud reisikorraldaja vastutuse käsitlusest.

Töö esimeses peatükis käsitletakse pakettreisi ja reisija mõistet ning direktiiviga hõlmatavaid reisikombinatsioone, samuti reisikorraldaja lepingueelseid kohustusi ja nõudeid pakettreisilepingu sisule ja vormile.

Kui senine tõlgendus eristab „tarbijat” ja „reisijat,” siis uues pakettreisi direktiivis on sätestatud, et selleks, et vältida tarbija mõiste määratluse segiajamist selle määratlusega teistes liidu õigusaktides, tuleks direktiivi alusel kaitstavatele isikutele osutada kui reisijatele. Reisijaks on iga isik, kes soovib sõlmida direktiivi kohaldamisalasse kuuluva lepingu või kellel on õigus reisida sellise lepingu alusel. Seega direktiivi kohaldamisala laieneb.

Uus direktiiv laiendab ka “pakettreisi” mõistet, hõlmates kolme eri liiki reisikombinatsioone. Nendeks on:

- 1) reisikorraldaja poolt eelnevalt kokku pandud paketid, mis sisaldavad vähemalt kahte elementi: transport, majutus või muu reisisiteenus, näiteks autorent;
- 2) kohandatud paketid, mis on reisija soovil valitud reisisiteenused, mis on ostetud samast reisibüroost kas internetis või ettevõttes kohapeal ning
- 3) seotud reisikorraldusteenused, mis juhul on tegemist olukorraga, kui reisija on reisisiteenuse ühelt veebilehelt broneerinud ning kutsutakse samal lehel üles broneerima ka mõnda muud reisisiteenust läbi teise veebilehe, kuid eeldusel, et teine broneering tehakse järgmise 24 tunni jooksul.

Võrreldes praegu jõus oleva direktiivi „pakettreisi” definitsiooni uue direktiivi sõnastusega, leidis töö autor, et reisijate õigused on paremini tagatud, kuna kaitse hõlmab lisaks senisele valmiskombinatsioonile ka reisija soovil sama broneerimise käigus, kuid eraldi maksustatavaid sama reisi jaoks kokku pandud reisisiteenuste kombinatsioone, samuti teatud juhtudel interneti vahendusel tehtud broneeringuid erinevate teenusepakkujate kaudu.

Viimasena nimetatud, seotud reisikorraldusteenused, ei ole küll hõlmatud pakettreisi direktiivi kaitsega kogu selle ulatuses, kuid tagatud peavad olema reisijate ettemaksed ärajäänud reisi ja lähtekohast sihtkohta naasmise kulude hüvitamine teenusepakkuja tagatise arvelt. See tagab reisijatele senisest suurema majanduslike huvide kaitse.

Muudatused uues pakettreisi direktiivis seoses lepingueelse teabega suurendavad võrreldes praeguse regulatsiooniga reisijate õiguste kaitsetaset. Esiteks seetõttu, et on sõnaselgelt reguleeritud, et lepingueelset teavet peavad esitama nii reisikorraldaja kui vahendaja, sõltuvalt kumma käest reis ostetakse. Teave, mis reisijatele enne lepingu sõlmimist antakse, peab muu hulgas sisaldama infot nii selle kohta, mis keeles toimub tegevus kui ka selle kohta, kas liikumispuudega inimesele on tagatud ligipääs kogu reisi vältel. Väga oluliseks võib pidada kohustust anda reisijatele teavet selle kohta, et nende poolt valitud reisiteenuste näol on tegemist pakettreisi või seotud reisikorraldusteenusega. Oluliseks võib seda pidada seetõttu, et vahetegu pakettreisi ja seotud reisikorraldusteenuse vahel on teatud juhtudel suhteliselt keeruline.

Teabe andmise vorminõue on jäetud aga lahtiseks, mis võib tuua erinevaid käsitusi liikmesriikides. Samuti jääb kuni uue direktiivi jõustumiseni kahtlus, kas informatsiooni selgelt ja nähtavalt esitamise nõuet selliselt ka täidetakse.

Siseriiklikku õigusesse tuleb üle võtta kõik nõuded, millest teavitamist, kui see on konkreetse reisi puhul asjakohane, uus direktiiv ette näeb. Töö autori hinnangul peaks siseriiklikult senise üldise ja umbisikulise teavitamiskohustuse asemel sõnaselgelt kajastatud olema, et kui reis on ostetud reisikorraldajalt, peab vastavat infot andma korra korraldaja ja kui vahendajalt, siis vahendaja. Mõnevõrra problemaatiliseks võib kujuneda olukord, kus reisikorraldaja või vahendaja kas teadmatusest või tahtmatusest reisijale kogu vajalikku informatsiooni ei edasta, seades reisijate kaitse tõhususe kahtluse alla.

Peamised muudatused, mida uus pakettreisi direktiiv kaasa toob pakettreisilepingu sisu osas, mida töö autori hinnangul ka siseriiklikus õiguses käsitleda tuleks, on seotud lepingueelse teabe siduvusega. Senine siseriiklik käsitus reisikirjelduse näol ei oma kohustuslikku iseloomu juhul, kui reisikorraldaja reisikirjeldust ei kasuta, mistõttu on seaduse kohaselt enne lepingu sõlmimist ainsaks kohustuslikuks infoks, mida reisijale igal juhul esitada tuleb, üldised passi-, viisa- ja tervishoiualased nõudmised. Uus direktiiv näeb ette aga oluliselt ulatuslikuma informatsiooni andmise kohustuse, mistõttu oleks töö autori hinnangul mõistlik siseriiklikult vabatahtliku reisikirjelduse ja kohustusliku reisikinnituse asemel ette näha

lepingueelse teabe esitamise kohustus, mis peab sisaldama minimaalselt direktiivi lisa loetletud andmeid, ning mis muutub pakkumusega nõustumise korral pooltele siduvaks. Samas tuleks ette näha võimalus vajadusel kokku leppida konkreetsetes punktides, mida reisikorraldaja võib enne reisi algust muuta ning millest tal on teavitamise kohustus, näiteks väljalennu kellaeg, kui see on lepingu sõlmimise hetkel veel lahtine.

Teabe andmise vorminõue on jäetud uues direktiivis lahtiseks, mis võib tuua erinevaid käsitlusi liikmesriikides, kuigi uue pakettreisi direktiivi üks eesmärke on piiriülese teenuse osutamise edendamine.

Töö teises peatükis on läbivaks teemaks pakettreisilepingu ühepoolne muutmise ja lepingu lõpetamine. Ühepoolse muutmise all on käsitletud reisikorraldaja poolset lepingu muutmist ning reisija poolt lepingu üleandmist teisele reisijale. Lepingust taganemise all on kajastatud reisija poolset lepingust taganemist, reisikorraldaja poolset reisi ärajätmist ning lepingu lõpetamist vääramatul põhjusel.

Uues pakettreisi direktiivis nähakse ette, et pakettreisilepingu muutmisel reisikorraldaja poolt on reisijal õigus muudatustega kas nõustuda või lõpetada leping ilma lõpetamistasu maksmata juhul, kui olulisel määral muutub reisiteenuste mis tahes peamine tunnus või ei ole võimalik täita reisija erisoove või soovitakse tõsta pakettreisi hinda rohkem kui 8 %. Uue direktiivi kohaselt juhul, kui pakettreisileping näeb ette hinna tõstmise võimaluse, on reisijal õigus ka hinnaalandusele, kui samad kulud, mis on hinna tõstmise aluseks, vähenevad pärast lepingu sõlmimist ja enne pakettreisi algust. Töö autori hinnangul on hinnatõusu aluseks oleva kindla protsendi määramine, mis juhul lepingust taganemine sanktsioonideta lubatud on, ühtlustamise, selguse ja läbipaistvuse mõttes liikmesriikides kahtlemata vajalik. Samuti on positiivne areng reisija jaoks hinna alandamine juhul, kui reisikorraldaja on lepingus ette näinud hinna tõstmise võimaluse ja selle alused, kuid nimetatud alustel hind pärast lepingu sõlmimist ja enne reisi hoopis langeb.

Kuna uus direktiiv on maksimumharmoniseeriv, tuleb seaduseandjal aga loobuda Eesti reisijatele laiaulatuslikuma kaitse võimaldamisest, mistõttu uue direktiivi jõustumisest alates peab märkimisväärsete muudatuste ja hinnatõusu korral olema lubatud vaid lepingust taganemine, mistõttu puudub reisijatel edaspidi õigus reisikorraldajalt asendusreisi nõuda. Samas võib reisikorraldaja seda oma initsiatiivil pakkuda.

Võrredes praeguse direktiiviga muutub reisilepingu üleandmisel reisija jaoks uue pakettreisi

direktiiviga selgemaks tähtaeg, mis ajani võib lepingut üle anda. Senine „kuni reisi alguseni” tuleb asendada sõnastusega „kuni 7 päeva enne reisi algust”.

Reisikorraldajal on uue pakettreisi direktiivi kohaselt õigus pakettreisileping lõpetada ja maksta reisijale tagasi kõik pakettreisi eest tehtud maksed täiendavat hüvitist maksmata, juhul kui pakettreisile registreerunud inimeste arv on väiksem kui lepingus esitatud miinimumarv ja korraldaja teavitab reisijat lepingu lõpetamisest lepingus kindlaks määratud aja jooksul. Eesti reisijate jaoks toob see kaasa eelkõige tähtajad, mille jooksul võib reisikorraldaja pakettreisi ära jätta, kui reisi toimumiseks vajalik minimaalne kohtade arv ei täitu. Tähtajad sõltuvad kavandatud reisi pikkusest. Seni on tähtajad olnud reisikorraldaja määrata ning reisi ärajätmine sel põhjusel on olnud võimalik juhul, kui reisikorraldaja on reisikirjelduses selle õiguse endale jätnud. Direktiiviga reguleeritakse, et korraldaja teeb kõik nõutud tagasimaksed reisijale põhjendamatult viivitamata ja igal juhul hiljemalt 14 päeva jooksul pakettreisilepingu lõpetamisest arvates. Seega edaspidi tuleb siseriiklikult lähtuda 14-päevasest ajamäärangust, mis teatud juhtudel võib seada reisijad senisest soodsamasse olukorda.

Töö autor peab üheks olulisemaks muudatuseks uues direktiivis reisija õigust lõpetada pakettreisileping enne pakettreisi algust lõpetamistasu maksmata, kui sihtkohas või selle vahetus läheduses esinevad vältimatud ja erakorralised asjaolud, mis mõjutavad olulisel määral pakettreisi teenuste osutamist või reisijate vedu sihtkohta. Pakettreisilepingu lõpetamisel nimetatud põhjusel on reisijal õigus kõikide pakettreisi eest tasutud summade tagastamisele, kuid mitte täiendavale hüvitisele. Tagasimaksed tehakse reisijale põhjendamatult viivitamata ja igal juhul hiljemalt 14 päeva jooksul pakettreisilepingu lõpetamisest arvates. Seega tuleb edaspidi siseriiklikus regulatsioonis kaotada reisikorraldaja õigus mõistlikule hüvitisele olukorras, kus reisija taganeb lepingust, tuginedes vääramatule jõule. Reisikorraldaja on kohustatud tagastama kogu reisija poolt makstud reisisasu. Täiendavale hüvitisele reisijatel õigust ei ole, kuid seda ei näe ette ka praegune siseriiklik regulatsioon.

Uue pakettreisi direktiivi kohasel juhul, kui vältimatute ja erakorraliste asjaolude tõttu ei ole pakettreisilepingus kokku lepitud viisil võimalik reisija tagasipöördumist tagada, kannab korraldaja vajaliku (võimaluse korral samaväärse kategooria) majutusega seotud kulud, mis ei ületa ajavahemikku kolm ööd reisija kohta. Töö autor on seisukohal, et kuigi praegune siseriiklik regulatsioon näeb ette, et lepingupooled kannavad tagasireisiga seotud kulud võrdselt, võib uuest pakettreisi direktiivist tulenev kolme öö piirang, kuigi kulud on jäetud ainult reisikorraldaja kanda, teatud juhtudel reisijate õigusi kitsendada. Seda sõltuvalt sellest,

kui palju võtab aega reisija tagasireisi korraldamine. Töö autori hinnangul võivad reisijad vajada oluliselt pikemat kaitset näiteks looduskatastroofide vms korral. Piirangut ei kohaldata siiski puudega isikute ja neid saatvate isikute suhtes, rasedate naiste ja saatjata alaealiste suhtes ning isikute suhtes, kes vajavad eriarstiabi, tingimusel et korraldajat on nende konkreetsetest vajadustest teavitatud vähemalt 48 tundi enne pakettreisi algust.

Uuest pakettreisi direktiivist tuleneb reisikorraldajale kohustus pakkuda abi alternatiivse reisivõimaluse leidmiseks, kuid ei selgu, kumb lepingupool ja mis ulatuses peab kandma alternatiivse tagasireisi kulud. Ette on nähtud vaid mõistlik tasu alternatiivse reisivõimaluse leidmise eest juhuks, kui raskus on põhjustatud reisija poolt tahtlikult või hooletuse tõttu. Töö autori hinnangul tõlgendada direktiivi selliselt, et reisikorraldajal on kohustus kanda tagasipöördumise kulud ning lisaks majutuse kulud kolme öö ulatuses. Vastavalt tuleks muuta ka siseriiklikku regulatsiooni.

Kolmandas ja viimase peatüki eesmärgiks oli välja selgitada, millised õiguskaitsevahendid on reisijal pakettreisilepingu mittevastavusel ning kas esineb olulisi erinevusi praegu kehtivas pakettreisi direktiivis võrreldes uues direktiivis sätestatuga.

Töö autori hinnangul ei too uus pakettreisi direktiiv ei kahju hüvitamise ega hinna alandamise osas Eesti siseriiklikku õigusesse muudatusi, kuna uue direktiivi põhimõtted kajastuvad juba praegu võlaõigusseaduse pakettreisilepingu peatükis. Kahju hüvitamisel tuleb lähtuda siseriikliku õiguse üldnormidest.

Uue sättena on direktiivi lisatud kahjunõuete aegmistähtaeg, mis ei tohi olla lühem kui kaks aastat. Eesti siseriiklikus ei õiguses säte muudatusi kaasa ei too, kuna aegumise puhul tuleb lähtuda TsÜS § 146 lõikest 1, mis näeb ette tehingust tuleneva nõude aegumistähtaja, mis on kolm aastat ehk reisijatele soodsam, kui direktiiviga ette nähtu.

Uue pakettreisi direktiivi kohaselt on reisijal õigus saada korraldajalt asjakohast hüvitist igasuguse kahju eest, mida reisija kannab mis tahes mittevastavuse tõttu. Hüvitis makstakse välja põhjendamatult viivitamata. Mis tahes mittevastavus tähendab muu hulgas ka mittevaralist kahju. Võrreldes praeguse direktiiviga on see selgemini ja arusaadavamalt välja toodud. Eesti jaoks uue pakettreisi direktiivi käsitus mittevaralisest kahjust sellegipoolest sisulisi muudatusi kaasa ei too, kuna pakettreisilepingu peatükk kajastab direktiivist tulenevaid nõudeid ka praeguses regulatsioonis.

Eeltoodust lähtuvalt leidis kinnitamist töö esimene hüpotees. Kuigi uue direktiivi käsitlese kohaselt tuleb siseriiklikus õiguses ette näha ka mõned kitsendused, mis ei pruugi absoluutsed olla, tagab uue pakettreis direktiivi reisijatele kõrgema kaitsetaseme. Pakettreisi direktiivi kohaldamisala laieneb, hõlmates mitmeid selliseid reisiteenuste kombinatsioone, mis varem direktiivi kaitse alla ei kuulnud. Samuti suureneb info hulk, millest reisijat enne reisi algust teavitada tuleb, mis peaks tagama suurema selguse ja läbipaistvuse. Ühtlasi on reisijate majanduslik huvi paremini kaitstud läbi reisikorraldaja vastutuse suurenemise ostutehingu tegemiseks vajaliku piisava teabe esitamise ja reisisasude tagastamise reisilepingu lõpetamisel.

Töö teine hüpotees, mille kohaselt valitud meetodid aitavad soovitud eesmärgid saavutada, ei leidnud kinnitamist, kuna direktiivi siseriiklikku õigusesse ülevõtmine on alles algusjärgus, mistõttu ei ole võimalik kaugemaleulatuvaid järeldusi teha. Senine praktika avaldab lootust, et valitud meetodite abil on eesmärgid saavutatavad, kuid lõpliku seisukoha kujundab nii siseriiklik kui rahvusvaheline edasine tegevus.

RESUMÉ

CHANGE OF THE LEVEL OF PROTECTION OF THE PASSENGER RIGHTS IN THE NEW PACKAGE TRAVEL DIRECTIVE

On 25th of November 2015 the Directive (EU) 2015/2302 of the European Parliament and of the Council of 25 November 2015 on package travel and linked travel arrangements, amending Regulation (EC) No 2006/2004 and Directive 2011/83/EU of the European Parliament and of the Council and repealing Council Directive 90/314/EEC was adopted. The new Package Travel Directive came into force on 31st of December 2015 and the term of transposition into national law is 1st of July 2018.

The main objective of the master's thesis is to identify whether and to what extent the provisions of the new Package Travel Directive provide higher level of protection to the passengers compared to directive in force at the moment and whether and how the Estonian Law of Obligations Act should be amended. The author will also analyse whether the selected methods facilitate the attainment of desirable purposes of the directive. The dissection will be primarily conducted based on the premise of possible increase of liability of the organiser and the focus will be put on the outcomes that these amendments will likely bring about to Estonian passengers in comparison with valid regulations reflecting passenger rights.

The thesis is dividend in to three chapters. In the first chapter, the pre-contractual obligations of the organiser and requirements for the content of the package travel contract will be discussed. The second chapter focuses on the unilateral alteration of the package travel contract and withdrawal before the start of the package. The purpose of the third and final chapter is to find out which remedies does the passenger have as regards the non-conformity in the performance of the package travel contract and whether there are substantial differences in the current Package Travel Directive compared to the provisions of the new directive.

While according to the present regulations the package means the pre-arranged combination of not fewer than two of the following services when sold or offered for sale at an inclusive price and when the service covers a period of more than twenty-four hours or includes

overnight accommodation: a) transport; b) accommodation; c) other tourist services not ancillary to transport or accommodation and accounting for a significant proportion of the package, then the new directive broadens the definition of package. Namely, the new directive incorporates three different types of travel combinations:

1) pre-arranged packages – packages combined by the organiser that include at least two different types of travel services: transport, accommodation, any other travel service, for example rental of cars (Article 3(2)(a) of the new directive);

2) adapted packages – travel services selected by the traveller that are purchased from the same travel agency whether on spot or online (Articles 3(2)(a) and (b));

3) linked travel arrangements – situations where the consumer has booked a travel service through one website and is incited to book another travel service through other website, given that the second booking is made at the latest 24 hours after the confirmation of the booking of the first travel service. Pursuant to the new rules certain protection is granted also in case of linked travel arrangements.

In general it can be concluded that the level of protection of passenger rights is higher under the new directive since the protection according to the directive includes also combinations of travel services put together at the request of the passenger during the same booking process, also in some cases bookings made online through different service providers.

Amendments in the new Package Travel Directive in relation to pre-contractual information also increases the level of protection of passenger rights compared to current regulations. According to the Article 5(1) of the new directive, before the traveller is bound by offer, the organiser and, where the package is sold through a retailer, also the retailer shall provide the traveller with the standard information by means of the relevant form as set out in the annex of the directive. Thus, it is expressly prescribed that both, the organiser and the retailer, are liable for providing the traveller with the pre-contractual information about the package, depending on from whom the package is purchased.

Information about the type of travel service should be provided in aforementioned standard information forms. The obligation to inform the passenger about the type of travel service – whether the travel services the passenger has selected can be considered as package or linked travel arrangements - is crucial. The importance of such information lies in the fact that it

may be difficult to distinguish between the package and linked travel arrangements. The author of this master's thesis is on the position that the noncompliance with this obligation by the organiser or retailer may bring about the unawareness of the passenger about the nature of the purchased travel services. This in turn entails the risk of being deprived of the right to protection, when the purchased travel services transcend the scope of the new directive, but the passenger is not aware of that.

The formal requirements of providing information have been left undefined, which may cause different approaches in member states. In addition, the hesitation remains until the transposition of directive into national laws whether the obligation to provide information in a clear, comprehensible and prominent manner will be abided by.

All the requirements prescribed in the directive that have to be informed to the passenger, if it is relevant in case of a specific holiday, have to be transposed to the national law. The author takes the view that instead of present situation in the Law of Obligations Act where the description of package is made available voluntarily, a specific stipulation should be laid down in relation to pre-contractual information that *inter alia* renders it obligatory to provide pre-contractual information. Additionally, in place of current general and impersonal obligation of notification it should be expressly set out that where the package is purchased directly from the organiser, the information shall be provided by the organiser, and where the package is sold through a retailer, the retailer shall provide the traveller with the information.

The main changes that the new package travel directive entails as regards to the content of the package travel contract and which should also be reflected in the national law, is the binding nature of the pre-contractual information. Currently the institute of "description of package" is not of obligatory nature if the organiser does not use the description of package, due to which the only obligatory information that should be provided to the passenger before the conclusion of contract is general information on passport and visa requirements and the health formalities. The new directive sets forth considerably broader notification obligation which is the reason why the author finds it necessary to implement the definition of "pre-contractual information" instead of "description of package" and include the obligatory data as defined in the directive. It is also important to determine in the law that the pre-contractual information forms an integral part of the package travel contract and shall not be altered unless the contracting parties expressly agree otherwise.

Pursuant to Article 11(2) of the new directive, in case of alterations to the package by the organiser the traveller may accept the proposed change or terminate the contract without paying a termination fee if any of the main characteristics of the travel services are changed significantly or the organiser cannot fulfil the special requirements of the passenger or the organiser proposes to increase the price of the package by more than 8 %. The new directive also states that if the package travel contract stipulates the possibility of price increases, the traveller shall have the right to a price reduction if the same costs referred to in relation to price increases decrease after the conclusion of the contract and before the start of the package. Both price reduction and stipulation of specific percentage which entitles the passenger to terminate the contract without paying a termination fee can be considered necessary in the interests of clarity, transparency and harmonization.

Since the level of harmonisation of the new directive is maximal, the legislator shall waive the possibility to grant broader protection to Estonian passengers. This means that as of the transposition of the directive into national law only termination of the contract shall be allowed in case of significant alterations or price increase and the passenger does not have the right to demand a substitute package from organiser. Nevertheless, the organiser may offer the substitute package on its own initiative.

For the passenger also the time limit of transferring the package travel contract to another traveller becomes more clearer compared to current regulation. The phrase “until the start of the package” shall be replaced with wording “at the latest seven days before the start of the package”. In order to enhance the transparency, the organiser must henceforth provide the transferor of the package travel contract with proof of costs arising from the transfer of the package travel contract. Those costs shall not be unreasonable and exceed the actual cost incurred by the organiser.

According to Article 12(1) of the new Package Travel Directive it shall be ensured that the traveller may terminate the package travel contract at any time before the start of the package, but the traveller may be required to pay an appropriate and justifiable termination fee to the organiser. The package travel contract may specify reasonable standardised termination fees based on the time of the termination of the contract before the start of the package and the expected cost savings and income from alternative deployment of the travel services. In the absence of standardised termination fees, the amount of the termination fee shall correspond to the price of the package minus the cost savings and income from alternative deployment of the travel services. Although that objective of the directive is

already reflected in the national law, the author finds that this is not the best solution, because it may create an opportunity for unjustified enrichment. Whilst the organiser obliges to provide a justification and proof for the amount of actual costs and expected cost savings, it is unlikely that every passenger submits such claims or turns to court.

Under the new directive the organiser may terminate the package travel contract and provide the traveller with a full refund of any payments made for the package, but shall not be liable for additional compensation, if the number of persons enrolled for the package is smaller than the minimum number stated in the contract and the organiser notifies the traveller of the termination of the contract within the period fixed in the contract. This means for Estonian passenger the introduction of time limits during which the organiser may call off the package, if the number of passengers for carrying out the package is smaller than prescribed by the organiser in the contract. To date the time limits have been set by the organiser and the termination of package travel contract due to that reason has been possible only if the organiser has reserved this right in the description of package. The directive regulates that the organiser shall make all required refunds to the traveller without undue delay and in any event not later than 14 days after the package travel contract is terminated. Thus, henceforth 14 days time limit has to be taken into account in national law, which may set the passengers into more favourable position.

The author considers as one of the most important amendments in the new directive the right of the passenger to terminate the package travel contract before the start of the package without paying any termination fee in the event of unavoidable and extraordinary circumstances occurring at the place of destination or its immediate vicinity and significantly affecting the performance of the package, or which significantly affect the carriage of passengers to the destination. In the event of termination of the package travel contract under this paragraph, the traveller shall be entitled to a full refund of any payments made for the package, but shall not be entitled to additional compensation. Refunds shall be made to the traveller without undue delay and in any event not later than 14 days after the package travel contract is terminated. Thus, in the future the right of the organiser to demand reasonable compensation upon cancellation of the contract by the passenger due to force majeure, should be obliterated. The organiser is obliged to refund the price of the package as a whole. The passenger is not entitled to additional compensation, but this is not provided also with the currently valid national regulation.

Pursuant to the new directive if it is impossible to ensure the traveller's return as agreed in the package travel contract because of unavoidable and extraordinary circumstances, the organiser shall bear the cost of necessary accommodation (if possible of equivalent category) for a period not exceeding three nights per traveller. The author of the master's thesis finds that although the current national regulation sets out that the parties bear the additional expenses related to transporting the traveller back to the place of departure in equal shares, the limitation of three nights determined in the new directive may still in some cases narrow the rights of the passengers even though the costs are covered by the organiser. This depends on the time it takes to arrange the return of the passenger.

The author of the master's thesis is on the position that the new directive does not entail alterations to Estonian national law as regards to price reduction or compensation for damages because the principles of the new directive are already at the moment included in the chapter of package travel contract of the Law of Obligations Act.

As a new provision the limitation period for introducing claims, which shall not be less than two years, has been inserted into directive. This clause does not require alterations in Estonian national law, because in case of limitation periods subsection 1 of section 146 of the General Part of the Civil Code Act must be taken into account, which sets out that the limitation period for a claim arising from a transaction shall be three years.

According to the new directive the traveller shall be entitled to receive appropriate compensation from the organiser for any damage which the traveller sustains as a result of any lack of conformity. Compensation shall be made without undue delay. Any damage includes also non-patrimonial damage. The question of non-patrimonial damage is more clearly and comprehensibly set out in the new directive compared to current directive. Nonetheless, the subject of non-patrimonial damage in the new directive does not require substantial changes in Estonian national law, since the valid chapter on package travel contracts in the Law of Obligations Act involves the conditions of the directive already at present.

In conclusion, although according to the content of the directive the national law should impose some restrictions, that may not be absolute, the new Package Travel Directive ensures higher level of protection to the passengers. The scope of the package travel directive broadens incorporating also combinations of travel services that were not covered by the directive previously. In addition, the extent of information, that should be disclosed to the

passengers before the start of the package, increases, which should in turn guarantee clarity and transparency. Also, the economic interests of the passengers are more effectively protected, because the liability of the organiser has increased due to disclosure of information necessary for concluding purchase agreement and return of the price of the package in case of termination on package travel contract.

Whether the selected methods contribute to achievement of desirable objectives is not certain at the moment since the transposition of the directive into national law is only at the start, due to which it is not possible to offer far-reaching conclusions. The practice so far raises expectations that through the selected methods the objectives are attainable, but the final results depend on successive national and international actions.

02.05.2016

LÜHENDID

VÕS - võlaõigusseadus

TurS - turismiseadus

TsÜS – tsiviilseadustiku üldosaseadus

BEUC – Euroopa Tarbijakaitse Organisatsioon

TKS - tarbijakaitseadus

KASUTATUD ALLIKAD

Kasutatud kirjandus

1. A.Sander. Leppetrahv. Juridica X/2003
2. BBC. Sinai plane crash: No survivors on Russian airliner KGL9269, 31 October 2015
3. BEUC, The European Consumer Organisation: Revision of the Package Travel Directive. Commission proposal COM (2013)512.
4. Estravel: Puhkusereiside dünaamiline hinnastamine – reisi hind on pidevas muutumises, 04.01.2013
5. Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 261/2004, millega kehtestatakse ühiseeskirjad reisijatele lennureisist mahajätmise korral ning lendude tühistamise või pikaajalise hilinemise eest antava hüvitise ja abi kohta, ning määrust (EÜ) nr 2027/97 lennuettevõtja vastutuse kohta reisijate ja nende pagasi õhuveol /* COM/2013/0130 final - 2013/0072 (COD) */
6. Euroopa Komisjoni ettepanek: Euroopa parlamendi ja nõukogu direktiiv pakettreiside ja toetatud reisikorraldusteenuste kohta, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 2006/2004 ja direktiivi 2011/83/EL ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv90/314/EMÜ, Brüssel, 9.7.2013, COM(2013) 512 final, 2013//0246 (COD)
7. Euroopa Komisjoni ettepanek: Nõukogu soovitus Euroopa turismi kvaliteedipõhimõtete kohta, Brüssel 20.2.2014, COM(2014) 85 final
8. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv pakettreiside ja toetatud reisikorraldusteenuste kohta, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 2006/2004 ja direktiivi 2011/83/EL ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 90/314/EMÜ” COM (2013)512 final – 2013/0246(COD) 2014/C 170/12.
9. European Commission. Package Travel: Scope of the Directive.
10. I.Kull, M.Käerdi, V.Kõve. Võlaõigus I Üldosa. Kirjastus Juura (Tallinn 2004)
11. J.M.Bech Serrat. When the Package Holiday is Not Realized. European Journal of

12. K.Sein. Kas Eesti õiguses tuleks lubada karistuslikke kahjuhüvitisi? *Juridica* II/2008
13. K.Sein. Mis on väärmatu jõud? *Juridica* VIII/2004
14. M.G. Faure, F.Weber. Security Mechanisms for Insolvencies in the Package Travel Sector: an Economic Analysis. *Journal of Consumer Policy*, 36.4, December 2013
15. M.Kingisepp. Tarbijakaitseõigus Euroopa Liidus ja Eestis. Läte 2011
16. P. Kalamees. Hinna alandamine õiguskaitsevahendite süsteemis. Doktoritöö. Tartu Ülikooli Kirjastus, 2013
17. P.Varul, I.Kull, V.Kõve, M.Käerdi. Võlaõigusseadus I. Kommenteeritud väljaanne. Kirjastus Juura (Tallinn 2009)
18. P.Varul, I.Kull, V.Kõve, M.Käerdi. Võlaõigusseadus III. Kommenteeritud väljaanne. Kirjastus Juura. Tallinn 2009
19. R. Ligi. Teavitamiskohustus. Tarbija huvide kaitse tagatis Euroopa Ühenduses. *Juridica* VIII/2006
20. R.Värk. Kahju hüvitamise nõue lepingueelsete kohustuste rikkumisel. *Juridica* VI/2009
21. Report on the Implementation of Directive 90/314/EEC on Package Travel and Holiday Tours in the Domestic Legislation of EC Member States, SEC (1999) 1800 final
22. S. Echtermeyer. The tragic side of a package: The tortious liability of German tour operators in the German courts. *International Travel Law Journal* 2007
23. S.Mikli. Kui kauge Euroopa Liidu õigus saab järsku igapäevatöö osaks: probleeme Euroopa Liidu õiguse ülevõtmisel ja rakendamisel õiguskindluse põhimõtte kontekstis. *Juridica* II/2015
24. Study on Consumer Detriment in the area of Dynamic Packages. Final report to The European Commission – Health and Consumer DG. Prepared by London Economics,

november 2009

25. Tarbijakaitseamet: Egiptuse pakettreiside tühistamisel ei ole tegemist vääramatujõuga. Tarbijakaitseameti 20.11.2015 pressiteade
26. Tarbijakaitseamet: Iga seitsmes reisija ostab kohe uskumatult hea pakkumisega reisi. Tarbijakaitseameti 04.04.2016 pressiteade
27. Tarbijakaitseamet: Tarbijate õigustest seoses olukorraga Egiptuses. Tarbijakaitseameti 01.04.2014 pressiteade.
28. Universität Bielefeld. Consumer Law Compendium. Comparative Analysis, general overview
29. V.Rõuk. Kui seaduskeel sunnib mõtlema. Õiguskeel I/2014, lk 4.
30. Working document on the Council Directive 90/314/EEC of 13 June 1990 on package travel, package holidays and package tours. Brussels, 26.07.2007

Kasutatud kohtupraktika

Euroopa Kohtu praktika

31. Euroopa Kohtu 12.03.2002 otsus asjas Simone Leitner v TUI Deutschland GmbH & Co. KG, case C-168/00
32. Euroopa Kohtu 30.04.2012 otsus asjas Club-Tour, Viagens e Turismo SA v Alberto Carlos Lobo Gonçalves Garrido, and Club Med Viagens Ld, case C-400/00
33. Euroopa Kohtu 31.01.2013 otsus asjas Denise McDonagh vs Ryanair Ltd, case C-12/11

Eesti kohtute praktika

34. Harju Maakohtu otsus tsiviilasjas 2-07-39897, jõustunud 27.10.2008, V V ja A V hagi AS G vastu 5931 krooni saamiseks
35. Harju Maakohtu otsus tsiviilasjas 2-08-71242, jõustunud 04.04.2009, M K hagi C OÜ

kahju 10580 krooni nõudes

36. Harju Maakohtu otsus tsiviilasjas 2-08-91944, jõustunud 24.02.2011, KV, H V, TS ja RS hagi EOÜ ja ABC OÜ vastu tekitatud kahju väljamõistmiseks ning EOÜ vastuhagi KV, H V, TS ja RS vastu alusetult saadud 9114,4 krooni tagastamise ja ebaõigete andmete avaldamisega meedias tekitatud kahju hüvitamise nõudes
37. Harju Maakohtu otsus tsiviilasjas 2-10-40483/9, jõustunud 10.03.2011, NM'i ja T M hagi OÜ VR vastu varalise ja mittevaralise kahju hüvitamise nõudes
38. Tallinna Halduskohtu otsus nr 3-12-1977/17, 19.12.2012, jõustunud 19.01.2013, I.R. kaebus Tarbijakaitsemeti 30.07.2012 otsuse nr 6-1/12-05336-002 ja 17.08.2012 vaideotsuse tühistamise nõudes ning Tarbijakaitseametile ettekirjutuse tegemise nõudes asja uueks otsustamiseks
39. Tallinna Ringkonnakohtu otsus 2-07-18325, jõustunud 31.03.2010, Silvia Palosaare hagi OÜ Estour vastu mittevaralise kahju hüvitamiseks
40. Tallinna Ringkonnakohtu otsus tsiviilasjas 2-06-14060/9, jõustunud 01.11.20017, Tarmo Minka apellatsioonkaebus
41. Viru Maakohtu otsus nr 2-04-284, jõustunud 03.08.2006, J B hagi OÜ C vastu kahju hüvitamiseks
42. Viru Maakohtu otsus tsiviilasjas 2-05-1599, jõustunud 17.05.2008, A.-A.T hagi E.R ja T.A. vastu 4095 krooni saamises
43. Viru Maakohtu otsus tsiviilasjas 2-14-16375, jõustunud 16.06.2015, Xxx Xxx ja Xxx Xxx hagi OÜ Viru Reisid vastu kahju 891,66 euro ja viiviste nõudes.
44. Tallinna Ringkonnakohtu otsus nr 2-04-2122/3, jõustunud 18.12.2006, K.Hu ja M.Si hagi OÜ S vastu 23 219,60 krooni saamiseks

Kasutatud õigusaktid

Eesti siseriiklikud õigusaktid

45. Tarbijakaitseseadus – Vastu võetud 09.12.2015. RT I, 11.03.2016, 8
46. Tsiviilseadustiku üldosa seadus. Vastu võetud 27.03.2002. RT I, 12.03.2015, 106
47. Turismiseadus. Vastu võetud 15.11.2000. RT I, 12.07.2014, 144
48. Võlaõigusseadus. Vastu võetud 26.09.2001. RT I, 11.03.2016, 2

Euroopa Liidu õigusaktid

49. Euroopa Nõukogu 13 .juuni 1990 direktiiv (90/314/EMÜ) reisipakettide, puhkusepakettide ja ekskursioonipakettide kohta
50. Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2015/2302, mis käsitleb pakettreise ja seotud reisikorraldusteenuseid ning millega muudetakse määrust (EÜ) nr 2006/2004 ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2011/83/EL ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 90/314/EMÜ
51. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 261/2004, 11. veebruar 2004, millega kehtestatakse ühiseeskirjad reisijatele lennureisist mahajätmise korral ning lendude tühistamise või pikaajalise hilinemise eest antava hüvitise ja abi kohta ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EMÜ) nr 295/9

Kasutatud tarbijakaebuste komisjoni otsused

52. Tarbijakaebuste komisjoni 01.09.2015 otsus nr 7-1-004910-342-15
53. Tarbijakaebuste komisjoni 05.02.2013 otsus 7-1-09041-21-13
54. Tarbijakaebuste komisjoni 15.09.2014 otsus 7-1-004394-209-14
55. Tarbijakaebuste komisjoni 18.01.2016 otsus 7-1-006547-5-16
56. Tarbijakaebuste komisjoni 18.10.2015 otsus 7-1-006367-423-15

57. Tarbijakaebuste komisjoni 21.03.2012 otsus nr 7-1/10294-37

58. Tarbijakaebuste komisjoni 29.05.2012 otsus 7-1-02596-81-12

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Iivika Sale, sünnikuupäev: 11.06.1987

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose

REISIJA ÕIGUSTE KAITSETASEME MUUTUS UUES PAKETTREISI DIREKTIIVIS

mille juhendaja on dr. Iur. Karin Sein

1.1.reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;

1.2.üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.

2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Tallinnas, 02.05.2016